

MEDIEBAROMETERN 1979-1991
Karin Björkqvist-Hellingwerf
Arbetsrapport nr 18
1992

ISSN 1101-4679

FÖRORD

Dagspresskollegiet är ett forskningsprogram vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Programmet startade sin verksamhet 1979. Huvudsyftet med forskningen är att belysa den svenska dagspressens situation, särskilt dess förhållande till andra medier.

För att kunna svara på huvudfrågorna om förhållandet mellan dagspress och andra massmedier genomför Dagspresskollegiet årligen olika undersökningar. Inom programmet ryms både tillämpad forskning och grundforskning. Den tillämpade forskningen gäller i första hand studier om massmediernas räckvidd. Dessa studier belyser bland annat andelen regelbundna läsare, lyssnare, tittare samt intresse för olika typer av medieinnehåll.

Sedan Dagspresskollegiets start 1979 har det inom programmet genomförts två långsiktigt syftande studier av allmänhetens medievanor. Den ena har genomförts i samarbete med Sveriges Radios publik- och programforskningsavdelning (PUB) - den så kallade Mediebarometern. Den andra - den så kallade läsvanestudien - görs i Dagspresskollegiets egen regi.

I denna rapport presenteras resultaten från Mediebarometern 1991. Mediebarometern avser att belysa massmediernas räckvidd en genomsnittlig dag - det vill säga hur stor del av allmänheten som en genomsnittlig dag tar del av olika medier. År 1991 är den trettonde datainsamlingen sedan starten 1979. I likhet med tidigare år redovisar även Sveriges Radio/PUB resultaten från undersökningen.

Dagspresskollegiets redovisning är inriktad på analyser av de allmänna trenderna i medieutvecklingen samt analyser om förhållandet mellan olika medier. Det bör i sammanhanget nämnas att Dagspresskollegiet i sin analys redovisar tolv mätpunkter, medan PUB:s rapport omfattar tretton. Förklaringen är att det 1985 gjordes två mediebarometrar - en på hösten och en för ett årsgenomsnitt 1985/1986. Dagspresskollegiet har nöjt sig med att redovisa en mätpunkt detta år.

Analysarbetet och uppläggningsen av föreliggande rapport har planerats av undertecknad projektansvarig för Dagspresskollegiet i samarbete med forskningsassistent Karin Björkqvist-Hellingwerf. För den slutgiltiga utformningen av texten svarar Karin ensam.

Göteborg i april 1992

Lennart Weibull
Projektansvarig

1	MEDIEBAROMETERN	3
	1.1 Bakgrund (3);	
	1.2 Mediebarometern 1991 (4);	
	1.3 Metod (5);	
	1.4 Redovisning (5)	
2	MORGONPRESS	6
	2.1 Morgontidningsläsning en genomsnittlig dag (6);	
	2.2 Morgontidningsläsning olika veckodagar (7);	
	2.3 Morgontidningsläsning i olika grupper (9);	
	2.4 Flertidningsläsning (12);	
	2.5 Lästid för morgonpress (13);	
	2.6 Summering (15)	
3	KVÄLLSPRESS	17
	3.1 Kvällspressläsning en genomsnittlig dag (17);	
	3.2 Kvällspressläsning olika veckodagar (18);	
	3.3 Kvällspressläsning i olika grupper (20);	
	3.4 Lästid för kvällspress (22);	
	3.5 Morgon- och kvällspressläsning (23);	
	3.6 Summering (25)	
4	POPULÄRPRESS	26
	4.1 Populärpressläsning en genomsnittlig dag (26);	
	4.2 Populärpressläsning olika veckodagar (27);	
	4.3 Populärpressläsning i olika grupper (28);	
	4.4 Lästid för populärpress (30);	
	4.5 Summering (32)	
5	TIDSKRIFTER	33
	5.1 Tidskriftsläsning en genomsnittlig dag (33);	
	5.2 Tidskriftsläsning olika veckodagar (34);	
	5.3 Tidskriftsläsning i olika grupper (35);	
	5.4 Lästid för tidskrifter (37);	
	5.5 Tidskrifts- och populärpressläsning (37);	
	5.6 Summering (39)	
6	RADIO	40
	6.1 Radiolyssnande en genomsnittlig dag (40);	
	6.2 Radiolyssnande i olika grupper (42);	
	6.3 Summering (46)	
7	TV	47
	7.1 TV-tittande en genomsnittlig dag (47);	
	7.2 TV-tittande olika veckodagar (48);	
	7.3 TV-tittande i olika grupper (49);	
	7.4 Tittartid för TV (50);	
	7.5 Summering (51)	
8	ÖVRIGA MEDIER	53
	8.1 Summering (58)	

9	MEDIER I SAMSPEL	59
	9.1 Morgonpress - andra medier: en systematisk jämförelse (59);	
	9.2 Morgonpress - kombinationer med andra medier (60);	
	9.3 Morgonpress och andra medier i olika grupper (62);	
	9.4 Summering (64)	
10	MEDIEKONSUMTION - EN STABIL SOCIAL VANA OCH FÖRVÄNTADE FUNKTIONER	66
	10.1 Medievanor (67);	
	10.2 Mediefunktioner (71)	
11	SAMMANFATTNING	73

1 MEDIEBAROMETERN

1.1 Bakgrund

Mediebarometern är en årlig undersökning som syftar till att belysa massmediekonsumtionens utveckling i Sverige. Den har sedan starten 1979, genomförts i samarbete mellan forskningsprojektet Dagspresskollegiet vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet och Sveriges Radios publik- och programforskning (PUB).

Huvudsyftet med Mediebarometern är att studera ett antal massmediers räckvidd en genomsnittlig dag. Ett slumpmässigt urval av Sveriges befolkning mellan 9-79 år telefonintervjuas. Frågorna gäller i vilken utsträckning de under gårdagen tog del av olika medier. Mediebarometern är i första hand inriktad på morgonpress, kvällspress, tidskrifter, populärpress, radio och TV. Utöver dessa undersöks också användningen av video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker.

Mediebarometern syftar dels till att studera trender i massmedieanvändningen totalt sett, dels till att belysa samspelet mellan olika medier ett enskilt år samt hur detta samspel förändras över tid.

Mediebarometern genomfördes till en början under en höstperiod varje år. År 1983 utökades perioden till att omfatta två veckor, i avsikt att skapa ett säkrare bedömningsunderlag vid analyser av resultaten ett enskilt år. 1990 utökades perioden ytterligare till att motsvara tre veckor, dvs tre måndagar, tre tisdagar osv slumpmässigt valda under året. Från starten 1979 har det diskuterats i vad mån det finns en inbyggd snedvridning i Mediebarometern, beroende på att den genomförs under en höstperiod. För att få klarhet i detta företogs 1981 prövningar, vilka visade att tidpunkten spelar en obetydlig roll för dagspress, men att valet av undersökningsperiod har större betydelse för TV-konsumtionen (jfr Weibull, 1984; Anshelm, 1988, 1989). Dessa tendenser var

mindre överraskande, eftersom vi vet att säsongsvariationerna för TV-tittandet är relativt stora (Gahlin, 1986).

Mot denna bakgrund genomförs Mediebarometern fr o m 1985/86 som en i huvudsak årsrepresentativ studie. De 21 undersökningsdagarna har spridits ut över året, med undantag för sommaren då inga intervjuer genomförs. De utvalda dagarna innefattar tre dagar av varje veckodag dvs tre måndagar, tre tisdagar osv.

1.2 Mediebarometern 1991

Som nämnts ovan har Mediebarometern vid några tillfällen ändrat undersökningsperiod. Nedan redovisas en tablå över dessa de olika åren. Som framgår av tablå, har undersökningsperioden fram t o m 1984 varit koncentrerad till hösten. Därefter vidgades undersökningsperioden till att gälla hela året, med undantag för sommaren. I 1986/87 års Mediebarometer kortades undersökningsperioden något till att inte gälla april, maj och största delen av september. Därefter återgick man dock till en längre undersökningsperiod, för att fr o m detta år samla in data från den 12/2 till den 8/12.

TABLÅ 1: UNDERSÖKNINGSPERIODER FÖR MEDIEBAROMETERN 1979-1991.

ÅR:	PERIOD:
1979	Hösten 1979
1980	"- 1980
1981	"- 1981
1982	"- 1982
1983	"- 1983
1984	"- 1984
1985/86	4/9-85 - 7/5-86
1986/87	26/9-86 - 21/3-87
1987/88	4/9-87 - 7/5-88
1988	13/1-88 - 3/12-88
1989	10/1-89 - 8/12-89
1990	12/2-90 - 8/12-90
1991	15/1-91 -15/12-91

Mediebarometern 1991 avser mediernas räckvidd följande dagar:
15/1, 31/1, 11/2, 15/2, 6/3, 17/3, 13/4, 16/4, 13/5, 16/5,
4/9, 20/9, 22/9, 5/10, 14/10, 22 /10, 1/11, 6/11, 21/11,
7/11 och 15/12.

Som tidigare påpekats gäller från och med 1988 att man övergått till helårsstudier, men sommaren används fortfarande inte för datainsamling. Mellan den 17 maj och den 4 september har inga intervjuer genomförts. Före 1988 har emellertid undersökningsperioden varit ännu mer koncentrerad till vinterhalvåret, vilket tydligt framkommer ovan. Att sommaren uteslutes är följaktligen inget nytt. Det är svårt att bedöma vilka eventuella konsekvenser för resultaten som byten av undersökningsperiod kan ha haft. Det är dock viktigt att ha dem i åtanke vid tolkningen av resultaten.

1.3 Metod

Mediebarometern 1991 omfattar 1877 personer i åldersintervallet 9-79 år. Undersökningen har i likhet med föregående år genomförts med hjälp av telefonintervjuer. Svarspersonerna fick besvara frågor angående om och vilka olika medier de tagit del av under gårdagen (se bilaga 1).

Resultaten i Mediebarometern anger på så vis räckvidden för olika medier, dvs hur stor andel av allmänheten som nås av olika medier en genomsnittlig dag.

Svarsfrekvensen i Mediebarometern är vanligen hög. Bortfallet har under de olika undersökningsperioderna varierat mellan 10 och 15 procent. Även årets Mediebarometer uppvisar en hög svarsfrekvens, 84 procent.

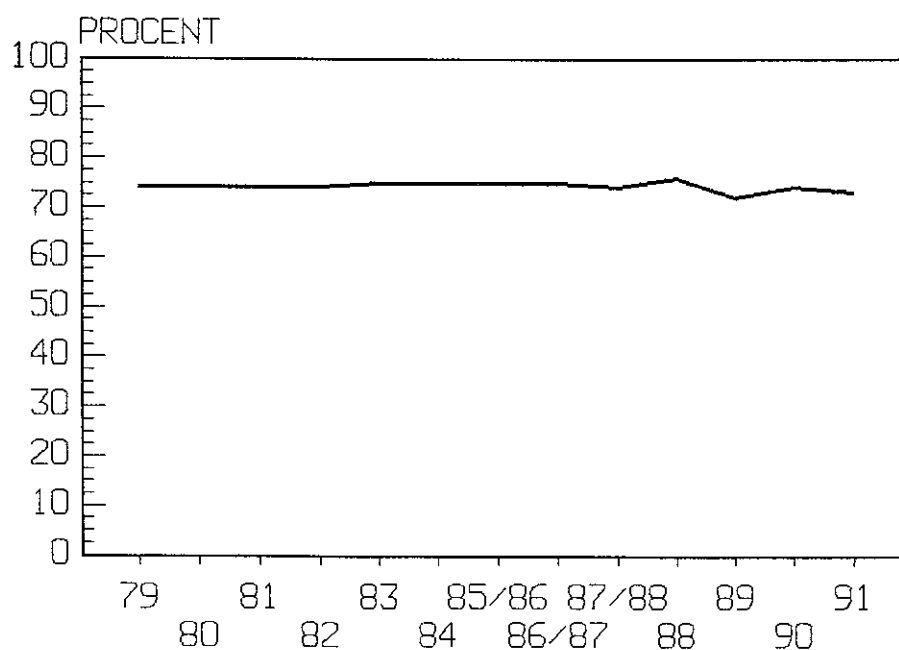
1.4 Redovisning

Tanken med Mediebarometern är som tidigare nämnts att kartlägga olika massmediers räckvidd samt långsiktiga trender i konsumtionen. I första delen av denna rapport redovisas utvecklingen för olika medier i separata avsnitt och olika gruppers konsumtion belyses. I andra delen av rapporten tas samspelet mellan olika medier upp, dvs hur människor väljer att kombinera olika medier.

2.1 Morgontidningsläsning en genomsnittlig dag

Andelen morgontidningsläsare en genomsnittlig dag bland den svenska befolkningen har i varje Mediebarometer varit omkring 75 procent och andelen för 1990 är 74 procent. Den nedgång som redovisades 1989 visade sig således vara en tillfällighet och morgontidningspridningen i Sverige ligger fortsatt på en hög och stabil nivå; skillnaderna mellan de olika åren är marginella. Någon nedåtgående trend för morgontidningsläsningen går inte att urskilja även om kurvan har tenderat till att vara en aning mer instabil under de senaste fem åren (figur 1).

FIGUR 1: Morgonpressläsning 1979-1991 (procent)

Siffrorna kan jämföras med vad som framkommit i den samtidigt genomförda studien av allmänhetens läsvanor (Björkqvist-Hellingwerf, 1992). Denna studie visar att 70 procent av allmänheten läser en morgontidning minst sex gånger i veckan. Andelen som läser en morgontidning minst en gång per vecka uppgår till 91 procent.

Om vi använder Läsvanestudiens siffror för att beräkna räckvidden för en morgontidning en genomsnittlig dag, finner vi att räckvidden uppgår till 76 procent. Siffran är då beräknad på sjudagarsutgivna tidningar. Tar vi hänsyn till att de flesta tidningar utkommer med endast sex nummer i veckan stiger räckvidden en genomsnittlig dag till ca 80 procent (Anshelm-Strid,1989).

Läsvanestudiens andel regelbundna läsare (71 procent) och Mediebarometerns (73 procent inom samma åldersintervall,15-70 år) överensstämmer ganska väl. Tidigare erfarenheter säger oss dock att Läsvanestudiens siffror borde ligga klart över Mediebarometerns eftersom den avser om människor brukar läsa morgonpress. Detta leder vanligen till att läsningen över-skattas. Att skillnaderna trots allt blir marginella kan ses som ett tecken på att morgontidningsläsning är en mycket stabil vana som ingår i människors vardag.

Andelen som läser mer än en morgontidning har legat omkring 10 procent i samtliga mediebarometrar. I årets undersökning är andelen flertidningsläsare 8 procent. Detta är den lägsta siffran som uppmätts över under tretton mediebarometrar. Minskningen är visserligen marginell och knappast statistiskt säkerställd. Även flertidningsläsningen är med andra ord stabil över tid.

2.2 Morgontidningsläsning olika veckodagar

Ett stort antal morgontidningar utkommer inte på söndagar, vilket innebär att man i vissa geografiska regioner inte kan läsa en lokal morgontidning dagligen. Detta förhållande gör det särskilt angeläget att göra skillnad mellan olika veckodagar vid studier av läsningen.

TABELL 1: Andel morgontidningsläsare olika veckodagar 1979-1991 (procent)

	VECKODAG						
	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1979	79	82	86	82	77	81	60
1980	82	78	82	78	84	80	59
1981	84	83	86	86	75	72	52
1982	87	84	81	84	82	72	56
1983	85	89	84	84	82	69	62
1984	86	89	82	83	76	72	56
1985/86	84	86	84	85	84	78	54
1986/87	87	78	85	84	88	77	55
1987/88	87	82	76	87	79	78	50
1988	86	85	83	87	82	77	55
1989	84	82	81	86	76	76	45
1990	86	86	81	83	78	84	46
1991	81	83	79	83	79	81	49

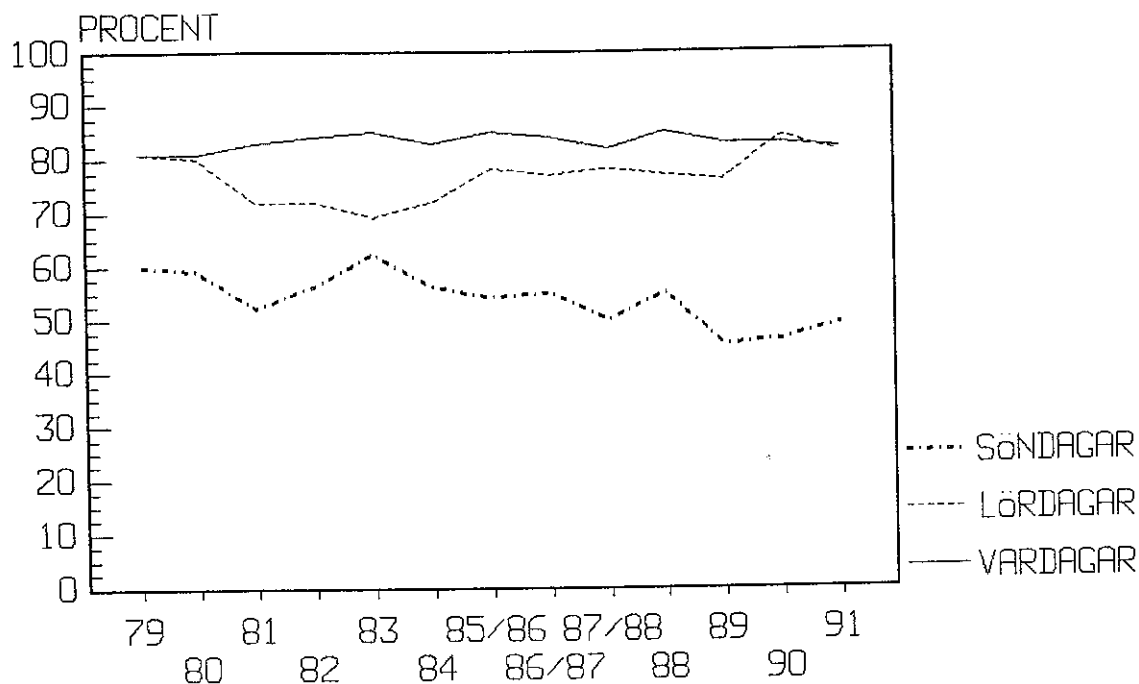
Anm: tabellens åldersintervall är 15-70 år och antal svar 1291

76 procent av allmänheten mellan 15-70 år läser minst en morgontidning en genomsnittlig vardag. Motsvarande siffra för lördagar är 81 procent och för söndagar 49 procent.

Beräknar man utvecklingstendenserna genom att skapa medelvärden för de sju första (1979-1985) respektive de sex sista undersökningsåren (1986-1991) (vilket finns grund till att göra med tanke på att varje procentsiffra baserar sig på relativt få personer) finner man att andelen regelbundna läsare på vardagar ligger på ungefär samma nivå över tid. Det finns en svag tendens till ökad morgontidningsläsning på lördagar och en relativt sett starkare tendens till vikande läsning på söndagar.

Dessa tendenser framkommer tydligare i figur 2 där vardagarna redovisas sammanslagna och jämförs med lördags- och söndagsläsningen.

FIGUR 2: Morgonpressläsning olika veckodagar 1979-1991 (procent).

2.3 Morgontidningsläsning i olika grupper

Vi vet av erfarenheter från tidigare studier att morgonpressläsning är bunden till olika egenskaper hos läsarna, exempelvis sociala vanor och disponibel tid (se Anshelm, 1989A och Anshelm-Strid, 1989). Vi skall därför titta närmare på läsningen i olika grupper. I tabell 2 framgår att män läser morgontidningar i högre utsträckning än kvinnor. Dessutom är morgontidningsläsningen mer utbredd bland högutbildade personer i jämförelse med medel- och lågutbildade. Skillnaderna är dock marginella. Störst betydelse för skillnader i läsning visar sig ålder ha. Regelbundenheten i läsningen tenderar att öka med ålder. I den allra yngsta åldersgruppen (som inte ingår i Mediebarometern) läser omkring 12 procent dagligen en morgontidning (Filipsson, 1987).

TABELL 2: Andel morgontidningsläsare inom olika grupper
1979-1991 (procent)

	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	74	77	71	41	59	80	85	80	75	77	78
1980	74	73	75	41	67	78	82	80	75	79	78
1981	74	74	73	46	66	80	76	82	73	78	88
1982	74	75	73	42	65	79	83	83	76	79	82
1983	75	75	75	41	71	80	84	76	77	77	88
1984	75	72	75	46	69	79	77	80	75	78	79
1985/86	75	76	74	44	64	79	84	83	76	78	86
1986/87	75	77	73	40	68	80	83	85	79	78	83
1987/88	74	75	72	40	69	76	82	81	77	76	81
1988	76	76	76	37	68	78	85	85	78	79	84
1989	72	71	74	32	65	76	82	82	77	71	86
1990	74	75	73	36	65	76	84	83	79	73	85
1991	73	77	69	41	64	76	82	80	75	74	87

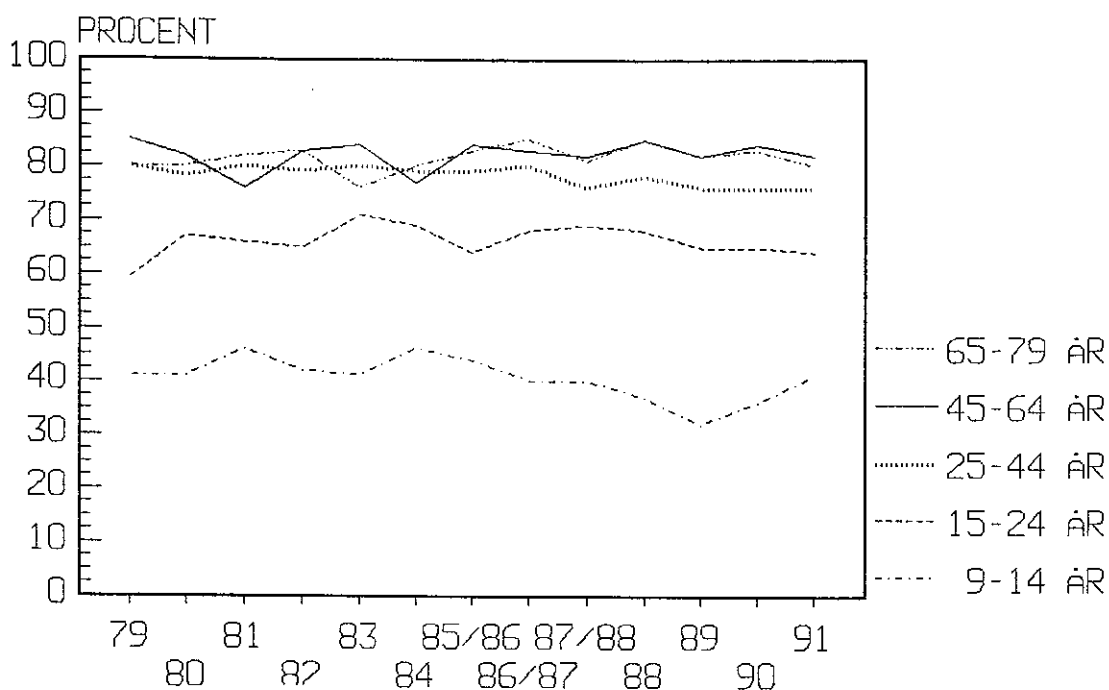
läst under											
senaste	91	92	90	70	89	92	95	94	93	91	97
veckan											

Bland 9-14-åringar är andelen 41 procent och bland de äldsta är andelen 80 procent. Ålder kan ses som en indikator på sociala vanor och yngre människor tenderar ofta att vara mindre vanemässiga i sitt mediebeteende. De byter exempelvis morgontidning oftare och har i mindre utsträckning arbetat in ett vanemönster i sin mediekonsumtion. Äldre personer däremot har i allmänhet ett mer vanemässigt förhållningssätt, inte bara till dagspress utan till varje enskilt medium (se Weibull, 1983 och Anshelm-Strid, 1989).

Från och med 1991 ställs också en fråga om när man senast läste en morgontidning. Jämför vi resultatet på den frågan med motsvarande siffror för läsvanestudien finner vi att resultatet för läsning minst en gång i veckan är nära nog identiska. 9 av 10 svenskar tar del av en morgontidning minst en gång per vecka oavsett kön, ålder. Undantaget är 9-14 åringarna. I denna grupp läser endast 7 av 10 en morgontidning minst en gång i veckan. Blant högutbildade säger sig hela 97 procent ta del av en morgontidning minst en gång i veckan.

En viktig faktor för att man skall ta del av olika massmedier är också disponibel tid. De äldre har normalt mer tid att avsätta för medierna, vilket innebär att medierna inte behöver konkurrera med så många andra typer av sysselsättning. För att närmare studera hur de olika åldersgruppernas morgontidningsläsning utvecklats redovisas detta enskilt i figur 3.

FIGUR 3: Morgonpressläsning i olika åldersgrupper 1979-1991 (procent)

Barnen (9-14 år) visar en något minskande tendens, vilken kan tänkas uttrycka en ökande konkurrens från andra medier. Ungdomarna visar upp ett något annorlunda och 'ryckigare' mönster. Medelvärdena för de första respektive sista sex undersökningsåren är dock de samma, 66 procent, och någon generell nedgång under 80-talet bland ungdomarna kan således inte skönjas. I de två åldersgrupperna mellan 25-64 år finns en mycket stabil andel läsare över tid. Årets mediebarometer visar för tredje året i rad en något vikande trend bland personer i den äldsta gruppen. Denna minskning har även

noterats i Läsvanestudien. Weibull 1989 har bland annat pekat på att det just är de aktiva pensionärerna som kommer att bli morgondagens problem när det gäller vikande upplagor för morgonpressen.

Jämför man de allmänna tendenserna med motsvarande utveckling i Läsvanestudien, finner man stora likheter. Differenserna mellan de yngres och de äldres morgontidningsläsning är dock något större i läsvanestudien än i Mediebarometern (jfr Löfgren, 1991 Björkqvist-Hellingwerf, 1992). Den sannolika förklaringen till detta ligger i att Läsvanestudien kan sägas uttrycka ett intresse för att läsa snarare än den faktiska läsningen. Detta intresse är ofta större bland de äldre. På lång sikt kan möjligen den tendens till vikande intresse bland de yngre som kan skönjas i Läsvanestudien komma att visa sig i en faktisk nedgång i läsning i Mediebarometerens siffror för yngre läsare.

2.4 Flertidningsläsning

Andelen av allmänheten som läser mer än en morgontidning en genomsnittlig dag har under perioden 1979-1991 legat runt 10 procent, så även detta år (se figur 1).

TABELL 3: Morgontidningsläsning - andel som läser två eller fler tidningar 1979-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	10	15	6	4	7	14	12	8	6	14	24
1980	10	13	8	-	6	14	13	9	9	10	22
1981	9	12	6	-	6	11	13	10	6	11	22
1982	11	14	9	-	5	14	16	17	10	12	23
1983	13	16	10	1	11	16	15	12	12	13	23
1984	10	12	8	3	10	11	11	11	9	12	13
1985/86	9	11	5	-	8	9	10	9	7	8	19
1986/87	10	11	10	3	4	10	17	12	9	11	16
1987/88	11	12	9	2	6	13	13	12	9	11	20
1988	9	9	9	-	5	10	12	13	8	10	16
1989	9	11	8	2	6	10	13	8	4	10	18
1990	9	10	8	1	8	8	12	13	8	10	17
1991	8	11	6	1	4	7	12	11	7	8	19

Flertidningsläsning förekommer främst bland äldre samt högutbildade personer. Andelen flertidningsläsare bland högutbildade har dock minskat något sedan 1979. Den genomsnittliga andelen för perioden 1979-85 var ca 21 procent, medan motsvarande andel perioden 1986-91 uppgår till 18 procent. Nedgången är relativt liten men den avspeglar sig även i minskningen av den överspridda storstadspressen under samma period (jfr Strid-Weibull, 1988; Weibull, 1991).

Huvudintrycket är emellertid att andelen flertidningsläsare i övrigt legat på en stabil nivå i samtliga grupper under åttiotalet.

Flertidningsläsningen är vanligare måndag-fredag än under veckosluten, vilket till stor del beror på att "dubbelläsningen" är knuten till arbetsplatsen (Reimer-Weibull, 1985; Anshelm-Strid, 1989).

2.5 Lästid för morgonpress

I Mediebarometern ställs även frågor om hur lång tid människor ägnar sig åt sin morgontidning. Under åttiotalet har den genomsnittliga lästiden pendlat mellan 30 och 33 minuter. Den genomsnittliga lästiden bland läsarna uppgår 1991 till 29 minuter. Samma siffra som konstaterades i 1990 års mediebarometer. Även beträffande lästiden stämmer Mediebarometerns siffror väl överens med Läsvanestudiens siffror. Båda studierna noterade en ökning av lästiden 1985 och en svag minskning efter 1986. Denna minskning sammanfaller också med kvällspressens ökande andel läsare efter 1986 (se vidare kapitel 3).

TABELL 4: Genomsnittlig lästid morgontidningar 1980-1991
(bland läsare i min.)

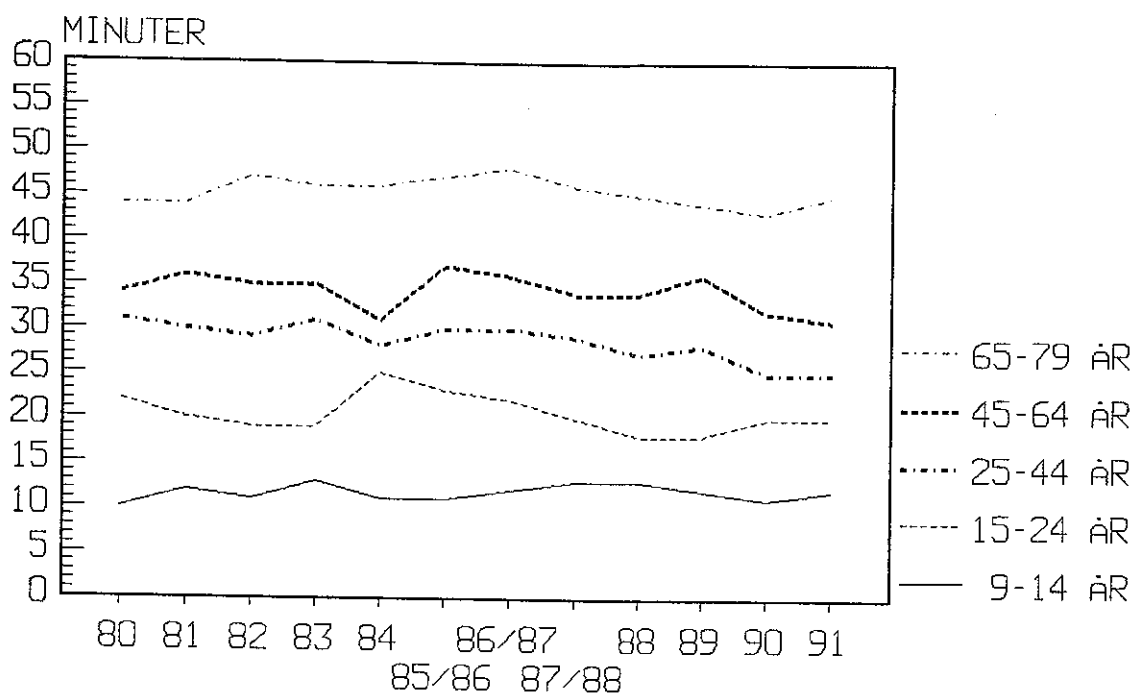
	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	32	33	30	10	22	31	34	44	33	31	38
1981	31	34	28	12	20	30	36	44	32	29	38
1982	31	34	28	11	19	29	35	47	33	30	34
1983	32	33	30	13	19	31	35	46	33	28	36
1984	30	32	27	11	25	28	31	46	32	29	33
1985/86	33	35	30	11	23	30	37	47	35	31	37
1986/87	32	33	31	12	22	30	36	48	35	29	35
1987/88	31	33	28	13	20	29	34	46	32	31	34
1988	30	32	29	13	18	27	34	45	32	28	33
1989	31	32	30	12	18	28	36	44	32	30	35
1990	29	32	26	11	20	25	32	43	31	27	33
1991	29	34	26	12	20	25	31	45	31	26	34

Anm: Fr o m 1985/86 har underlaget för beräkning av lästiden justerats något, vilket kan ha inneburit en svag underskattning av lästiden.

Vi har tidigare sett att andelen läsare varierar i olika grupper av befolkningen och liknande tendenser finns beträffande lästiden. Män läser genomgående sin tidning något längre tid än kvinnorna. Äldre människor ägnar klart mer tid åt tidningen än yngre. Låg- och högutbildade läser längre tid än mellanutbildade. I likhet med den totala läsningen, avspeglar dessa resultat de sociala vanemönstren som dominerar respektive grupp. Tendenserna återkommer samtliga år, vilket kan ses som ett stöd åt antagandet om den sociala vanans betydelse för morgonpressläsningen.

Som vi tidigare sett visade sig ålder ha störst betydelse för regelbundenheten i läsningen och det samma gäller lästiden. I figur 4 redovisas därför genomsnittstiden för olika åldersgrupper för att lättare kunna jämföra över tid.

FIGUR 4: Lästid morgonpress i olika åldrar 1979-1991 (minuter bland läsare).

Samtliga åldersgrupper uppvisar en påfallande stabilitet genom åren även om lästiden bland ungdomar (15-24 år) och medelålders (45-65 år) pendlat något år från år. Figur 4 visar tydligt att ju äldre man är desto längre tid ägnar man åt sin morgontidning.

2.6 Summering

Morgontidningsläsningen ligger på en hög och stabil nivå under hela perioden 1979-1991. 74 procent av svenska befolkningen läser dagligen en morgontidning. En svag minskning av regelbundna läsare har dock kunnat konstateras i den yngsta åldersgruppen (9-14 år) under senare delen av 1980-talet. Denna minskning kan ha ett visst samband med yngre personers ökande konsumtion av andra medier (se kap 8) och kan på lång sikt innebära att tidningsläsningen får allt lägre prioritet hos de yngre mediekonsumenterna.

Andelen flertidningsläsare är också relativt stabil även om en minskning från 10 till 8 procent som dagligen läser mer än en morgontidning kan noteras.

Även den genomsnittliga lästiden är mycket stabil över tid och i snitt en halvtimme om dagen avsätts åt morgontidning. Ungdomarna (15-24 år) har minskat sin lästid något under senare delen av 1980-talet vilket möjligen kan vara ett tecken på att konkurrensen från andra medier inneburit att de valt att avsätta mindre tid åt morgonpress, men utan att för den skull minska regelbundenheten i sin läsning.

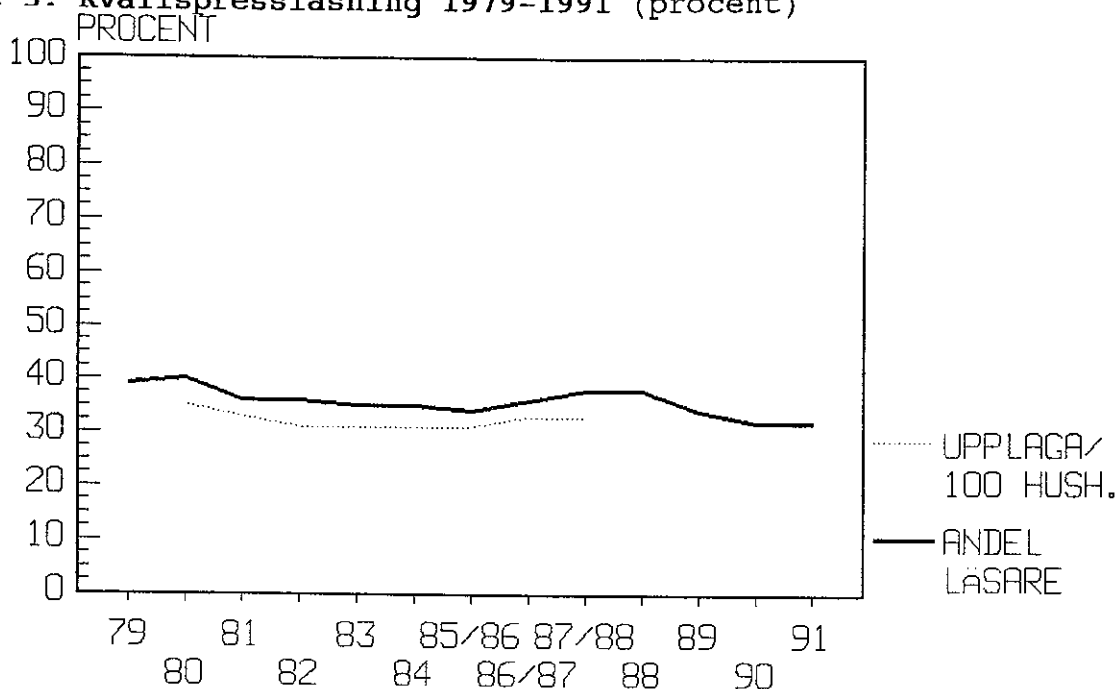
Siffrorna ligger totalt sett oväntat högt i jämförelse med befintliga läsvanestudier (jfr Löfgren, 1991 Björkqvist-Hellingwerf, 1992). Möjligen kan dessa likheter förklaras med att den sociala vanan att läsa en morgontidning är så stark att de eventuella skillnaderna jämnas ut. Förhållandet mellan läsvana och daglig läsning är dock mer komplicerat och det krävs en väsentligt grundligare analys för att få ett grepp om förhållandet dem sinsemellan.

3 KVÄLLSPRESS

3.1 Kvällspressläsning en genomsnittlig dag

Efter att ha haft en upplagemässig minskning under första halvan av 1980-talet ökade kvällspressförsäljningen åter från 1986. Upplageökningen har med en viss fördröjning, slagit igenom på den faktiska läsningen (Strid-Weibull, 1988; Anshelm, 1989B). Figur 5 visar utvecklingen av kvällspressens räckvidd under 1980-talet och de första åren på 1990-talet.

FIGUR 5: Kvällspressläsning 1979-1991 (procent)

Under den första delen av 1980-talet visade kvällspressläsningen på en svag nedgång. Efter 1985 vändes denna till en svag uppgång fram till 1988 för att sedan återigen sjunka något. Ett liknande mönster kan skönjas i Läsvanestudien (Jfr Löfgren, 1991 Björkqvist-Hellingwerf 1992). Andelen av allmänheten som en genomsnittlig dag uppger sig läsa en kvällstidning uppgick år 1988 till 38 procent, vilket var en ökning med två procent jämfört med 1986/87 och fyra procent jämfört med 1985/86 års Mediebarometer. 1989 hade andelen återigen sjunkit till en nivå jämförbar med 1986 års mediebarometer. År 1990 och 1991 redovisar de hittills lägsta andelarna när det gäller kvällspressläsningen. Skillanderna

mellan de olika åren är visserligen små i procentenheter mätt och inte alltid statistiskt signifikanta. Det faktum att läsvanestudien visar samma tendenser över tid skulle dock kunna tala för att det handlar om faktiska upp- och nedgångar i läsningen.

3.2 Kvällspressläsning olika veckodagar

Andelen kvällspressläsare är, till skillnad från andelen morgonpressläsare, högre under veckoslutet. På söndagarna används kvällstidningen ofta som en ersättare till den lokala morgontidningen, men även lördagsläsningen är under vissa år hög och en förklaring är säkerligen tidningarnas satsningar på bilagor och teman.

TABELL 5: Andel kvällstidningsläsare olika veckodagar 1979-1991 (procent)

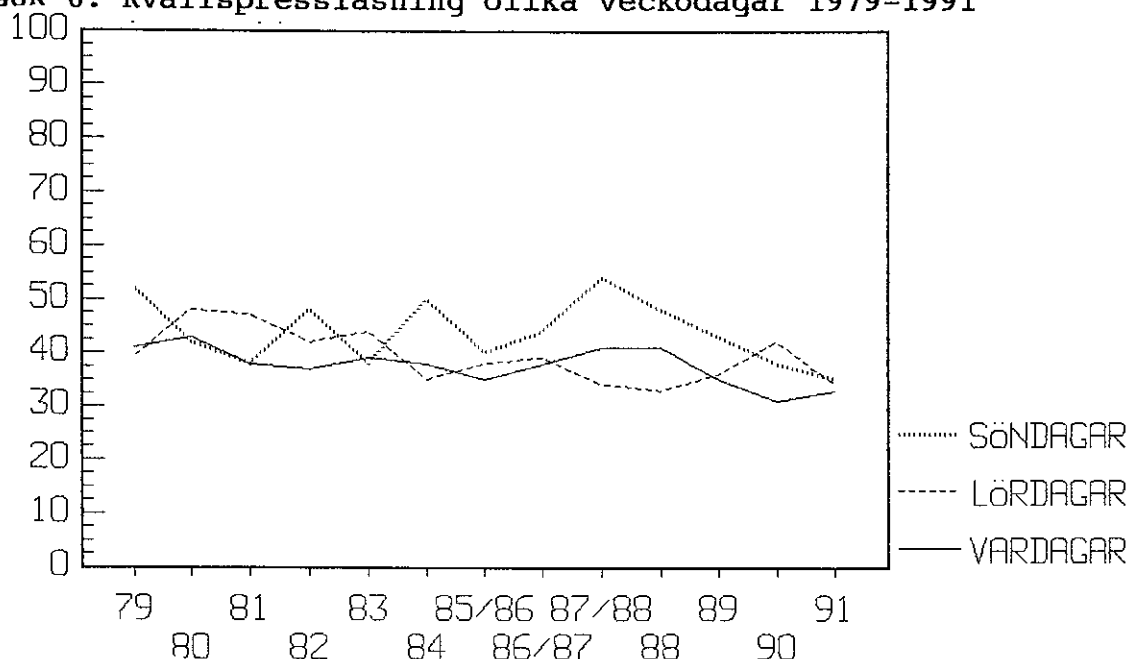
Veckodag:	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1979	42	47	39	36	40	39	52
1980	47	38	40	42	45	48	42
1981	40	33	36	40	41	47	38
1982	37	28	35	47	38	42	48
1983	35	37	30	50	43	44	38
1984	36	43	35	37	37	35	50
1985/86	36	35	38	34	33	38	40
1986/87	32	41	40	37	36	39	44
1987/88	38	44	43	40	42	34	54
1988	43	43	41	42	35	33	48
1989	36	31	39	35	33	36	43
1990	27	29	33	33	32	42	38
1991	28	34	32	35	32	34	35

Anm: Tabellen avser åldersintervallet 15-70 år

Jämför man vardagssiffrorna för kvällspress med motsvarande siffror i Orvesto-90, finner man att resultaten i Orvesto anger en klart högre andel kvällspressläsare än Mediebarometern (51%). Denna procentuella skillnad är inte oväntad eftersom Orvestoundersökningen bygger på frågor som handlar om läsning av ett antal nummer en viss tidsperiod och Mediebarometern redovisar läsningen en genomsnittlig dag. Möjligen kan avvikelserna förklaras med att en stor del av kvällspress-

läsningen är sporadisk, vilket gör den svårare att uppskatta för en svarsperson. Detta förhållande kan i sin tur leda till en viss överskattning av läsningen. I likhet med tidigare redovisningar av läsning enskilda veckodagar bör resultaten tolkas med försiktighet på grund av det begränsade antalet svarspersoner. För att få ökad säkerhet i jämförelsen kan åren delas upp i två sexårsintervall för jämförelser varje veckodag. Minskningen av läsare visar sig då vara störst på måndagar och minst mitt i veckan. Ett annat sätt att skapa ett bättre underlag till analysen är att dela in veckan i vardagar, lördagar och söndagar, en sådan analys redovisas i figur 6.

FIGUR 6: Kvällspressläsning olika veckodagar 1979-1991

Vardagsläsningen följer i stort samma tendens som för kvällspressläsningen totalt sett (se figur 5). När det gäller helgläsningen framträder inga entydiga tendenser. Läsning av kvällspress på lördagar visar en nedgång fram till 1988 då en svag uppgång kan skönjas för att åter följas av en svag nedgång. Söndagsläsningen uppvisar en slående instabilitet. Detta kan vara en avspegling av utbudet, då vi vet att kvällspressen bitvis satsat stora resurser på att öka konsumtionen genom olika teman och bilagor.

3.3 Kvällspressläsning i olika grupper

Som vi sett skiljde sig morgonpressläsningen åt i olika grupper av befolkningen och vi skall nu på samma sätt studera kvällspressläsningen i tabell 6. Läsningsen en genomsnittlig dag varierar med hänsyn till kön och ålder. Män och människor mellan 15-64 år läser något oftare än övriga grupper. Låg- och mellanutbildade läser också något oftare än högutbildade. Mönstret är i stort sett samma som föregående år men tidigare visade sig de mellanutbildade läsa kvällspress i störst utsträckning följda av låg- och högutbildade. 1990 hade dessa skillnader till viss del utjämnats då kvällspressen tappat läsare i gruppen mellanutbildade. Denna nedgång bland medelutbildade ser däremot ut att ha vänts till en ökning under 1991. De tendenser som uttrycks i undersökningsmaterialet är märkbart bland såväl kvinnor som män.

TABELL 6: Andel kvällstidningsläsare inom olika grupper 1979-1991 (procent)

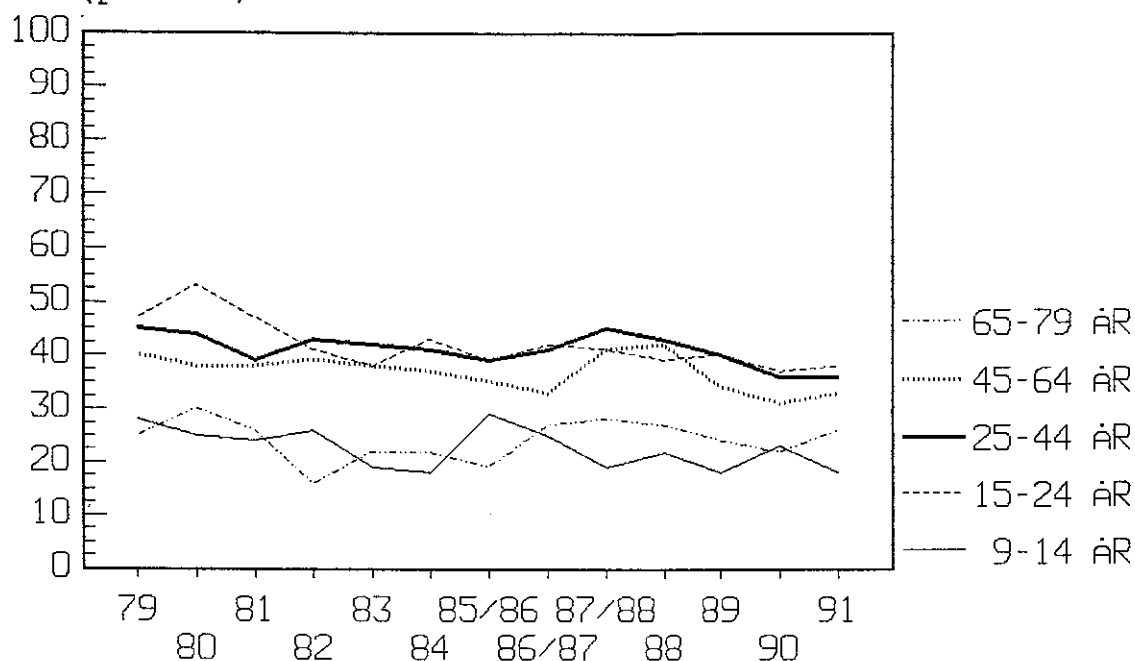
	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	39	44	35	28	47	45	40	25	39	44	40
1980	40	46	34	25	53	44	38	30	39	46	41
1981	36	41	32	24	47	39	38	26	38	48	24
1982	36	38	34	26	41	43	39	16	35	47	29
1983	35	39	31	19	38	42	38	22	35	42	34
1984	35	38	32	18	43	41	37	22	37	40	32
1985/86	34	39	29	29	39	39	35	19	32	41	31
1986/87	36	40	31	25	42	41	33	27	35	40	37
1987/88	38	40	36	19	41	45	41	28	37	46	38
1988	38	40	35	22	39	43	42	27	37	45	35
1989	34	39	29	18	40	40	34	24	33	39	34
1990	32	35	28	23	37	36	31	22	33	33	27
1991	32	35	29	18	38	36	33	26	33	39	24

senaste veckan	63	66	61	39	74	73	63	48	63	74	58

Andelen som läst en tidning den senaste veckan uppgår till 63 procent. I Läsvanestudien låg andelen läsare minst en dag i veckan på 62 procent. Uppdelat på olika grupper följer samma mönster som för gårdagsläsarna. Andelen är högst (74 procent) mellan 15-44 år och lägst bland de yngsta (39 procent).

Ålder är återigen den faktor som visar sig ha störst betydelse för skillnader i människors läsvanor och för att ytterligare belysa utvecklingstendenserna i olika åldersgrupper redovisas läsningen i figur 7.

FIGUR 7 Kvällspressläsning i olika åldersgrupper 1979-1991 (procent)

Huvudintrycket är att utvecklingstendenserna i samtliga åldersgrupper, i grova drag följer den totala utvecklingen för kvällspressen. Mer anmärkningsvärt är att det ökande kvällspressläsandet i slutet av 1980-talet, som tydligt framkommer, nästa uteslutande utgörs av en ökning i kvällspressläsandet bland de två äldsta grupperna och att det är gruppen 45-64 år som minskat sin läsning mest under de tre senaste åren. Bland de yngsta (9-14 år) är mönstret mer oregelbundet. Andelen läsare har i princip omväxlande gått upp och ned vart annat år.

3.4 Lästid för kvällspress

Lästiden för kvällspress har undersökts på samma sätt som för morgonpress. Den genomsnittliga lästiden har varit tämligen stabil sedan 1980. Knappt 30 minuter ägnar den genomsnittlige kvällspressläsaren åt sin tidning. Den genomsnittliga lästiden 1991 uppgår till 26 minuter. Vilket är en indikation på

en något vikande trend. I sammanhanget kan det vara värt att notera att läsvanestudien (Se Björkqvist-Hellingwerf 1992) har pekat på att kvällspressen under 1980-talet tappat trogna läsare och fått en ökad andel sporadiska läsare, som troligen ägnar mindre tid åt sin kvällstidning.

TABELL 7: Genomsnittlig lästid kvällstidningar 1980-1991
(bland läsare i minuter)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	29	32	25	14	24	30	32	38	34	25	28
1981	30	32	27	21	22	30	33	46	33	28	32
1982	27	30	25	15	21	26	36	46	33	25	27
1983	29	30	27	12	24	29	32	36	30	30	28
1985/86	30	33	26	12	22	30	37	42	35	30	27
1986/87	29	32	25	13	24	31	32	36	34	28	26
1987/88	29	31	26	15	23	27	34	37	32	27	28
1988	29	31	27	12	24	30	31	38	33	28	27
1989	26	29	22	12	20	25	30	34	30	25	25
1990	27	29	26	14	21	29	29	37	30	27	27
1991	26	29	22	10	22	25	29	35	28	27	27

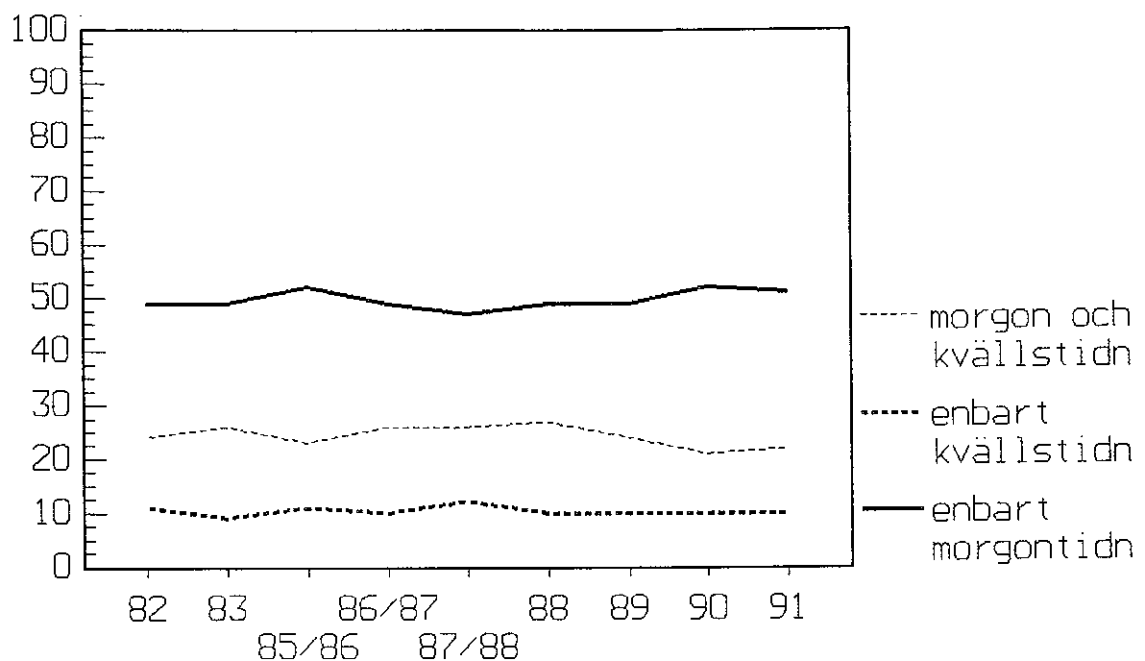
Anm: Fr o m 1985/86 beräknas lästiden annorlunda

Lästiden för kvällspress är i likhet med motsvarande data för morgonpress inte helt jämförbara över tid. Skillnader mellan olika grupper kan dock studeras. Samtliga år framkommer tydligt att män och äldre människor läser kvällstidningen längre tid än övriga grupper en genomsnittlig dag. Männerna är genomgående mer benägna att läsa kvällstidningar. De läser också förhållandevis lång tid. De äldre (65-79 år), som läser kvällspress (endast 26 procent) har en förhållandevis lång lästid (35 minuter). De har, som ovan berörts, i det flesta fall mer tid till förfogande, vilket avspeglar sig i lästiden för såväl kvällspress som morgonpress. I sammanhanget bör också påpekas att det är den äldsta åldersgruppen som uppvisar den mest markanta minskningen i lästid av kvällspress under hela undersökningsperioden (1980-1991).

3.5 Morgon- och kvällspressläsning

Kvällspressen i Sverige fungerar huvudsakligen som ett komplement till lokal morgonpress (Weibull, 1983). För att kunna analysera kvällspressens funktion mer ingående riktas uppmärksamheten i detta avsnitt till kvällspressens förhållande till morgonpress. Det har under hela 1980-talet varit en relativt liten andel av befolkningen som en genomsnittlig dag läser endast kvällspress. Så är även fallet detta år, då endast tio procent av befolkningen läser kvällspress utan att ta del av morgonpress.

FIGUR 8: Morgon- och kvällspressläsning 1982-1991 (procent)

Figur 8 visar att differenserna mellan de undersökta åren är marginella. Mot slutet av 1980-talet kan två smärre förändringar urskiljas. Den ena är att andelen som endast läser morgonpress minskade något fram till 87/88 för att sedan öka svagt igen. Den andra är att andelen som läser både morgon- och kvällspress ökade svagt fram till 1988. I de senare årens undersökningar har andelen läsare av både morgon- och kvällspress minskat något. Rent konkret visar sig ökningen av andelen kvällspressläsare mot slutet av 1980-talet på två sätt. De som tidigare enbart läste morgonpress började att läsa kvällspress som ett komplement till morgontidningen, en

ökning som vändes till en minskning i fjolårets undersökning och den begränsade andel som enbart läser kvällspress är konstant omkring 10 procent.

TABELL 8: Andel läsare - kombination av morgon- och kvällspress 1982-1991 (procent)

Läsning:	År	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
			M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Enbart	1982	49	49	50	33	41	48	52	73	53	45	61
morgon	1983	49	45	53	30	48	47	54	59	51	46	60
tidn.	1985/86	52	47	56	31	41	51	57	70	55	48	61
	1986/87	49	46	53	28	42	49	57	62	54	48	55
	1987/88	47	46	48	33	41	45	52	60	50	43	53
	1988	49	47	51	29	42	48	50	65	52	46	56
	1989	49	43	54	24	40	48	56	64	54	45	57
	1990	52	51	54	24	41	52	61	66	56	52	64
	1991	51	51	50	32	43	52	55	61	52	57	68
Enbart	1982	11	12	11	17	17	12	8	6	11	12	7
kvälls	1983	9	9	9	8	15	9	7	5	9	11	5
tidn.	1985/86	11	11	11	16	15	11	8	6	11	11	6
	1986/87	10	9	11	13	15	10	7	5	10	10	8
	1987/88	12	11	13	12	13	14	11	8	11	14	11
	1988	10	11	10	14	13	13	7	7	10	12	7
	1989	10	11	9	10	15	11	8	6	9	13	6
	1990	10	11	9	11	14	12	8	5	10	12	6
	1991	10	10	10	9	16	11	7	7	10	12	5
Morgon	1982	24	26	22	9	24	31	32	10	24	35	22
och	1983	26	30	22	11	23	33	30	17	26	31	29
kvälls	1985/86	23	29	18	13	24	28	27	13	21	29	25
tidn.	1986/87	26	31	21	12	27	31	26	22	25	30	28
	1987/88	26	29	24	8	29	31	29	21	26	32	27
	1988	27	29	25	8	26	30	35	20	27	33	28
	1989	24	27	20	8	25	28	26	18	23	26	28
	1990	21	24	19	11	23	24	23	16	23	22	21
	1991	22	25	19	9	22	24	27	19	23	26	19

När det gäller kombinationer mellan morgon- och kvällspress i olika grupper framkommer den förväntade bilden. Män och personer i medelåldern är i större utsträckning än andra grupper benägna att läsa både morgon- och kvällspress. Bland

de som enbart läser morgontidningar hittar vi främst äldre personer och i åldrarna 9-44 återfinns förhållandevis många som enbart läser kvällspress. Differenserna är relativt stora och tendenserna återkommer under samtliga undersökta år.

3.6 Summering

En tredjedel av den svenska befolkningen läser varje dag en kvällstidning. Den minskning av andelen läsare som framkom under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet, vände fr o m 1986/87 till en ökning. Denna ökning har från och med fjolårets undersökning vänt och pekar nu mot en nedåtgående trend. De i tidigare studier påvisade skillnaderna mellan olika grupper och olika veckodagar, när det gäller kvällstidningsläsning, bekräftas i årets resultat. Den genomsnittliga lästiden är 1991 något kortare än vad den varit under 1980-talet.

Andelen som läser både kvälls- och morgonpress ökade svagt mot slutet av 1980- talet, jämfört med mitten av 1980-talet. Ett resultat som visar att den ökande kvällspressläsningen i första hand skall betraktas som att morgonpressläsningen kompletteras med kvällspress i större utsträckning, än vad som var fallet i mitten på 1980-talet. I 1990 års samt i årets undersökning har andelen som kombinerar sjunkit något igen.

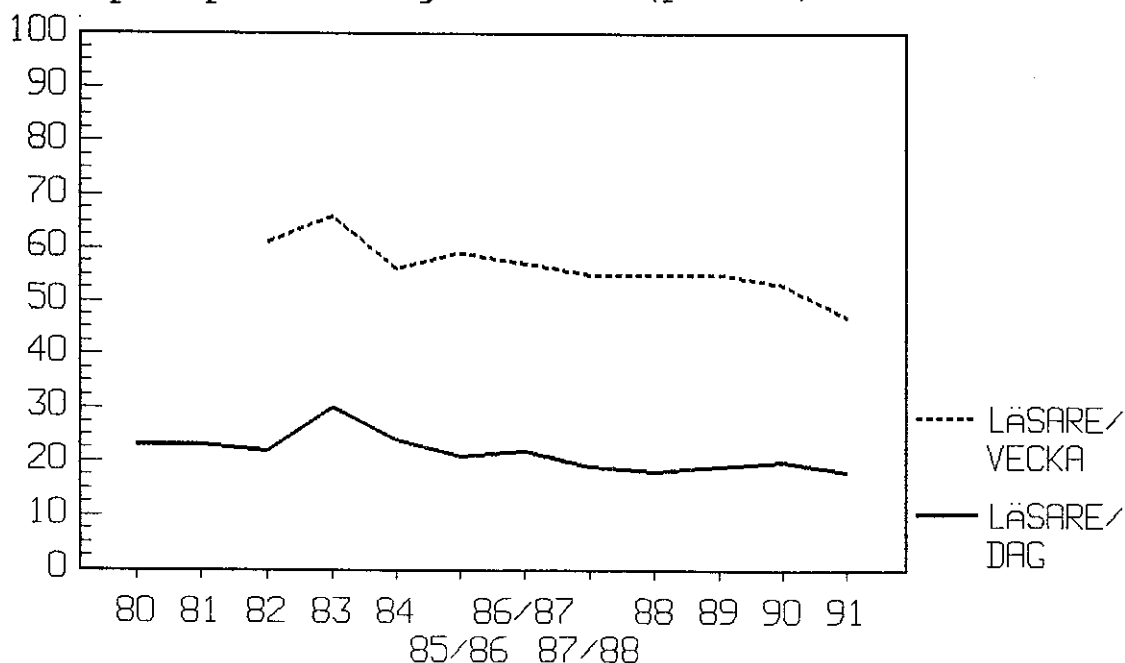
4 POPULÄRPRESS

4.1 Populärpressläsning en genomsnittlig dag

Populärpressen innefattar två huvudkategorier av tidningar. Den första är veckotidningar dvs familje-, dam- och herrtidningar. Den andra kategorin är konsumenttidningar som exempelvis ICA-kuriren och VI. Frågan som ställts avser populärpress som typ av tidning. Några frågor om enskilda tidningar har inte ställts.

Med tanke på att en stor del av populärpressen utkommer en gång i veckan, kan det anses vara något tveksamt att för populärpress endast redovisa andelen läsare en genomsnittlig dag. För en tidning som ges ut en gång per vecka torde läsning under en genomsnittlig vecka vara ett bättre mått på räckvidden. Använder man detta mått, finner man att populärpressen under en vecka når drygt hälften av allmänheten 1990. I figur 9 redovisas utvecklingstendensen för populärpressläsningen både en genomsnittlig dag från 1979 till 1991.

FIGUR 9: Populärpressläsning 1980-1991 (procent)

Populärpressen har haft en stegvis minskning från 1983, då andelen läsare en genomsnittlig dag var anmärkningsvärt stor (30%). Andelen som läser populärpress en genomsnittlig dag

är enligt 1991 års barometer 18 procent (i åldersgruppen 15-70 år är andelen densamma). 53 procent av allmänheten läser populärpress någon gång en genomsnittlig vecka.

Utvecklingstendensen är desamma oavsett om läsning en genomsnittlig dag eller vecka används som mått. En relativt tydlig ökning skedde 1983 (som troligen var en tillfällighet), därefter minskade andelen läsare och under senare delen av 1980-talet har andelen legat reellt stabilt på omkring 20 procent.

Andelen som läser mer än en populärtidning en genomsnittlig dag är ytterst begränsad och har under hela perioden 1980-1991 legat mellan 2-5 procent.

4.2 Populärpressläsning olika veckodagar

Läsningen av populärpress är förhållandevis jämt fördelad över veckans dagar. Andelen läsare är 1991 något högre på torsdagar och på fredagar i jämförelse med övriga veckodagar. Skillnaderna är dock marginella.

Spridningen över veckodagar visar ingen entydig tendens för perioden 1980-1991. Till detta kommer att det nästan är omöjligt att analysera skillnader mellan olika veckodagar p g a att veckopressen vid flera tillfällen under perioden ändrat utgivnings dagar. Detta torde i viss mån kunna påverka läsningen, eftersom en stor andel av läsarna sannolikt läser tidningen på dess utgivningsdag. Generellt sett har dock torsdag och fredag tidigare varit de viktigaste dagarna, utom 1990 då torsdag ersattes av tisdag.

Använder man medelvärden för de sex första (1980-85/86) respektive de sex senaste undersökningsåren (1986/87-91), finner man att minskningen av populärpressläsandet framkommer samtliga veckodagar utom för läsningen på fredagar.

TABELL 9: Andel populärpressläsare olika veckodagar 1980-1991 (procent)

	VECKODAG						
	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1980	22	26	27	27	20	15	20
1981	23	25	22	18	19	13	23
1982	20	24	19	22	17	24	19
1983	35	28	25	24	32	25	32
1984	28	19	26	24	19	25	21
1985/86	22	28	20	22	20	17	21
1986/87	29	21	20	21	26	17	18
1987/88	18	16	16	22	27	16	16
1988	18	13	15	25	22	17	12
1989	18	16	15	22	18	18	18
1990	19	24	15	15	23	19	20
1991	11	17	19	22	21	17	17

Anm: tabellen har åldersintervallet 15-70 år

4.3 Populärpressläsning i olika grupper

Populärpressen är till stor del inriktad på vissa bestämda målgrupper, vilket många studier tidigare visat (se Strid-Weibull, 1988 och Anshelm, 1989). Detta visar sig också tydligt i både tabell 10 och 11, där stora skillnader mellan olika gruppers läsning framkommer.

TABELL 10: Andelen populärpressläsare inom olika grupper 1980-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	23	16	30	28	25	19	23	28	26	20	15
1981	23	15	31	29	24	16	20	39	27	19	13
1982	22	15	29	23	21	19	22	29	25	18	17
1983	30	21	38	34	32	21	33	39	33	28	21
1984	24	14	35	26	28	18	23	33	27	24	15
1985/86	21	12	30	20	19	17	21	36	25	20	15
1986/87	22	13	30	11	24	14	26	38	29	20	15
1987/88	19	10	28	14	14	14	23	31	25	18	11
1988	18	10	26	13	17	13	19	31	23	16	14
1989	19	12	26	13	15	15	18	36	25	19	13
1990	20	12	28	14	14	13	24	35	27	14	16
1991	18	10	26	13	15	14	19	31	23	18	12

Populärpressläsarna återfinns främst bland kvinnor och bland äldre personer. Lågutbildade personer läser också betydligt oftare än mellan och högutbildade. Årets barometer ger i huvudsak stöd åt tidigare års resultat. Läsning en genomsnittlig dag är som tidigare nämnts ett tveksamt mått på populärpressläsning. Mot denna bakgrund redovisas även i tabell 11 läsarandelar i olika grupper en genomsnittlig vecka.

TABELL 11: Andel som läst en populärtidning under den senaste veckan 1982-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1982	61	53	70	59	64	56	64	66	64	61	52
1983	66	54	77	63	74	59	69	69	69	68	54
1984	56	42	71	53	62	53	56	59	57	62	44
1985/86	59	44	73	57	59	54	61	71	62	62	51
1986/87	57	44	70	45	61	51	59	68	63	56	52
1987/88	55	42	67	53	52	48	58	67	59	52	49
1988	55	42	68	53	54	50	57	65	58	52	51
1989	53	37	68	46	53	50	50	69	60	54	44
1990	53	39	67	44	51	48	57	64	59	53	48
1991	47	34	61	36	50	51	49	62	53	49	37

Mönstret är detsamma som i tabell 10, samma grupper visar sig vara hög- respektive lågkonsumenter. När det gäller läsning den senaste veckan har dock minskningen i de totala siffrorna visat sig vara större än vad som var fallet i tabell 10.

Tabell 10 och 11 visar också att en nedgång i läsning kan skönjas i samtliga grupper förutom de lågutbildade och de äldsta. Den största nedgången finns bland de yngre läsarna. 1980 läste 28 respektive 25 procent dagligen en veckotidning, 1991 är andelarna nere i 13 respektive 14 procent. Denna nedgång är intressant att sätta i samband med den samtidiga uppgången i videotittandet för ungdomarna (se vidare kap 8).

En begränsad andel personer läser mer än en populärtidning en genomsnittlig dag. Andelen uppgår till tre procent 1991.

TABELL 12: Andelen som läst mer än en populärtidning 1980-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	4	3	5	4	4	3	5	7	6	4	3
1981	5	4	6	14	6	2	3	8	5	2	3
1982	3	2	6	4	4	3	2	6	3	3	4
1983	4	4	5	7	5	3	5	5	6	3	5
1984	5	4	6	13	4	3	2	6	4	3	1
1985/86	3	2	4	4	4	1	3	4	3	2	1
1986/87	3	2	4	2	3	2	2	6	3	2	2
1987/88	3	1	5	2	3	3	3	3	3	3	1
1988	2	1	2	3	1	1	2	3	2	1	1
1989	3	2	3	0	2	2	2	7	4	3	2
1990	3	2	3	1	1	2	5	5	5	1	2
1991	3	1	4	2	1	2	3	3	3	2	1

De grupper som totalt sett har störst andel populärpressläsare, har även störst andel som läser mer än en populärtidning en genomsnittlig dag. Differenserna mellan olika år är i vissa fall stora, vilket delvis kan förklaras med att antalet svars personer är mycket begränsat.

4.4 Lästid för populärpress

Att mäta lästiden för populärpress är på många sätt problematiskt. Populärpress läses normalt vid flera tillfällen, vilket gör det mycket svårt för människor att bedöma hur lång tid de har läst tidningen. I Mediebarometern gäller dock frågan endast lästid under gårdagen, vilket borde bidra till en ökad ihågkomst. De tidsintervall som använts är grova och kan därför inte jämföras med lästiden för morgon- och kvällspress.

Den genomsnittliga lästiden bland populärpressläsarna är 28 minuter 1991. Från och med 1981 har den genomsnittliga lästiden minskat i princip varje år. Undantaget 1986/87 års mediebarometer som pekade på att denna nedåtgående trend var bruten och vänd till en uppgång. De två senare årens Mediebarometrar visade att det var en tillfällighet, som inte förändrade helhetsintrycket av en nedåtgående trend. I 1989

års barometer noterades återigen en uppgång som dock vändes till en nedgång påföljande år. Att minskningar respektive ökningarna av lästiden sammanfaller med motsvarande förändringar i det totala läsandet är mycket intressant, då man hade kunnat förvänta förhållandet skulle vara det motsatta. Det är ofta så att när andelen läsare minskar så ökar den genomsnittliga lästiden, eftersom enbart de mest trogna läsarna (som man kan förmoda normalt läser längre tid) fortsätter att läsa populärpress. Minskande lästid och minskande andel läsare är ett tecken på att intresset för populärpress har minskat hos de flesta grupper, t o m bland de som fortfarande läser ofta.

TABELL 13: Genomsnittlig lästid populärpress 1980-1991
(bland läsare i minuter och procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Antal minuter:											
1980	35	32	36	25	32	33	44	44	39	36	28
1981	39	38	40	32	36	35	42	47	44	35	31
1982	35	30	38	24	28	33	37	49	38	38	37
1983	32	30	34	24	28	25	37	42	37	28	28
1985/86	32	28	34	25	29	26	32	44	38	30	22
1986/87	37	39	36	29	30	33	36	47	41	35	26
1987/88	32	27	34	20	29	31	33	37	35	31	30
1988	30	28	31	23	24	27	29	39	35	24	28
1989	34	33	35	20	27	23	37	49	42	32	23
1990	29	26	30	15	24	24	34	31	33	21	22
1991	28	24	30	20	24	26	30	33	32	34	27
Andel över 60 min i procent:											
1980	8	7	8	3	2	6	9	17	11	5	4
1981	14	10	16	6	10	11	18	21	20	6	8
1982	10	6	16	4	6	9	13	22	14	7	10
1983	13	8	19	8	13	6	17	26	17	11	8
1985/86	7	6	8	-	-	2	11	16	13	3	2
1986/87	12	14	11	6	8	8	12	19	15	11	4
1987/88	6	4	7	-	-	8	6	10	7	6	7
1988	6	6	6	-	-	4	4	16	11	-	5
1989	1	1	3	-	1	-	1	8	4	1	3
1990	1	1	2	-	1	-	3	2	3	-	-
1991	1	-	2	-	1	1	2	1	2	1	1

Anm: Beräkningen av genomsnittstiden 1986/87 skiljer sig

Upplagan har under 1980-talet minskat ännu tydligare, vilket skulle kunna betyda att den s k väntrumsläsningen har ökat i andel av den totala läsningen av populärpress, något som i sin tur skulle kunna bidra till att förklara den minskande genomsnittliga lästiden (jfr Strid-Weibull, 1988).

De män som läser populärpress, läser i genomsnitt kortare tid än kvinnorna. Äldre och lågutbildade läser lång tid jämfört med andra grupper. De grupper som har en stor andel läsare, uppvisar också normalt längre genomsnittstid än övriga grupper.

4.5 Summering

Populärpressläsningen uppvisar en stegvis minskning fr o m 1983, då andelen var anmärkningsvärt hög. Såväl andelen regelbundna läsare som lästiden har minskat. Störst är nedgången bland ungdomarna.

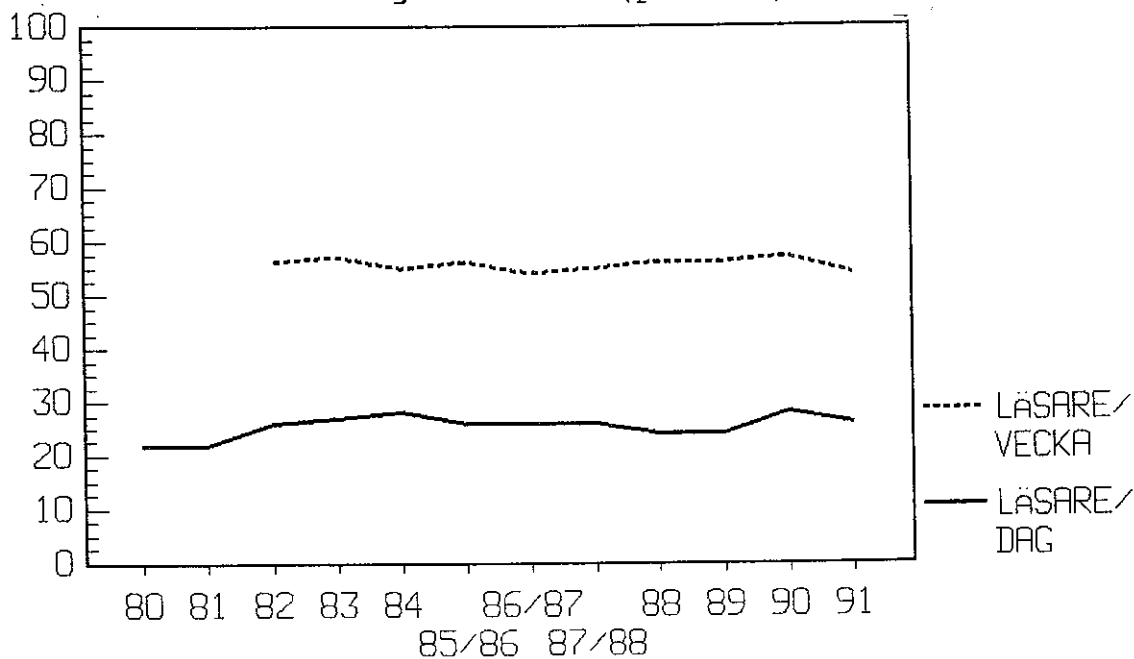
De grupper som traditionellt sett haft en stor andel läsare, har det även 1991. Populärpressen är ett medium som främst används av kvinnor, äldre och lågutbildade.

5.1 Tidskriftsläsning en genomsnittlig dag

Tidskriftspress är ett samlingsnamn för en kategori tidningar som domineras av fack- och organisationspress. Här precis som för populärpress har frågan gällt tidsskrifter som samlingskategori (se bilaga 1). Några frågor om enskilda tidsskrifter har alltså inte ställts i denna studie.

I likhet med vad som gäller för populärpress, torde läsningen av tidsskrifter en genomsnittlig dag inte vara något bra mått för att bedöma räckvidden. I figur 10 redovisas därför både läsningen en genomsnittlig dag och läsningen en genomsnittlig vecka.

FIGUR 10: Tidskriftsläsning 1980-1990 (procent)

Andelen tidskriftsläsare en genomsnittlig dag uppgår 1991 till 26 procent (inom åldersintervallet 15-70 år är andelen 31 %) och andelen veckoläsare ligger på 57 procent.

I början av 1980-talet satsades mycket resurser på olika slag av specialtidningar, vilket medförde att utbudet av tidningar kraftigt ökade. I figur 10 kan man utläsa hur detta avspeglar sig i en ökning av andelen läsare fr o m 1981. Andelen tid-

skriftsläsare har sedan dess legat stabilt på ca en fjärdedel av allmänheten varje år. Även andelen veckoläsare ligger stabil över tid.

5.2 Tidskriftsläsning olika veckodagar

Tidigare undersökningar har visat att tidskriftsläsningen är nära kopplad till arbets- och yrkesområden (Strid-Weibull, 1986 och Anshelm-Strid, 1989), varför det också är intressant att jämföra läsningen under veckans olika dagar.

TABELL 14: Andel tidskriftsläsare olika veckodagar 1980-1991 (procent)

	VECKODAG						
	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1980	26	32	21	26	24	25	16
1981	30	28	26	26	22	19	17
1982	28	29	44	29	28	19	21
1983	31	38	34	33	31	30	21
1984	27	37	34	32	33	29	18
1985/86	20	27	30	25	33	26	21
1986/87	30	35	27	32	26	22	26
1987/88	29	34	32	34	34	24	20
1988	22	31	26	29	28	19	24
1989	30	20	30	33	29	23	20
1990	37	33	34	35	29	27	25
1991	31	28	29	32	31	24	23

Anm: Tabellens åldersintervall är 15-70 år

Tabell 14 visar bl a att differenserna mellan olika veckodagar tenderar att minska över tid, främst p g a att söndagsläsningen ökat. Fortfarande är dock andelen läsare under veckosluten mindre än under övriga veckodagar. Knappt en fjärdedel läser under helgen jämfört med knappt en tredjedel under vardagarna. Ökningen på söndag kan möjligen ses som ett tecken på att de intressebetonade tidskrifterna ökat något i förhållande till de yrkesbetonande.

Vid en beräkning av medelvärdet för de första sex (1980-85/86) respektive de sex sista undersökningsåren (1986/87-91), finner man att tidskriftsläsandet ökat något under måndagar, torsdagar, fredagar och söndagar.

5.3 Tidskriftsläsning i olika grupper

Tidigare studier har visat att tidskrifter och populärpress har två i stort sett helt skilda läsargrupper (Weibull, 1984 och Anshelm, 1988). De människor som läser tidskrifter läser vanligtvis inte populärpress i någon större omfattning och vice versa.

TABELL 15: Andel tidskriftsläsare inom olika grupper 1980-1991 (procent)

	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Andel läsare totalt:											
1980	22	27	16	10	19	27	26	11	15	25	57
1981	22	26	16	12	19	26	27	12	16	24	39
1982	26	33	18	15	26	28	34	19	22	30	41
1983	27	33	22	13	24	34	35	13	24	30	41
1984	28	33	23	16	29	36	27	19	20	34	50
1985/86	26	31	21	9	25	33	29	17	19	30	47
1986/87	26	30	22	12	23	31	30	19	17	31	44
1987/88	26	31	21	8	22	35	29	16	20	29	43
1988	24	28	20	8	17	28	29	22	19	27	37
1989	24	29	19	9	22	25	33	18	21	23	36
1990	28	35	21	9	28	30	37	21	25	32	45
1991	26	30	22	12	21	31	30	20	19	30	43
<hr/>											
Andel som läser två eller fler:											
1980	4	6	2	2	6	6	6	1	1	5	13
1981	3	4	3	1	3	3	4	-	1	3	8
1982	4	7	1	3	4	4	6	3	4	3	8
1983	5	7	4	2	4	8	7	1	3	6	14
1984	6	7	3	1	4	8	7	2	2	7	17
1985/86	3	5	1	-	3	4	4	3	2	4	7
1986/87	5	6	3	1	4	5	4	3	2	5	10
1987/88	4	6	3	-	2	6	4	5	3	3	11
1988	3	5	2	-	1	4	4	4	2	3	9
1989	3	4	2	1	3	4	5	2	2	2	6
1990	4	7	1	1	4	3	7	5	3	4	9
1991	4	5	3	-	5	5	5	2	3	4	9

Andelen tidskriftsläsare är högst bland män, medelålders och högutbildade. Dessa grupper har haft en stor andel tidskriftsläsare samtliga år. Även när man studerar andelen som läser mer än en tidskrift en genomsnittlig dag, framkommer

det att det också är dessa grupper som oftare tar del av två eller fler tidskrifter under en dag.

Det som framförallt har skett under 1980-talet och 1990-1991 är att det finns en tendens till utjämning mellan olika grupper när det gäller att ta del av tidskrifter. Äldre personer tar del av tidskrifter i större omfattning i slutet på 1980-talet i jämförelse med början av 1980-talet. Andelen högutbildade tidskriftsläsare har minskat från 57 procent 1980 till 43 procent 1991, medan andelen tidskriftsläsare har ökat från 25 till 30 procent bland personer med mellan utbildning. I 1990 års Mediebarometer var det fler ungdomar än tidigare som tog del av tidskrifter. Någon utveckling som pekar på en tilltagande tidskriftsläsning i ungdomsgruppen har inte kunnat bekräftas i årets mediebarometer.

De grupper som i tabell 15 visade sig ha stora läsrandelar utmärker sig även, när läsning under den senaste veckan redovisas. I tabell 16 kan även en liten uppgång i läsning bland de yngsta personerna skönjas från 16 procent till 23 procent. Någon uppåtgående trend i läsningen är det dock för tidigt att uttala sig om.

TABELL 16: Andel som läst en tidskrift under den senaste veckan 1982-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1982	56	63	49	30	53	69	68	36	50	66	83
1983	57	63	50	24	54	72	65	33	50	66	81
1984	55	59	50	24	58	70	67	36	51	65	85
1985/86	56	61	51	22	54	70	64	34	47	66	81
1986/87	54	59	49	19	50	68	62	40	46	62	78
1987/88	55	60	50	21	48	68	63	43	48	62	77
1988	56	59	52	17	42	67	66	49	49	63	74
1989	56	61	50	16	52	65	62	48	48	62	75
1990	57	61	53	23	56	65	66	45	54	62	83
1991	54	58	49	25	48	63	64	39	54	62	79

Anm: Ändrad frågeformulering från och med 1991. Före 1991 tillfrågades intervjupersonerna om de läst någon tidskrift under den senaste veckan. Från och med 1991 ställs frågan: När läste du en tidskrift senast.

5.4 Lästid för tidskrifter

Lästiden för tidskrifter är liksom för populärpress svår att mäta eftersom dessa typer av tidningar ofta läses vid flera tillfällen. Trots detta är det av intresse att redovisa den genomsnittliga lästiden för tidskrifter, vilket görs i tabell 17.

TABELL 17: Genomsnittlig lästid tidskrifter 1985/86-1991
(bland läsare i minuter)

Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög	
1985/86	32	32	29	25	27	30	31	41	33	30	30
1986/87	31	32	31	35	27	30	33	37	31	29	34
1987/88	29	30	26	20	30	28	28	34	28	27	32
1988	29	33	24	27	28	31	26	35	30	27	33
1989	27	29	25	22	28	26	29	28	26	27	30
1990	30	33	25	17	31	30	30	28	28	32	32
1991	28	30	24	18	31	26	30	28	27	29	29

Lästiden för tidskrifter har normalt legat något lägre än för populärpress. Årets resultat visar att dessa skillnader har jämnats ut. Den genomsnittliga lästiden för tidskrifter uppgår i år till 28 minuter, att jämföra med 28 minuter även för populärpressen.

Differenserna mellan olika gruppers lästid är förhållandevis små. Män, mellan och högutbildade har något längre lästid än övriga grupper, vilket indikerar det som tidigare sagts om tidskrifternas målgrupper och dess motsatsställning i förhållande till populärpress. I nästa avsnitt prövas detta antagandets stöd på årets data.

5.5 Tidskrifts- och populärpressläsning

Det har framgått att tidskrifter läses av vissa grupper och populärpress av andra. Övertäckningen mellan dessa båda typer av tidningar bör således vara tämligen begränsad.

Det är också dessa tendenser som framkommer i tabell 18. Andelen som läser båda typerna av tidning är mycket liten (4 procent). Andelen som endast läser tidskrifter är varje år några procentenheter högre än andelen som endast läser populärpress. Detta förhållande är emellertid något relativt nytt, då populärpressen under första halvan av 1980-talet hade den högsta läsarandelen av dessa båda medier.

TABELL 18: Andel läsare - kombination av populärpress och tidskrifter 1985/86-1991 (procent)

	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Endast populärpress:											
1985/86	16	8	24	20	16	11	16	29	21	14	8
1986/87	17	9	24	10	19	10	20	30	24	14	8
1987/88	14	7	21	12	13	9	15	27	20	13	5
1988	14	6	21	11	15	9	12	25	18	12	8
1989	16	9	22	13	13	12	13	30	21	15	9
1990	15	8	22	13	11	10	17	29	21	10	10
1991	14	7	21	10	12	10	14	25	19	11	7
Endast tidskrifter:											
1985/86	21	27	16	8	22	27	24	9	15	23	39
1986/87	21	26	16	11	18	27	24	12	12	25	37
1987/88	21	28	14	6	21	30	21	13	15	24	38
1988	19	24	14	6	15	24	22	15	14	22	31
1989	20	26	15	9	20	22	28	13	17	20	32
1990	24	31	16	8	25	27	29	15	19	29	39
1991	21	26	16	10	18	26	25	14	16	24	38
Både pop.pr. och tidskr.:											
1985/86	5	4	6	1	3	6	5	8	4	7	7
1986/87	5	4	6	1	5	4	6	8	4	6	7
1987/88	5	3	6	1	1	5	9	4	5	5	5
1988	5	4	6	2	2	4	7	7	5	4	6
1989	3	3	4	0	2	3	5	6	4	3	4
1990	5	4	5	1	3	3	8	7	6	3	6
1991	4	4	5	2	3	5	5	5	4	6	5

Andelen som "dubbelläser" tidskrifter och populärpress har traditionellt varit högst bland äldre vilket tolkats som ett

utslag av att äldre personer normalt har mer tillgänglig tid. I årets mediebarometer är inte dubbelläsningen i den äldre gruppen särskilt utbredd i förhållande till övriga åldersgrupper. I sammanhanget bör det också påpekas att procenttalen i avseende på dubbelläsning är låga och differenserna är tämligen marginella.

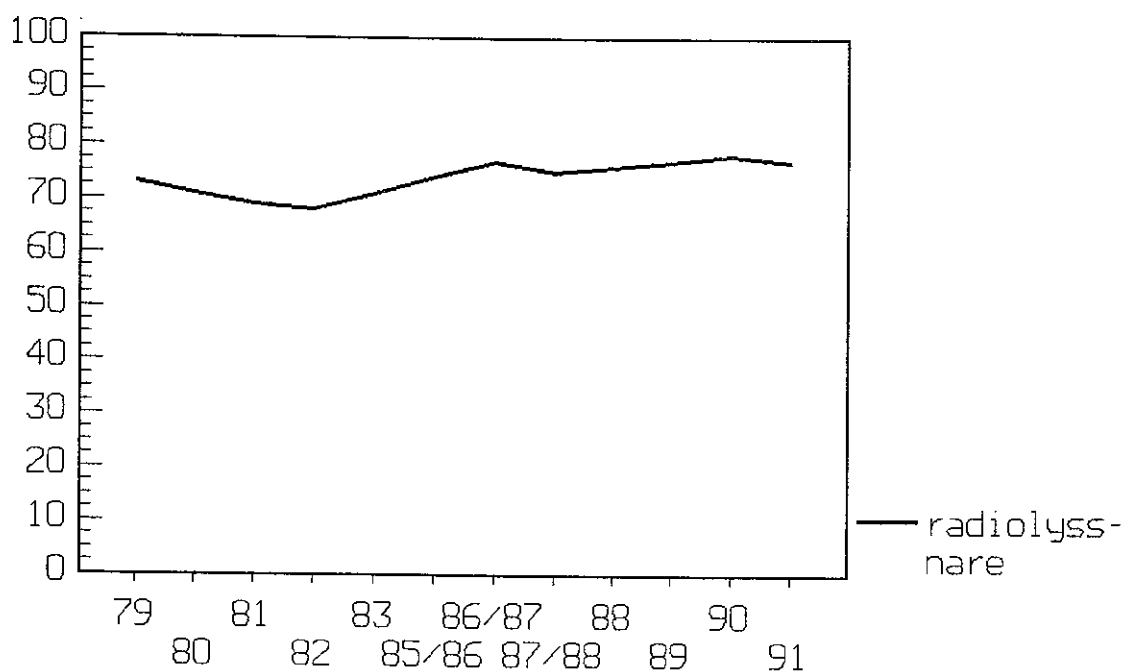
5.6 Summering

Tidskriftsläsningen ökade tydligt under 1982 och sedan dess legat stabilt på en nivå omkring 24-28 procent av allmänheten som en genomsnittlig dag tar del av minst en tidskrift. Tidskrifterna har som helhet en större andel läsare än populärpressen. Det är främst män, medelålders och högutbildade som läser tidskrifter. Läsargruppen har följaktligen en helt annan sammansättning än populärpressens, vilket tydligt visar sig i den mycket begränsade övertäckningen. Tidskrifter och populärpress blir varandras motpoler, med två väl åtskilda läsargrupper. Läsning av dessa båda tidningstyper skulle kunna ses som en avspegling av två olika intressesfärer.

6.1 Radiolyssnande en genomsnittlig dag

Andelen av allmänheten som en genomsnittlig dag lyssnar på ljudradio, uppgår 1991 till 77 procent. Det är en ökning med tre procentenheter jämfört med 1985/86 års Mediebarometer. I åldersintervallet 15-70 år är andelen 82 procent, vilket är en ökning med tre procentenheter.

FIGUR 11: Radiolyssnande 1979-1991 (procent)

Beräkningsunderlaget för ljudradio ändrades något fr o m 1984. Jämförelserna över tid måste därför göras med försiktighet. Klart är emellertid att den nedåtgående tendens som fanns under början av 1980-talet, har brutits och vänts till en uppgång, vilket inte minst framkom i 1986/87 siffror. De fem senaste årens siffror ger en indikation på att andelen radiolyssnare har stabiliserats på drygt 75 procent.

Mediebarometern började 1980 att undersöka lokalradiolyssnandet. Andelen lyssnare uppgår 1991 till 25 procent, vilket är en betydande minskning jämfört med 1986/87. Den nedåt-

gående trenden för lokalradion under senare delen av 1980-talet kan förklaras med att lokalradion fick en egen kanal (P4) i stora delar av landet under 1987, något som medför att man måste byta kanal från P3 till P4, vid de tillfällen man vill lyssna på lokalradio. Publiken har följaktligen tvingats till att vara mer selektiv i sitt lyssnande, vilket vi vet är ovanligt då människor relativt sällan byter kanal (Nordström m fl, 1986 och Anshelm, 1988).

Fr o m 1985/86 ställs även frågor om enskilda radiokanaler, alltså såväl de tre nationella kanalerna, som utländska- och närradiokanaler. Andelen lyssnare för dessa kanaler redovisas i tabell 19.

TABELL 19: Andel radiolyssnare för olika kanaler 1985/86-1991 (procent).

	Totalt	P1	P2	P3	Lokalradio		Utländsk- kanal
					P4	Närradio	
1985/86	74	19	3	66	41	3	1
1986/87	77	18	4	66	42	4	1
1987/88	75	16	2	60	38	4	1
1988	76	16	2	61	36	5	2
1989	77	16	2	59	24	5	1
1990	78	18	2	59	23	6	2
1991	77	16	3	58	25	6	2

Andelen som lyssnar på respektive kanaler har, trots att det totala lyssnandet ökat något, enbart marginellt förändrats från 1985/86. Mellan 1986/87 och 1987/88 skedde dock en markant förändring, då andelen P3- och lokalradiolyssnare tydligt minskade. Denna nedgång kan troligen förklaras med den ovan omnämnda kanaluppdelningen. Tidigare lyssnade man på båda två genom att ha en viss frekvens inställd, nu lyssnar man på antingen P3 eller lokalradion/P4 i stora delar av landet. Detta har medfört att det totala lyssnandet på båda dessa kanaler har minskat. För P3 skedde nedgången mellan 1987 och 1988, men avstannade sedan när kanalen profilerade sig. För lokalradion sker den stora nedgången ett år senare

när kanaluppdelningen skett i hela landet. Intressant är emellertid att kanaluppdelningen medfört betydligt större förluster för lokalradion än för P3 som kanal.

Fördelningen av lyssnandet över olika kanaler stämmer i huvudsak väl överens med vad som är känt från andra undersökningar (jfr Nordström m fl, 1986). P3 har flest lyssnare, därefter kommer lokalradion och P1. Övriga kanaler har en mycket låg andel lyssnare, även om närradion ökat sina lyssnarandelar något. I sammanhanget bör det påpekas att Mediebarometern som är en rikstäckande undersökning knappast kan fånga upp den genomslagskraft som vissa närradiostationer har fått på det lokala planet. I Göteborg hade under 1991 exempelvis närradiostationen City 103 11 en lyssnarandel om 11 procent 6-7 dagar i veckan. Sett till andelen lyssnare minst fyra dagar i veckan hade stationen till och med en högre andele lyssnare än loklaradiostationen Radio Göteborg (Göteborgsmedia 1991).

Av tidigare studier har vi kunnat konstatera att de flesta lyssnare inriktar sig på en kanal. Genomsnittslyssnaren följer knappt 1,2 kanaler av de nationella radiokanalerna en genomsnittlig dag (Nordström m fl, 1986). De undersökningar som gjorts i och med tillkomsten av P4 visar emellertid att växlandet mellan olika kanaler har ökat (Falck, 1989)

Någon analys av lyssnandet enskilda veckodagar görs inte inom ramen för Mediebarometern. Studier inriktad på radiolyssnandet har dock visat att andelen lyssnare är något större på lördag än på övriga dagar. Söndag och måndag har en klart lägre andel lyssnare (Nordström m fl, 1986).

6.2 Radiolyssnande i olika grupper

Tidigare undersökningar har visat att radiolyssnandet skiftar mellan olika befolkningsgrupper. Tabell 20 ger en översikt av dessa skillnader samt hur de förändrats sedan 1979.

TABELL 20: Andel radiolyssnare inom olika grupper 1979-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	73	75	71	53	73	76	77	75	77	74	72
1980	71	71	71	55	71	74	74	74	71	73	76
1981	69	70	68	46	68	74	70	71	71	72	71
1982	68	70	67	50	60	73	74	69	72	71	66
1983	71	73	70	55	69	74	75	71	72	74	75
1985/86	74	76	73	41	69	80	80	79	78	79	75
1986/87	77	76	77	39	71	84	85	79	84	78	80
1987/88	75	75	74	38	66	82	81	80	79	81	84
1988	76	78	74	35	68	81	82	81	78	82	78
1989	77	78	77	38	73	82	87	81	84	81	81
1990	78	79	77	50	71	81	83	86	82	82	78
1991	77	80	75	43	73	82	83	84	82	82	79

I tabell 20 kan man utläsa att bland personer över 25 år finns en förhållandevis hög andel radiolyssnare. Den yngsta åldersgruppen (9-14 år) är den grupp som har klart lägst andel radiolyssnare. Andelen lyssnare inom denna grupp uppvisade också en nedåtgående trend från 1983. Denna trend vändes i fjolårets Mediebarometer, för att återigen minska något i årets mediebarometer. Andelen lyssnare är nu 43 procent bland de yngsta.

Helhetsintrycket av tabell 20 är dock att differenserna, med vissa undantag, är små och att stabiliteten över tid är påfallande. Bakom siffrorna döljer sig emellertid skillnader i fråga om vilka radiokanaler man lyssnar på. En översikt av detta redovisas i tabell 21.

P1 har främst en äldre och högutbildad publik. P2 har totalt sett en så låg andel lyssnare totalt att det blir fruktlöst att analysera andelarna i olika grupper. P3 når ut till allmänheten i ungefär lika stor utsträckning oavsett grupptillhörighet, undantaget de yngsta mellan 9-14 år som är lågkonsumenter av radio totalt sett. Denna grupp har emellertid ökat sitt lyssnande på P3 under 1990 och 1991, vilket till stor del förklarar dears ökningen i det totala lyssnandet.

Lokalradions publik är något äldre än P3s. Flest lyssnare finns i åldrarna 45-79 och bland de yngsta är andelen lyssnare 1991 nere i 3 procent, vilket är en minskning med 20 procentenheter under tiden 1980-1991. Både P3 och lokalradion har en förhållandevis låg andel högutbildade lyssnare. Sammansättningen av lokalradions publik har med ett undantag, frånfallet av lyssnare i åldersgruppen 9-14 år, inte nämnvärt förändrats under perioden 1980-1991. I och med kanalomläggningen kan det konstaterats att lokalradion har tappat lyssnare i alla grupper, i de grupper som tidigare hade flest lyssnare, lågutbildade och personer över 45 år, är frånfallet mindre.

Närradion har en mycket låg andel lyssnare, vilket gör det omöjligt att jämföra olika grupper. Ungdomarna (15-24 år) har dock ökat sitt lyssnande och 1991 lyssnande 14 procent på närradion en genomsnittlig dag. En studie i Göteborg har dock visat att en närradiostation (Radio City 103) har en högre andel lyssnare bland ungdomar, än vad den lokala radiostationen har (Kisch-Stoltz, 1989). Man kan alltså förmoda att när närradion nu slår igenom publikmässigt så är det inte den gamla "föreningsradion" utan en ny "musik-radio". I sammanhanget kan det också påpekas att det kan vara svårt för publiken att veta vad närradio är. De nya musikstationerna i närradion skiljer sig markant från den traditionella föreningsradion.

TABELL 21: Andel radiolyssnare för olika kanaler inom olika grupper 1980-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
P 1:											
1985/86	19	20	18	-	5	17	26	43	23	15	28
1986/87	18	19	17	2	1	16	29	38	23	12	25
1987/88	16	18	15	1	2	11	23	40	20	11	23
1988	16	17	15	-	3	11	20	41	19	12	22
1989	16	16	16	3	2	9	24	39	20	11	22
1990	18	19	17	4	3	10	25	44	21	14	29
1991	16	18	15	1	3	10	25	38	21	11	28
P 2:											
1985/86	3	3	3	1	2	3	5	4	3	4	5
1986/87	4	3	4	2	2	3	6	5	3	5	6
1987/88	2	3	2	1	-	3	3	3	2	1	5
1988	2	3	1	3	1	3	2	3	1	2	5
1989	2	2	2	-	2	1	2	6	2	1	4
1990	2	2	2	-	-	1	3	6	2	2	6
1991	3	3	3	1	1	1	4	6	3	2	5
P 3:											
1985/86	66	67	65	30	66	74	71	61	71	74	60
1986/87	66	66	65	25	64	75	71	67	75	70	62
1987/88	60	60	60	28	55	68	64	60	65	67	53
1988	61	63	59	28	58	68	64	60	64	68	56
1989	59	60	58	23	59	70	64	50	66	66	54
1990	59	61	57	36	63	67	58	52	61	65	54
1991	58	62	55	34	62	70	58	46	58	67	56
Lokalradio: (P4)											
1980	41	41	41	23	30	46	45	46	47	41	31
1981	41	42	41	17	41	50	38	44	43	47	42
1982	42	42	39	16	37	44	54	40	45	52	31
1985/86	41	41	40	18	40	46	46	36	45	46	36
1986/87	42	43	41	11	35	53	46	42	47	47	44
1987/88	38	36	39	12	32	45	42	38	40	43	36
1988	36	36	35	11	28	37	42	44	39	40	33
1989	24	24	24	8	18	26	27	30	29	24	24
1990	23	24	22	5	12	21	33	32	30	22	16
1991	25	26	23	3	17	24	31	35	33	24	21
Närradio:											
1983	3	3	2	6	2	4	3	3	4	3	3
1985/86	3	3	3	3	7	3	2	3	2	4	4
1986/87	4	4	5	2	7	4	2	7	5	4	4
1987/88	4	6	3	6	6	4	5	1	4	5	4
1988	5	5	4	2	9	3	5	4	4	7	3
1989	5	5	4	2	8	6	3	2	4	7	3
1990	6	5	7	4	13	6	4	5	5	8	6
1991	6	8	5	4	14	5	4	4	5	8	8

Anm: För lokalradion har siffrorna från 1983 och 1984 exkluderats p g a skillnader i metod.

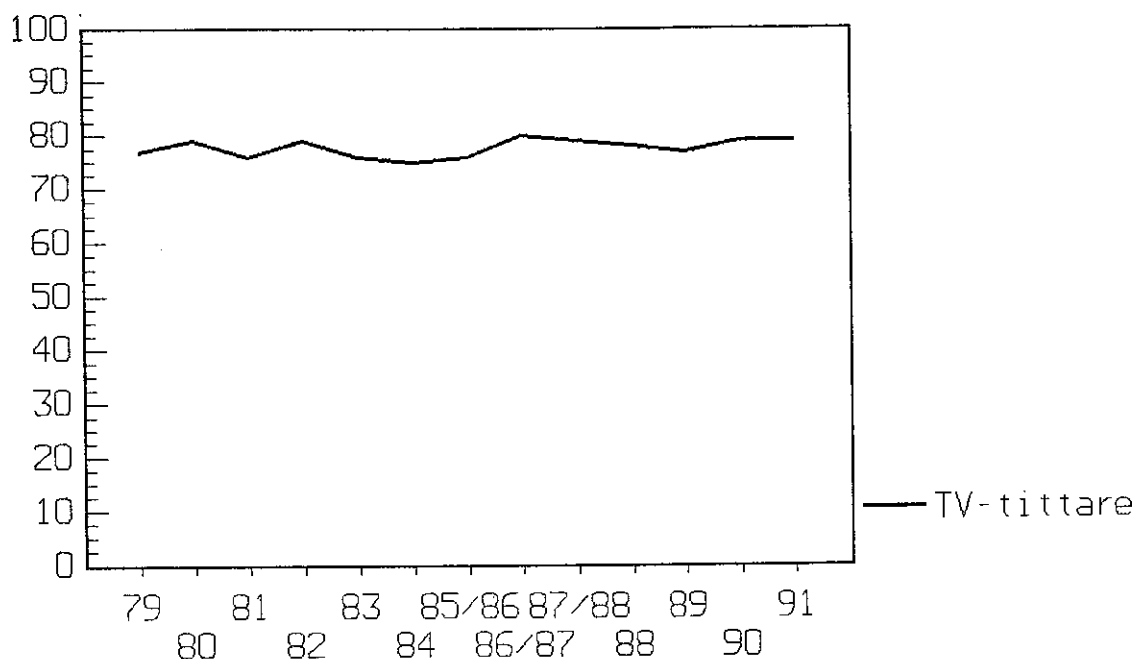
6.3 Summering

Andelen radiolyssnare uppgår 1991 till 77 procent, vilket inte är någon egentlig förändring jämfört med föregående år. Totalt sett har dock radiolyssnandet ökat under tiden 1980-1991. P3 är den kanal som har den högsta andelen lyssnare. Lyssnarandelen har minskat något under den uppmätta perioden (1980 66 % och 1991 58%). Även lokalradion har en relativt sett hög andel lyssnare, vilken också minskat från 41 procent 1980 till 25 procent 1991). P3 har störst andel lyssnare i samtliga grupper, men en förhållandevis låg andel högutbildade lyssnare. Även lokalradion har få högutbildade lyssnare. P1 har däremot en förhållandevis hög andel högutbildade och äldre människor. De övriga kanalerna har mycket små lyssnarandelar. Närradion har få lyssnare. Andelen har dock ökat bland ungdomarna som främst lyssnar på musikanalerna i närradion.

7.1 TV-tittande en genomsnittlig dag

Andelen TV-tittare en genomsnittlig dag uppgår 1991 till 79 procent av den svenska allmänheten. Siffran innefattar tittande på såväl KANAL 1 och TV 2 som satellitkanaler mm.

FIGUR 12: TV-tittande 1979-1991 (procent)

Andelen TV-tittare har i Mediebarometern varierat något från år till år. Med tanke på att även undersökningsperioderna varierat är det dock inte säkert att figur 12 uppvisar några faktiska upp- och nedgångar i tittandet. Nedgången 1983-84 sammanföll t ex med en övergång till analys av årsgenomsnitt, vilket delvis kan förklara den vikande tendensen. Tidigare hade resultaten byggts på intervjuer genomförda under hösten, vilket är högsäsong för TV-tittandet (Gahlin, 1986). Huvudintrycket av figur 12 blir därför att TV-tittandet ligger på en hög och stabil nivå över tid.

7.2 TV-tittande olika veckodagar

Under veckosluten har människor ofta mer tid till förfogande, vilket avspeglar sig i TV-tittandet såtillvida att det vanligtvis ökar något under fredagen och helgen.

TABELL 22: Andel TV-tittare olika veckodagar 1980-1991 (bland tittare i minuter och procent)

VECKODAG								
	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Totalt
Andel tittare								
1981	77	69	62	82	68	78	86	75
1982	81	64	81	74	75	71	83	75
1983	66	65	60	79	77	70	80	71
1984	68	73	71	76	71	75	84	74
1985/86	75	75	70	69	72	74	80	74
1986/87	74	82	81	70	78	84	80	79
1987/88	73	76	74	73	77	80	81	76
1988	73	74	75	73	77	78	79	76
1989	77	73	70	74	76	73	79	75
1990	82	76	73	75	74	76	82	77
1991	77	74	77	77	77	75	83	77
<hr/>								
Genomsnitt minuter per tittare:								
1981	120	90	94	104	124	191	146	126
1982	116	113	110	111	126	151	142	124
1983	109	98	91	115	158	145	148	125
1984	104	120	118	95	145	197	155	134
1985/86	115	121	108	99	124	161	134	125
1986/87	111	114	119	102	142	178	139	127
1987/88	110	112	107	112	140	196	159	138
1988	110	111	107	98	142	199	179	135
1989	107	110	106	115	152	167	138	128
1990	115	118	131	119	147	175	133	134
1991	120	115	121	121	161	182	179	143

Anm: Åldersintervallet är 15-70 år

Det ökande tittandet under 1980-talet har visat sig i att människor ägnar betydligt mer tid åt TV-tittande under veckoslutet. Den genomsnittliga tittartiden 1991 ligger omkring 2 timmar måndag-torsdag och runt 2,7 timmar under

veckosluten. TV-tittandet under veckoslutet har ökat med cirka 25 minuter sedan början av 1980-talet. Om vi ser till andelen tittare däremot, skiljer den sig inte nämnvärt åt på vardagar och helg. Flest tittare finner vi på söndagar. Andelen som tittar på TV en genomsnittlig dag har heller inte ändrats i någon betydande omfattning under 1980-1991.

Variationen i tittartid mellan olika veckodagar och olika år är möjligen en effekt av att attraktiva program flyttas från en dag till en annan. Huvudsakligen är dock skillnaderna mellan olika veckodagar marginella och några större förändringar i tittartiden har inte skett.

7.3 TV-tittande i olika grupper

Det har tidigare påpekats att människors sociala vanor har stor betydelse för mediekonsumtionen, vilket bl a visar sig i att den tid man ägnar sig åt TV-tittande ökar under veckosluten. Det ökade utbudet av TV-program under veckosluten är en annan faktor som självfallet inverkar. Tidigare undersökningar har visat på vissa skillnader mellan olika grupper (Nordström, 1989 och Anshelm, 1989).

TABELL 23: Andel TV-tittare inom olika grupper 1979-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	77	78	75	89	71	72	78	83	78	74	69
1980	79	80	78	90	72	74	82	86	81	77	71
1981	76	77	74	87	67	70	77	84	78	72	67
1982	79	80	78	88	72	76	81	87	82	76	70
1983	76	77	74	85	70	70	78	85	79	73	66
1984	75	76	74	86	70	70	76	84	77	73	67
1985/86	76	76	75	85	69	72	78	84	78	74	68
1986/87	80	80	80	86	75	75	81	90	83	78	74
1987/88	79	80	77	88	71	74	80	88	82	77	69
1988	78	79	76	84	69	74	80	88	83	74	69
1989	77	78	76	82	70	71	78	91	82	73	71
1990	79	80	77	84	74	73	80	90	82	74	76
1991	79	80	79	85	73	73	80	92	83	77	73

1991 års Mediebarometer bekräftar detta. Bland kvinnor och män är tittarandelarna lika stora. Däremot tittar de yngsta

och de äldsta i större utsträckning på TV än övriga åldersgrupper. Bland lågutbildade finns en större andel TV-tittare än bland personer med mellan- och högutbildning.

Dessa skillnader mellan olika gruppers TV-tittande har återkommit samtliga år sedan 1979. Ökningen i den totala andelen TV-tittare från 1985/86 till 1986/87, framkommer i samtliga grupper som var och en uppvisar en ökning på tre till sex procent. Likaså framkommer minskning de tre följande åren i nästan samtliga grupper. 1990 kunde återigen en svag ökning i tittandet skönjas bland samtliga grupper utom de äldsta personerna samt de lågutbildade som redan tidigare låg högt. 1991 års undersökning pekar inte på några nya utvecklingstrender. Resultatet från 1990 står i princip fast.

7.4 Tittartid för TV

Tidigare studier har visat att tittartiden, i likhet med tiden man exempelvis läser en morgontidning, skiljer mellan olika grupper av allmänheten.

TABELL 24: Genomsnittlig tittartid TV inom olika grupper 1988-1991 (bland tittare i minuter)

	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1988	138	143	133	123	114	127	143	181	159	127	117
1989	132	137	126	100	111	116	133	189	155	120	118
1990	136	143	129	110	130	120	136	180	152	130	118
1991	146	156	137	119	134	124	148	207	170	137	121

Av tabell 24 framgår att det är de äldre personerna som ägnar mest tid åt TV-tittande och ju äldre man blir desto längre tid. Män ägnar också generellt sett längre tid åt tittande och lågutbildade personer ser mer än övriga grupper. Samma

tendenser som beträffande andelen tittare visar sig alltså med avseende på tittartiden, men med en skillnad: män och kvinnor tittar lika ofta på TV men männen ägnar mer tid åt tittandet. Tabell 24 samt de tendenser redovisats tidigare visar tydligt att människors disponibla tid har en avgörande betydelse för hur länge man tittar på TV en genomsnittlig dag, något som även gäller konsumtion av andra medier. Resultaten överensstämmer i stort med de tendenser som framkommit i PUB:s Mediebarometer 1988 (Nordström, 1989).

I 1991 års Mediebarometer finns för första gången tillgång till uppgifter om tittande på satellit-TV-tittande. Mediebarometern redovisar att omkring en femtedel av befolkningen tittar på satellit-TV en genomsnittlig dag år 1991. Siffran måste naturligtvis sättas i relation till tillgången till satellitsänd TV. År 1991 hade cirka 40 procent av hushållen denna tillgång. (Kleberg, M 1991). Siffrorna i tabell 25 indikerar också att de som har satellitkanaler tittar förhållandevis många på de svenska TV-kanalerna.

TABELL 25: Andel tittare på olika former av TV inom olika grupper 1991 (procent)

	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Tittare											
TV	79	80	79	85	73	73	80	92	83	77	73
SVT	74	74	73	73	61	68	78	92	79	70	69
sate- lit-TV	20	20	20	32	27	19	13	17	17	20	16
grann- lands-TV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
svenska kanaler	78	78	78	84	70	72	80	92	82	75	72
utländ- ska kana- ler	6	7	5	8	10	5	4	3	4	8	4

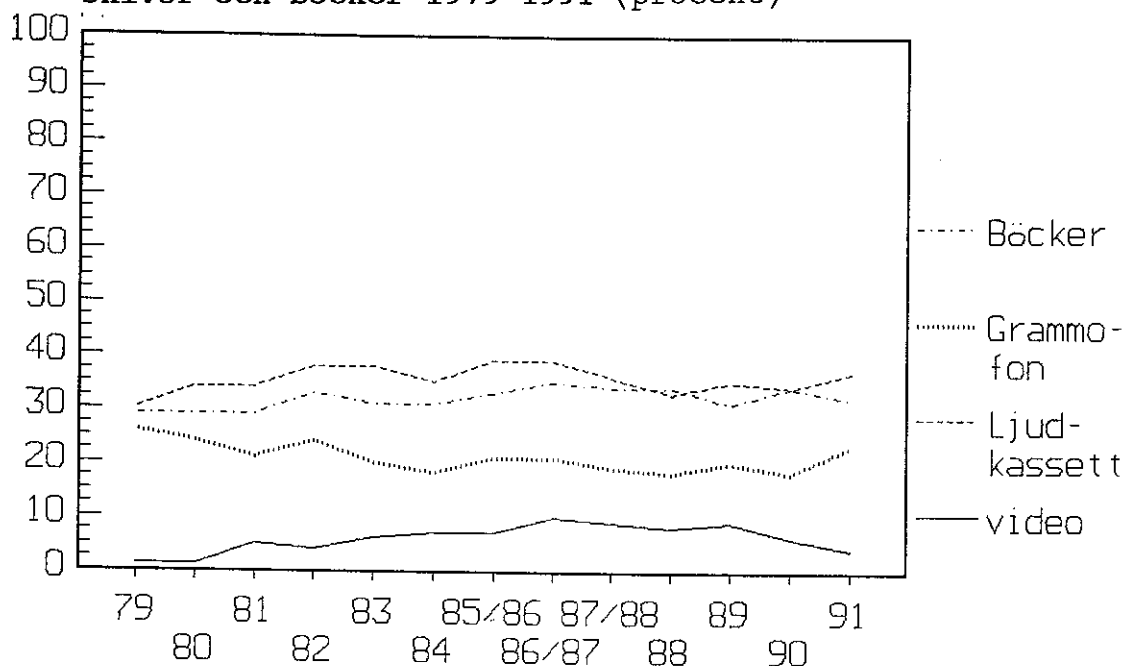
7.5 Summering

En genomsnittlig dag ser åtta av tio svenskar på TV. Tittartiden ligger på två timmar om dagen för att under veckosluten öka till två timmar och trekvart. Sett över tid ligger såväl andelen tittare som tittartiden på en hög stabil nivå, även om vissa mindre förändringar kan skönjas.

Lågutbildade och äldre personer samt män är generellt sett högkonsumenter av TV. Dessa skillnader mellan olika gruppers konsumtion har återkommit i samtliga Mediebarometrar sedan 1979.

Vid sidan av de stora etermedierna redovisar Mediebarometern även konsumtionen av video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker. I figur 13 ges en överblick av utvecklingstendenserna för dessa medier.

FIGUR 13: Konsumtionen av video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker 1979-1991 (procent)

Videotittandet var i början av undersökningsperioden begränsat. Från och med 1981 ökar dock andelen videotittare något varje år fram till 1986/87. Då andelen video-tittare en genomsnittlig dag låg på 10 procent. I 1990 års Mediebarometer var andelen videotittare nere i 6 procent. En siffra som betraktades som låg eftersom innehavet ökat betydligt mer än tittandet under 1980-talet och med tanke på att 53 procent av hushållen hade tillgång till video senhösten 1990. I 1991 års undersökning har videotittandet återigen minskat. Andelen ligger nu endast på 4 procent. Videoinnehavarna använder m a o sin video mer sällan nu än för sex år sedan.

Andelen som lyssnar på ljudkassetter har sedan 1979 successivt ökat fram t o m 1986/87, sedan dess har konsumtionen minskat något. 1991 uppgår lyssnarandelen till 37 procent.

Vilket möjligen är en indikation på en svag ökning av kassetlyssnandet det senaste året.

Samtidigt som kassetlyssnandet ökade under 1980-talet minskade andelen lyssnare på grammofonskivor i motsvarande utsträckning. Andelen som lyssnar på grammofonskivor en genomsnittlig dag, uppgår 1991 till 23 procent. Vilket innebär att både kassetlyssnandet och lyssnandet på grammofon har ökat under det senaste året. Det ökade lyssnandet på grammofon kan troligen förklaras med att CD-skivor intagit en ställning på skivmarknaden.

Bokläsning innefattar läsning av alla typer av böcker, alltså såväl fack- och skönlitteratur, som läroböcker. Bokläsningen har på lång sikt visat en viss ökning. 1991 läste 34 procent av allmänheten en bok under en genomsnittlig dag.

De ovan redovisade medierna har i tidigare studier visat sig vara de ungas medier i stor utsträckning (Anshelm, 1989). Frågan är om detta fortfarande är fallet och om det eventuellt kan finnas andra skillnader mellan olika grupper, när det gäller konsumtionen av dessa fyra medier.

Videotittandet är mest utbrett bland personer i åldern 9-24 år. Det är främst i denna grupp som den kontinuerliga ökningen av videotittandet skett och här märks också den tidigare redovisade nedgången i tittandet mest. I åldersgruppen 9-14 år har andelen videotittare minskat från 25 procent 1987/88 till 11 procent 1991. Ungdomarna mellan 15-24 år som traditionellt varit en stor tittargrupp har minskat sitt tittande till en nivå jämförbar med hur det såg ut för tio år sedan. Andelen tittare i denna grupp ligger idag endast omkring 5 procent. Tidigare år har även de mellanutbildade visat sig titta oftare på video än låg- och högutbildade. 1990 hade skillnaderna till stor del jämnats ut då de förstnämnda minskat sin konsumtion. I årets undersökning har konsumtionen sjunkit till 1 procent bland lågutbildade. Män har haft något högre konsumtion än kvinnor. I fjolårets

Mediebarometrar hade denna skillnad har till stor del jämnats ut. Årets resultat tyder på att kvinnorna ytterligare minskat sin videokonsumtion. Andelen tittare bland kvinnor ligger idag på 2 procent. Bland männen tittar cirka 5 procent på video en genomsnittlig dag: Att den tydligaste skillnaden finns mellan yngre och äldre är helt naturligt eftersom yngre människor ofta är mer öppna för innovationer och har en mer positiv attityd till nya medier (jfr Djerf, 1986 och Roe, 1987). De är emellertid främst de unga, och till viss del de mellanutbildade som står för nedgången i tittandet. Minskingen bland de yngre kan möjligen förklaras med att videon ersatts med satellitTV. Weibull (1989) har pekat på att det råder konkurrens mellan dessa båda medier.

Liksom video visar sig kassetter till stor del vara de ungas medium och gruppen 9-24 lyssnar i betydligt större utsträckning än de äldre. Intressant är att den svaga ökning av kassetlyssnandet som noterades i årets undersökning i stor utsträckning kan hänföras, förutom till de allra yngsta, till gruppen 25-44 år. Denna grupp har uppvisat vikande siffror sedan 1984 då andelen kassetlyssnare var 44 procent i år ligger andelen på 43 procent att jämföra med 34 procent 1990. Tidigare år har män visat sig lyssna mer än kvinnor men de senaste åren tycks det som om denna skillnad börjat jämnas ut. I år lyssnar kvinnor och män på ljudkassetter i samma utsträckning. Nivån ligger på 37 procentandelar. Mellanutbildade har traditionellt varit de största konsumenter av ljudkassetter. I 1990 års undersökning skiljde sig kassetlyssnandet i denna grupp inte mycket åt från de högutbildade. I 1991 års undersökning lyssnar återigen mellanutbildade i högre utsträckning än högutbildade. Personer med lägre utbildning lyssnar väsentligt mindre än övriga grupper. Ljudkassetter är precis som video de yngres medium och en mycket liten andel av de äldre tar del av dessa medier. De är de yngre samt de mellanutbildade som står för nedgången i lyssnandet under senare delen av 1980-talet.

Ungdomar (15-24 år) är den grupp som avgjort lyssnar mest på

grammofonskivor. Mellan- och högutbildade lyssnar i betydligt större utsträckning än lågutbildade. Även detta medium kan följaktligen främst sägas vara de yngres. Den Det bör i sammanhanget påpekas att ökningen av grammofonlyssnandet som noterats under 1991 slår igenom i samtliga grupper.

Böcker visar sig också till stor del vara de yngres medium och i den yngsta åldersgruppen läser 53 procent en bok en genomsnittlig dag jämfört med 25 procent i den äldsta åldersgruppen och 21 -procent bland 45-64 åringarna. Andelen bokläsare minskar i princip med ökande ålder, vilket delvis kan förklaras med att man under skolåldern tar del av böcker varje dag i skolan. En annan tänkbar förklaring, i den äldsta gruppen, torde vara att de kan ha problem med synen som gör det ansträngande att läsa böcker. Kvinnor läser mer böcker än vad män gör. Högutbildade har störst andel bokläsare och lågutbildade har lägst. Detta skulle kunna förklaras med att en stor andel högutbildade använder böcker i sitt arbete varje dag. En annan rimlig förklaring torde vara att de högutbildade genom sin utbildning skaffat sig ett intresse för litteratur, vilket gör bokläsningen till en naturlig och stimulerande del av vardagen för denna grupp.

TABELL 26: Andel som använder video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker i olika grupper 1979-1991 (procent)

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Video:											
1979	1	1	1	3	2	1	0	1	1	1	2
1980	1	1	1	1	2	1	0	0	1	1	1
1981	5	6	3	7	6	8	2	1	3	7	5
1982	4	4	4	4	7	6	1	0	4	6	1
1983	6	7	4	10	9	7	4	2	5	8	4
1984	7	9	5	13	9	11	2	0	6	8	6
1985/86	7	9	6	15	13	8	4	1	5	9	6
1986/87	10	11	9	21	19	10	5	2	6	13	9
1987/88	9	10	7	25	15	9	3	-	3	12	7
1988	8	9	6	22	15	8	3	1	4	11	5
1989	9	9	9	19	15	10	6	1	7	11	7
1990	6	6	5	12	11	5	3	2	4	6	4
1991	4	5	2	11	5	4	2	0	1	4	5

forts tabell 26

	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Ljud-											
kassett:											
1979	30	33	26	55	57	28	20	4	22	37	27
1980	34	35	33	62	65	38	17	4	23	43	36
1981	34	36	31	62	70	35	15	5	24	44	29
1982	38	42	32	61	71	37	22	6	29	49	27
1983	38	43	34	61	71	42	23	7	28	45	44
1984	35	37	33	51	58	44	18	7	23	43	45
1985/86	39	43	35	70	72	38	24	8	24	48	42
1986/87	39	41	37	64	72	38	22	12	26	44	44
1987/88	36	38	33	61	70	38	17	7	22	46	37
1988	33	34	32	56	66	35	16	7	19	43	35
1989	35	36	34	60	72	35	18	7	23	42	32
1990	34	34	33	55	62	34	24	9	23	39	35
1991	37	37	37	66	56	43	25	10	26	43	34
Grammo-											
fon:											
1979	26	29	24	38	63	28	12	2	17	36	36
1980	24	25	22	35	50	26	11	5	16	30	32
1981	21	21	21	30	52	21	8	5	13	29	28
1982	24	27	21	29	50	26	12	3	17	31	31
1983	20	21	20	22	48	22	9	3	14	30	23
1984	18	19	16	16	40	21	8	4	13	20	32
1985/86	21	22	19	22	53	19	11	3	11	27	31
1986/87	21	21	20	23	47	21	12	5	13	27	28
1987/88	19	20	17	27	45	19	6	3	8	26	27
1988	18	18	19	25	47	17	8	3	8	25	25
1989	20	20	19	21	54	20	6	3	10	28	23
1990	18	21	15	22	47	17	8	4	9	25	21
1991	23	25	21	28	55	23	12	5	11	29	33
Böcker:											
1979	29	26	33	50	31	28	25	23	16	33	55
1980	29	24	34	57	38	28	20	22	16	33	51
1981	29	26	33	51	36	28	24	19	16	34	46
1982	33	28	39	58	37	30	28	22	20	36	51
1983	31	27	36	52	40	33	21	20	19	34	50
1984	31	28	33	60	35	30	21	24	17	32	50
1985/86	33	28	37	49	47	32	27	21	19	37	50
1986/87	35	30	40	53	40	35	30	24	21	35	54
1987/88	34	28	39	52	42	35	23	28	22	39	43
1988	34	28	39	53	46	33	23	29	19	38	47
1989	31	25	38	46	34	33	25	25	18	33	44
1990	34	29	39	53	46	33	25	29	24	35	51
1991	32	28	35	53	41	32	21	25	21	32	43

8.1 Summering

Konsumtionen av video, ljudkassetter och böcker ökade kontinuerligt fram t o m 1986/87 . Denna ökning har stannade emellertid av under de påföljande åren och videokonsumtionen har t o m minskat betydligt under 1990 och 1991. Andelen som lyssnar på grammofonskivor minskade under början av 1980-talet men har sedan dess legat på ungefär samma nivå runt 20 procent. Möjligen har 1991 års undersökning gett en indikation på en ökning av grammofonlyssnandet.

De fyra medierna kan betraktas som "de ungas" medier. Barn och ungdomar har för samtliga dessa medier den högsta andelen konsumenter. De unga visar också en ökning i konsumtionen av dessa medier, bortsett från videon, samtidigt som de uppvisar en minskande konsumtion av de mer etablerade medierna. Ett resultat som tyder på att de nya medierna till viss del konkurrerar med de etablerade, när det gäller ungdomarnas totala mediekonsumtion.

De lågutbildade utmärker sig genom att genomgående ha en liten andel konsumenter för samtliga dessa medier. Ett resultat som möjligen avspeglar en inbyggd överrepresentation av äldre personer bland de lågutbildade.

Enskilda medier kompletterar varandra. De kan på så vis fylla olika funktioner för sina användare. Dessa resonemang bygger på att det finns en viss kumulativitet i mediekonsumtionen. Tar man del av morgonpress regelbundet, så tenderar man att också ta del av andra medier mer regelbundet än vad de som ej läser morgonpress gör. Förhållandena mellan olika medier är emellertid inte så enkla. De studier som utförts inom ramen för Dagspresskollegiet har visat att det i förhållandet mellan vissa medier råder konkurrens, medan det i andra fall kan finnas en kumulativitet i mediekonsumtionen (jfr Weibull, 1989 och Anshelm-Strid, 1989).

I detta kapitel kommer morgonpressen att betraktas som ett huvudmedium. Det innebär att analysen inriktas på hur morgonpressen samspelar med andra medier över tid och hur detta samspel ser ut i olika åldersgrupper av befolkningen.

9.1 Morgonpress - andra medier: en systematisk jämförelse

Samspelet mellan olika medier har studerats i Mediebarometern under hela 1980-talet. Tidigare års studier har uppvisat tendenser som till stor del ligger i linje med vad som framkommer detta år (Anshelm, 1988; Björkqvist, 1990; Löfgren, 1991). I tabell 27 används morgonpressläsningen för att förklara skillnader i konsumtionen av andra medier.

Konkurrensen mellan kvällspress och morgonpress var som störst under första halvan av 1980-talet, vilket visar att ökningen av kvällspressläsningen mot slutet av 1980-talet utgörs av en ökande andel morgonpressläsare, som valt att komplettera sin läsning med att läsa kvällspress. Kvällspressens ökning i slutet av 1980-talet hade följaktligen, inte haft någon större inverkan på morgonpressläsningen.

1990 när kvällspressläsandet minskade något, minskade också andelen som tog del av både morgon- och kvällspress, vilket kanske tyder på en viss konkurrens med morgonpress. Under

1991 har andelen som bara tar del av kvällspress återigen minskat något meda andelen som kombinerar en morgontidning och med kvällspress ligger kvar på en nivå omkring 30 procent.

TABELL 27: Andel som kombinerar morgontidningsläsning med annan mediekonsumtion 1980-1991 (procent)

Annat medium:	Morgontidningsläsning																				
	Läser ej				Läser en				Läser flera												
	80	82	84	86	88	90	91	80	82	84	86	88	90	91	80	82	84	86	88	90	91
Kvällspress	57	50	51	46	49	47	43	39	35	35	35	39	29	31	41	43	40	42	36	37	35
Populärpress	18	19	22	21	18	18	14	24	22	24	22	17	19	19	22	19	21	21	21	21	15
Tidskrift	16	21	21	16	18	21	20	24	27	30	29	26	32	28	40	47	35	46	38	51	41
Ljudradio	74	75	64	74	73	75	71	78	81	70	83	79	81	83	83	87	73	90	89	85	89
Lokalradio	35	29	20	36	42	22	17	44	49	40	49	38	29	30	47	49	39	55	40	29	27
TV	1)	73	69	70	71	77	74	1)	73	75	82	83	80	81	1)	73	81	82	77	80	80

Anm: Åldersintervallet är 15-70 år. Antalet svarspersoner i grupperna läser inte och läser flera är mycket begränsat
 1) Undersöktes ej detta år

Kumulativiteten i populärpressläsningen som tidigare funnits är fr o m 1986 i stort sett obefintlig. När det gäller tidskriftsläsning finns den dock kvar.

Den kumulativitet mellan morgonpress och etermedia som ovan redovisats, har i stort sett varit oförändrad under 1980-talet. De som läser morgonpress har genomgående något högre benägenhet att ta del av såväl radio som TV.

9.2 Morgonpress - kombinationer med andra medier

Morgonpress kan betraktas som ett basmedium, när det gäller att inhämta information och att orientera sig allmänt sett. Detta avsnitt inriktas framförallt på morgonpressens sam-

verkan med andra medier, genom att vara ett slags grundläggande informationsmedium, som kan kompletteras med andra informationsmedier eller med medier som i första hand fyller en förströelsefunktion. I motsats till tabell 27 används i tabell 28 olika medietyper för att förklara skillnader i benägenheten att ta del av morgonpress.

TABELL 28: Andelen morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier 1988-1991 (procent)

Morgonpress: Andel läsare			
	Läste kvällspress:	Läste ej kvällspress:	
1988	75	85	-10
1989	71	79	- 8
1990	68	82	-16
1991	70	80	-10
	Läste populärpress:	Läste ej populärpress:	
1988	79	79	± 0
1989	76	76	± 0
1990	78	77	+ 1
1991	81	75	+ 6
	Läste tidskrift:	Läste ej tidskrift:	
1988	85	77	+ 8
1989	77	76	+ 1
1990	85	74	+11
1991	81	74	+ 7
	Lyssnade på radio:	Lyssnade ej på radio:	
1988	84	78	+ 6
1989	78	70	+ 8
1990	79	72	+ 7
1991	79	63	+16
	Lyssnade på lokalradio:	Lyssnade ej på lokalradion:	
1988	81	73	+ 8
1989	83	75	+ 8
1990	82	77	+ 5
1991	85	77	+ 8
	Tittade på TV:	Tittade ej på TV:	
1988	82	75	+ 7
1989	79	73	+ 6
1990	78	75	+ 3
1991	79	72	+ 7

Anm: Tabellens åldersintervall är 15 - 70 år.

Tabell 27 visar tydligt att morgonpressläsningen ligger mycket högt oavsett konsumtion av andra medier. Morgonpressläsningen uppvisar positiva samband med alla dagliga medier utom kvällspressläsningen, där det råder en viss konkurrens mellan medierna. Ett resultat som eventuellt kan förklaras med att båda två delvis fyller en informationsfunktion. När det gäller populärpressen, finns inga samband med morgonpressläsningen, vilket inte är förvånande då dessa båda medier skiljer sig tydligt åt på så många punkter. De andra fyra medierna uppvisar en tydlig kumulativitet, i förhållande till morgonpressläsningen. De som tar del av dessa medier under en genomsnittlig dag, tenderar också att ta del av morgonpressen i större utsträckning än vad andra gör, vilket inte är förvånande då morgonpressläsningen kan betraktas som primärkonsumtion som delvis kan ses som en förutsättning för att välja till de andra medierna i sin totala mediekonsumtion. De som valt tidskrifter som tillvalsläsning har en större benägenhet att läsa morgonpress som primärläsning än vad andra har. De som tar del av radio och TV för orientering och förströelse har stor benägenhet att ta del av morgonpress för grundläggande information.

9.3 Morgonpress och andra medier i olika grupper

Tidigare avsnitt har med eftertryck visat att skillnaderna i olika gruppers mediekonsumtion i vissa fall är mycket tydliga. Samtidigt har olika undersökningar påvisat att spelet mellan olika medier skiljer sig mellan olika delar av allmänheten. Konkurrensen mellan kvälls- och morgonpress har exempelvis visat sig vara förhållandevis stor bland yngre människor.

De tendenser som framkom i tabell 27 visar sig även här. Med undantag för TV-tittande, uppvisar kvinnor starkare samband mellan konsumtion av morgonpress och andra medier. Andelen morgonpressläsande kvinnor är exempelvis klart större bland de som tar del av radio, lokalradio och tidskrifter, än bland de som inte tar del av dessa medier. Denna kumulativitet visar sig även bland männen, där den dock inte är lika

tydlig. Tendenserna stämmer väl överens med vad som framkommit i tidigare studier, vilka dessutom pekat på att ålder är en annan faktor som kan ha väl så stor inverkan på hur massmedierna samspelar i den individuella mediekonsumtionen (Anshelm-Strid,1989). I tabell 29 redogörs för hur medierna samspelar i två olika åldergrupper.

TABELL 29 Andel morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier, uppdelat på kön 1988, 1989 och 1991 i procent.

Andel morgonpressläsare:	Män			Kvinnor		
	Tittade på TV	Tittade ej på TV	diff	Tittade på TV	Tittade ej på TV	diff
1988	82	74	+ 8	81	76	+ 5
1989	78	71	+ 6	80	74	+ 6
1991	80	73	+ 7	78	69	+ 9
	Lyssnade på radio	Lyssnade ej på radio		Lyssnade på radio	Lyssnade ej på radio	
1988	81	74	+ 7	81	76	+ 5
1989	75	72	+ 3	81	67	+14
1991	81	69	+12	78	60	+18
	Lyssnade lokalradio	Lyssnade ej på lokalradio		Lyssnade lokalradio	Lyssnade ej på lokalradio	
1988	83	80	+ 3	86	75	+11
1989	81	72	+ 9	85	78	+ 7
1991	85	80	+ 5	85	74	+11
	Läste kvällspress	Läste ej kvällspress		Läste kvällspress	Läste ej kvällspress	
1988	75	83	- 8	74	82	- 8
1989	72	77	- 5	70	81	-11
1991	70	82	-12	68	77	- 9
	Läste tidskrift	Läste ej tidskrift		Läste tidskrift	Läste ej tidskrift	
1988	84	78	+ 6	87	77	+10
1989	72	76	- 4	85	76	+ 9
1991	85	76	+ 9	82	72	+10

forts tabell 29

	Läste populärpress	Läste ej populärpress		Läste populärpress	Läste ej populärpress	
1988	79	80	- 1	79	79	0
1989	69	75	- 6	79	78	- 1
1991	86	78	+ 8	80	72	- 2

TABELL 30 Andel morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier, uppdelat på ålder 1988, 1989 och 1991 i procent.

Andel morgonpressläsare:	14-44 år		diff	45-70 år		diff
	Tittade på TV	Tittade ej på TV		Tittade på TV	Tittade ej på TV	
1988	78	70	+ 8	86	85	- 1
1989	76	71	+ 5	78	83	- 5
1991	74	68	+ 6	79	85	- 6
	Lyssnade på radio	Lyssnade ej på radio		Lyssnade på radio	Lyssnade ej på radio	
1988	77	67	+10	86	86	0
1989	73	70	+ 3	84	69	+15
1991	76	61	+15	84	69	+15
	Lyssnade lokalradio	Lyssnade ej lokalradio		Lyssnade lokalradio	Lyssnade ej lokalradio	
1988	78	77	+ 1	92	79	+13
1989	74	74	0	93	77	+16
1991	81	74	+ 7	89	82	+ 7
	Läste kvällspress	Läste ej kvällspress		Läste kvällspress	Läste ej kvällspress	
1988	69	79		84	87	
1989	69	75		76	85	
1991	65	77		79	83	
	Läste tidskrift	Läste ej tidskrift		Läste tidskrift	Läste ej tidskrift	
1988	81	73	+ 8	91	94	- 3
1989	70	73	- 3	86	80	- 6
1991	81	69	+12	92	80	-12

forts tabell 30

	Läste populärpress	Läste ej populärpress		Läste populärpress	Läste ej populärpress	
1988	72	75	- 3	85	86	- 1
1989	72	73	- 1	81	83	- 2
1991	72	72	0	86	80	+ 6

9.4 Summering

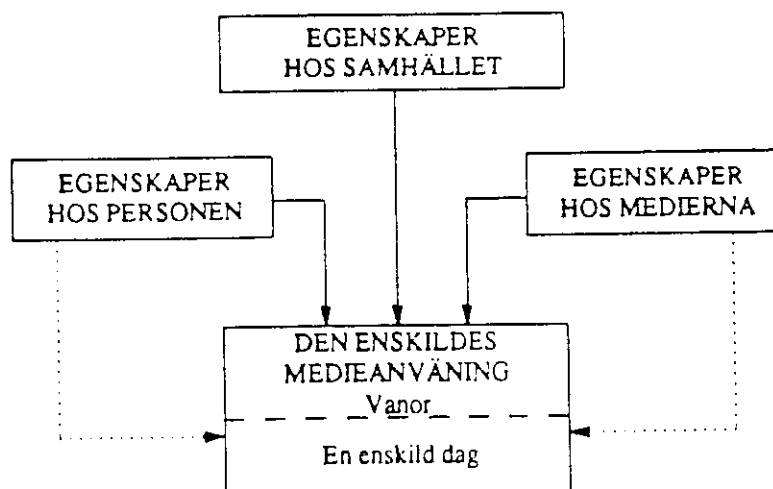
Studierna av mediekombinationer ger stöd åt antagandet om kumulativitet i medieanvändningen. Den som använder ett medium tenderar också att, i större utsträckning ta del av andra medier. Vissa människor är högkonsumenter på flera medier och andra är lågkonsumenter på samtliga medier (se Björkqvist, 1990B). För många människor fyller olika medier olika funktioner. En högkonsument kan exempelvis använda TV, ljudradion och kvällspress för orientering och förströelse. Dessa samverkar då med morgonpressen och tidskrifter som fyller en informationsfunktion genom att ge upplysningar och nyheter (se vidare avsnitt 10.2). På så vis används medierna selektivt, då olika egenskaper hos ett medium utnyttjas för att fylla ett visst behov. Tolkningarna av dessa resultat bör dock göras med viss försiktighet, då konkurrens och kumulativitet, inte är de mest framträdande dragen. Det mest utmärkande i resultaten torde trots allt vara att morgonpressläsningen är en utbredd aktivitet hos allmänheten oavsett om de tar del av andra medier eller inte.

De tendenser till samspel som visat sig har, med undantag för kvälls- och populärpressens förhållande till morgonpress, varit oförändrade under 1980-talet.

10 MEDIEKONSUMTION - EN STABIL SOCIAL VANA OCH FÖRVÄNTADE FUNKTIONER

De föregående kapitlen har främst visat en sak; vår mediekonsumtion kännetecknas, under 1980-talet och 1990, av en slående stabilitet. I detta avsnitt kommer intrycken från tidigare kapitel att summeras och ett antal tänkbara faktorer bakom stabiliteten i medievanorna diskuteras. Dagspresskollegiets grundidé är att kontinuerligt analysera medieanvändningen genom att studera hur människor i olika sociala situationer, och med skilda intresseprofiler, tar del av olika medier. En av huvudtendenserna i analyserna under 1980-talet är vad som visat sig om de sociala vanornas stora roll för att förklara medieanvändningen. Samtidigt som vanorna är grundläggande för att förklara konsumtionen av massmedier anger intresseinriktningen vad man väljer att ta del av. Inom Dagspresskollegiet har successivt en grundläggande analysmodell utvecklats. Modellen anger en ram för vad som bestämmer läsvanor och läsintressen för dagstidningar (Fig 14).

FIGUR 14 Principmodell: olika faktorer som påverkar medieanvändningen

(Källa Weibull, 1989).

Utgångspunkten för modellen är att människors läsning kan i princip förklaras utifrån tre faktorer. Egenskaper hos personen, t ex sociala vanor och intressen. Egenskaper hos medierna (mediestrukturen), t ex tillgänglighet, form och innehåll ? Givetvis går det inte att särskilja de olika faktorerna. I själva verket handlar det om ett samspel mellan läsarna, medierna och en allmän samhällsutveckling.

I detta kapitel kommer dessa faktorer, och andra, att användas i försök att förklara stabiliteten i konsumtionen för var och ett av de medier som behandlats i föregående kapitel.

10.1 Medievanor

Morgonpressen har under hela 1980-talet, och 1990, nått 74-76 procent av Sverige befolkning en genomsnittlig dag. Att så stor och så stabil andel av allmänheten läser morgonpress är inte förvånande, då vi vet att morgontidningen ofta betraktas som en nödvändighet. Den regelbundna läsningen ökar med ålder.

Morgontidningen är ofta internaliserad som en social vana, som man inte vill bryta (Jarlbrog, 1988). Andra faktorer som med största sannolikhet bidrar till stabiliteten, torde vara morgontidningens funktion som lokalt medium samt den höga prenumerationsbenägenheten, vilken gör att morgontidningen finns i brevlådan varje morgon hos en stor majoritet av Sveriges befolkning. Hade man varit hänvisad till lösnummerköp, skulle troligen regelbundenheten i läsningen inte vara lika stor, vilket skulle kunna innebära en minskad stabilitet i läsningen totalt sett. Att morgonpressens volym och innehållsliga profil delvis förändrats under 1980-talet, utan att allmänhetens läsningen av morgonpress har förändrats kan även det ses som ett tecken på att denna sociala vana är mycket stark.

Ett annat exempel kan hämtas i jämförelsen med Dagspresskollegiets lokala läsvanestudier. Trots att både mediesitua-

tion och olika tidningars enskilda insatser kan skilja kraftigt mellan olika regioner finns det ytterst marginella skillnader i tidningsläsning mellan olika regioner i Sverige. Även på marknader med lokal tidningskonkurrens är andelen som håller sig med två tidningar på samma nivå som i områden med endast en dominerande tidning (Jfr Björkqvist, 1989B; Weibull 1989).

Kvällspressläsningen visar till skillnad från morgonpressläsningen en viss instabilitet under 1980-talet. En svag uppgång kan skönjas under 1987/88 som sedan vände svagt. 1990 läste 32 procent av befolkningen en kvällstidning en genomsnittlig dag.

De sociala vanemönstren är inte lika framträdande för konsumtionen av kvällspress som för morgonpress, då man är hänvisad till lösnummerköp och den aktivt sökande handling som det innebär. Inköpet är ofta kopplat till andra vanor, vilket gör att många människor tenderar att vara sporadiska läsare. Att kvällspressläsningen är mer utbredd i storstäderna kan troligtvis delvis förklaras med de annorlunda sociala vanorna i storstäderna. Åker man exempelvis med kollektivtrafiken, tenderar man troligen att läsa kvällspress i större utsträckning.

Populärpressläsningen har sedan 1983 stegvis minskat från 30 till 20 procent av allmänheten 1990. Detta ligger i linje med en upplageminskning under samma tid (Strid-Weibull, 1988). Under denna period har, som ovan nämnts, såväl kvällspressläsningen som video- och kabel-TV-tittandet ökat (Nordström, 1989). Möjligen kan det vara så att dessa medier delvis tagit över populärpressens funktion som underhållningsmedium. Det har de senaste åren ofta hävdats att kvällspressens innehåll tenderar att likna populärpressens i större utsträckning än tidigare, vilket om det bekräftas, skulle kunna förklara förändringarna i konsumtionen.

Tidskriftsläsningen ökade kraftigt, i samband med en kraftig

nyetablering av tidskrifter under början av 1980-talet. Läsningen har sedan dess legat stabilt, något som märks särskilt tydligt om man studerar läsningen under den senaste veckan. Denna stabilitet beror troligen på att tidskriftsläsningen är en slags "tillvalsläsning", vilken grundar sig på ett specialintresse som är förankrat hos individen (Weibull, 1989). I övrigt torde den höga graden av prenumeration på organisationspress och andra tidskrifter bidra till att skapa stabilitet i konsumtionen.

När det gäller det totala radiolyssnandet är stabiliteten framträdande, vilket delvis kan förklaras med att det är en mycket vanlig "sekundäraktivitet". Radiolyssnandet styrs inte i någon större omfattning av människors intressen, utan är istället en vaneaktivitet som påverkas av andra sociala vanor. I konsumtionen av de enskilda kanalerna kan man skönja en viss instabilitet. Nedgången i P3- och lokalradiolyssnandet kan direkt förklaras med mediestrukturerna. När lokalradion fick en egen kanal i stora delar av landet (P4) kunde man, som tidigare redovisats, se direkta effekter av detta i form av en minskande lyssnarandel för främst lokalradion, men även P3. Tidigare kunde man lyssna på båda dessa kanaler genom att ha en frekvens inställd, men för om kanaldelningen krävdes det ett kanalbyte för att lyssna på båda, vilket vi vet att få lyssnare gör (se kapitel 6). I en PUB-studie (Falck 1989) har man emellertid konstaterat att **växlingen** mellan olika kanaler har ökat sedan kanalomläggningen. Trots de strukturella förändringarna och tillkomsten av hundratals närradiostationer har inte det totala radiolyssnandet förändrats nämnvärt, vilket kan ses som ett stöd åt tesen om radiolyssnandet som en internaliserad social vana.

TV-tittandet har i Mediebarometern pendlat mellan 76 och 80 procent. Förändringarna är marginella och kan eventuellt förklaras av att man vid flera tillfällen bytt undersökningsperiod, vilket vi vet kan ha en direkt inverkan på andelen TV-tittare. Den stabilitet som frånsett detta framkommer i

resultaten, torde kunna förklaras med ett flertal av de faktorer som inledningsvis anfördes i detta kapitel. Man behöver inte aktivt söka TV-innehåll, då TV-innehavet är mycket utbrett (96 procent av allmänheten har TV). TV-tittandet är ofta mycket regelbundet och en viktig del av ett socialt vanemönster. Människors intresse för ett visst TV-innehåll förändras troligen inte nämnvärt under kortare perioder.

TV-utbudet har under 1980-talet ökat markant, framförallt i form av nytillkomna satellitkanaler. Trots ett ökat antal kanaler och fler program har dock inte själva TV-tittandet ökat. Ett flertal studier har visat att TV-tittandet ökar till en början när utbudet ökats i form av exempelvis en ny kanal. Ökningen avtar emellertid ganska snabbt och TV-tittandet återgår till den "normala" nivån. En slags "nyhetens behag" infinner sig, men det bidrar endast med en temporär förändring i tittandet. Tittarna har till viss del blivit mer selektiva. Tittandet sker mer på publikens villkor och allt mindre på TV-mediets.

Video-tittandet ökade under 1980-talets första del. Ökningen kunde delvis kopplas till det ökande innehavet av videoapparater, men tittandet har långt ifrån ökat i samma snabba takt som innehavet. Det låg snarare still under senare delen av 1980-talet och 1990 års Mediebarometer visar en svag minskning av andelen tittare. Intressefaktorn spelade troligen en mycket stor roll när videon introducerades i Sverige och människor fick möjlighet att rikta in sig på sina specialintressen. De senare årens siffror tyder dock på att intresset för själva tittandet minskat samtidigt som videon som medium blivit mer av en nödvändighet i många hushåll: medan alltfler skaffar sig video så använder de den alltmer sällan.

Ökningen av ljudkassett-lyssnandet under första halvan av 1980-talet, har troligen sin förklaring i ett ökat användande av freestyle-bandspelare under motsvarande period (Nordström, 1989). Ljudkassettlyssnandet minskade sedan något under

senare delen av 1980-talet, vilket också lyssnadet på grammo-fonskivor gjort. Nedgångar som eventuellt kan förklaras med en ökande konkurrens från andra medier, som exempelvis musikvideor och CD-skivor.

Bokläsningens stabilitet är fullt naturlig eftersom en stor andel av befolkningen tar del av böcker i sitt arbete eller i skolan. Detta innebär att en stor andel av allmänheten läser böcker dagligen vare sig de vill eller inte. Den rent litterära bokläsningen är troligen till stor del påverkad av intresset för en viss typ av litteratur. Även när det gäller bokläsningen torde den sociala vanan ha en viss betydelse för läsningen, t ex att man läser sig till sömns med hjälp av litteratur som ligger på nattduksbordet.

10.2 Mediefunktioner

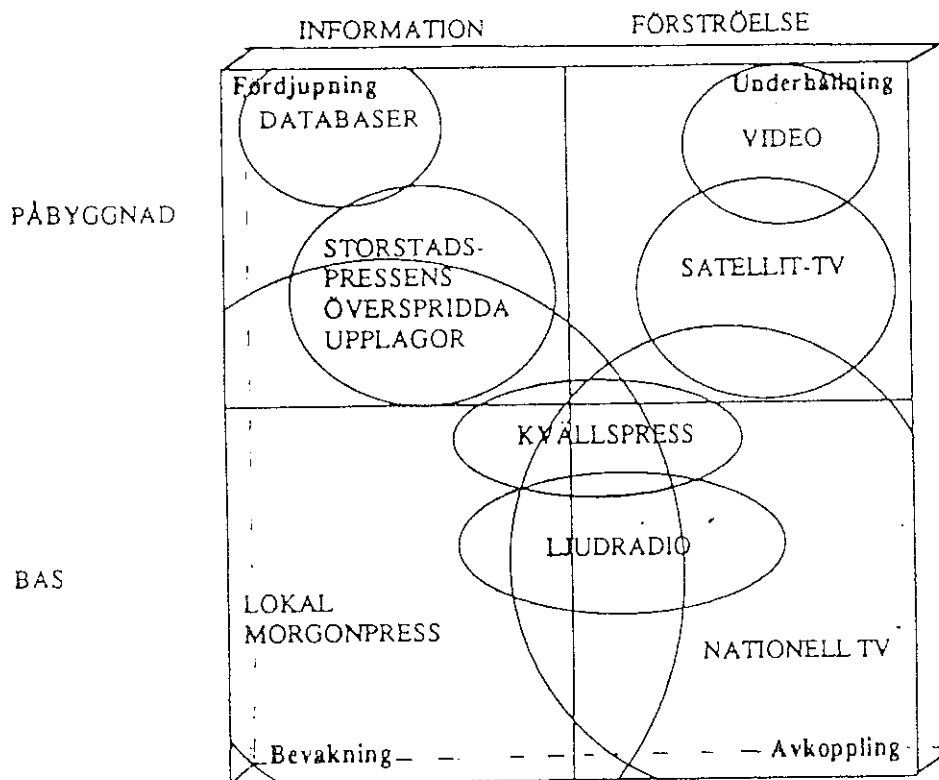
Sammanfattningsvis kan sägas att samtliga av det inledningsvis presenterade stabiliseringsfaktorerna inverkar på mediekonsumtionen, men att det är de sociala vanemönstret som ändå är den grundläggande stabiliseringsfaktorn. Ett annat fenomen som kan bidra till stabiliteten i konsumtionen av samtliga medier, utan att man kanske reflekterar över det, torde vara mediernas inbördes samspel. Det är främst de tryckta medierna som samverkar med etermedierna. Man läser exempelvis om ett TV-program i dagspressen och blir på så vis intresserad av att titta på detta program, eller så gör man tvärtom. Man ser på ett TV-program och vill sedan läsa programrecensioner under morgondagen. Detta fenomen är troligtvis relativt vanligt under stora idrottsevenemang, som Olympiska spelen, då kvällspressläsningen ökar något.

De ovan förda resonemangen kring faktorer som kan ha en stabiliserande inverkan på mediekonsumtionen, kopplas nedan till en modell över olika mediers funktioner för individen.

Figur 15 skall ses som ett sätt att systematisera de olika funktioner som de enskilda medierna fyller för individen. TV, dagspress och radio utgör en typ av primär funktion som

skapar stabilitet i konsumtionen. Självfallet kan även de medier som fyller en tillvalsfunktion visa stabila mönster, vilket visat sig i tidskriftsläsandets tendens under 1980-talet. Även den horisontella axelns funktioner bidrar till stabiliteten genom att det finns ett återkommande behov av information, orientering och förströelse hos de flesta individer. Som helhet ger figuren en klar antydning om olika typer av samspel mellan olika medier.

FIGUR 15: Grunddimensioner i mediasystemet

Några medier har en primär funktion och andra har en tillvalsfunktion. Vissa medier används till att få information och att orientera sig, medan andra medier har en mer förströelseinriktad funktion. Den tredje dimensionen i figuren antyder att man kan använda mediet som en 'bakgrund'. Det kan exempelvis gälla radion som står på utan att man aktivt tar del av den. Den fungerar snarare som en ljudtapet. Eller TV:n som står på utan att man för den skull tittar på något speciellt program.

Mediebarometern är en årligen genomförd undersökning som syftar till att belysa olika mediers räckvidd i Sverige. Den redovisar hur stor del av allmänheten som tar del av de vanligaste medierna en genomsnittlig dag. I denna rapport har 1990 års resultat redovisats i sin helhet och satts i relation till tidigare års resultat.

Mediebarometern genomförs i samarbete mellan forskningsprogrammet Dagspresskollegiet vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet och Sveriges Radios publik- och programforskningsavdelning (PUB). Mediebarometern genomfördes för första gången 1979. Den bygger på telefonintervjuer av ca 1600 slumpmässigt utvalda svenskar i åldersintervallet 9-79 år. Undersökningen genomfördes fram t o m 1985 under två höstveckor varje år, men fr o m 1985/86 gjordes intervjuerna under 14 dagar utspridda under hela året, med undantag för sommarmånaderna. 1990 utökades antalet dagar till 21. Mediebarometern är följaktligen årsrepresentativ fr o m 1985/86 och har en större spridning på olika dagar 1990.

Resultaten från Mediebarometern 1990 skiljer sig inte i någon större utsträckning från tidigare års resultat. Svenskarnas mediekonsumtion kännetecknas under hela 1980-talet av stabilitet.

Morgonpress, ljudradio och TV är de tre mest använda medierna. De når vardera mellan 74-79 procent av allmänheten mellan 9-79 år en genomsnittlig dag. Morgonpressen är i stor utsträckning ett vardagsmedium som haft en stabil andel läsare samtliga år. TV-konsumtionen varierar något, men förmodligen p g a skiftade undersökningsperioder. TV-konsumtionen är högre under veckosluten. Ljudradiolyssnandet har haft en svag ökning från 1982. Lyssnandet skiftar inte nämnvärt mellan olika veckodagar. Konsumtionen av morgonpress,

ljudradio och TV ökar något med ökande ålder.

Kvällspressens läsarandel uppgick 1990 till 32 procent. Under 1980 har en viss instabilitet i läsandet kunnat urskiljas. En succesiv minskning fram till mitten av 1980-talet då läsningen ökade något för att sedan återigen minska 1989. Årets siffra på 32 procent är den lägsta som noterats i Mediebarometer. Andelen läsare tenderar att öka under veckosluten. Män och personer mellan 15-44 år har en större andel kvällstidningsläsare än övriga grupper.

Populärpressen och tidskrifter når vardera ca 20 procent respektive 28 procent av allmänheten en genomsnittlig dag och 53 procent respektive 57 procent under en genomsnittlig vecka. Populärpressen har haft en nedåtgående tendens under hela perioden, medan tidskrifter visat en ökande tendens under 1980-talets första hälft. Dessa båda medier har väl åtskilda läsargrupper. Populärpressen läses främst av kvinnor, äldre och lågutbildade personer. Tidskrifter har i första hand män, medelålders och högutbildade bland sina läsare.

Video, och böcker har under 1980-talet haft en något ökande andel användare. 1990 utmärks dock av en nedgång i videotittandet. Ljudkassettyssnandet ökade stegvis fram t o m 1986/87, men har därefter minskat något. Andelen som lyssnar på grammofonkivor har under hela 1980-talet minskat stegvis, från 26 procent till 18 procent dagliga lyssnare. Dessa fyra medier framstår främst som de ungas medier, medan morgonpressen, ljudradio och TV främst är de äldres medier. Möjligen kan den avstannade tendensen bero på att andra sk "nya medier" har kommit in i bilden. Kabel-TV är ett nytt medium som kan tänkas konkurrera med video, kassetter och grammofonkivor. Det är heller inte otänkbart att CD-skivornas inträde på marknaden kan ha inverkat, även om det är tänkt att dessa skulle ingå i kategorin grammofonkivor.

När det gäller kombinationer av olika medier, framkommer att det finns en tydlig kumulativitet i mediekonsumtionen. Detta gäller i synnerhet förhållandet mellan konsumtion av morgon-

press och etermedier. Morgonpressläsarna tar del de flesta medier i större utsträckning än vad de som inte läser morgonpress gör. Ett undantag utgör dock kvällspressen som i de flesta grupper uppvisar en konkurrens med morgonpressen. Rapportens resultat vittnar om stabilitet i svenskarnas mediekonsumtion. Stabiliteten kan självfallet ha en mängd olika förklaringar och dessa har mer ingående diskuterats i kapitel 10. Mediekonsumtion är en väl etablerad vana som på ett naturligt sätt utgör en del av människors vardag.

Intresset för olika typer av medieinnehåll påverkar självfallet också mediekonsumtionen, liksom mediestrukturen i form av utbud, de enskilda mediernas egenskaper och samspelet mellan olika medier som torde kunna bidra till att skapa stabilitet. Självfallet kan man tänka sig fler faktorer som bidragit till att upprätthålla den stabila sociala vana, som mediekonsumtionen faktiskt visat sig vara.

De olika faktorerna med stabiliserande inverkan på mediekonsumtionen kopplas slutligen till en modell över de enskilda mediernas olika funktioner, där samspelet mellan medierna analyseras för att försöka förklara hur människors "mediedag" kan tänkas vara uppbyggd.

TABELLFÖRTECKNING

TABELL 1:	Andel morgontidningsläsare olika veckodagar 1979-1991 (procent)	8
TABELL 2:	Andel morgontidningsläsare inom olika grupper 1979-1991 (procent)	10
TABELL 3:	Morgontidningsläsning - andel som läser två eller fler tidningar 1979-1991 (procent)	12
TABELL 4:	Genomsnittlig lästid morgontidningar 1980-1991 (bland läsare i min.)	14
TABELL 5:	Andel kvällstidningsläsare olika veckodagar 1979-1991 (procent)	18
TABELL 6:	Andel kvällstidningsläsare inom olika grupper 1979-1991 (procent)	20
TABELL 7:	Genomsnittlig lästid kvällstidningar 1980-1991 (bland läsare i minuter)	22
TABELL 8:	Andel läsare - kombination av morgon- och kvällspress 1982-1991 (procent)	24
TABELL 9:	Andel populärpressläsare olika veckodagar 1980-1991 (procent)	28
TABELL 10:	Andelen populärpressläsare inom olika grupper 1980-1991 (procent)	28
TABELL 11:	Andel som läst en populärtidning under den senaste veckan 1982-1991 (procent)	29
TABELL 12:	Andelen som läst mer än en populärtidning 1980-1991 (procent)	30
TABELL 13:	Genomsnittlig lästid populärpress 1980-1991 (bland läsare i minuter och procent)	31
TABELL 14:	Andel tidskriftsläsare olika veckodagar 1980-1991 (procent)	34
TABELL 15:	Andel tidskriftsläsare inom olika grupper 1980-1991 (procent)	35
TABELL 16:	Andel som läst en tidskrift under den senaste veckan 1982-1990 (procent)	36
TABELL 17:	Genomsnittlig lästid tidskrifter 1985/86-1991 (bland läsare i minuter)	37
TABELL 18:	Andel läsare - kombination av populärpress och tidskrifter 1985/86-1991 (procent)	38
TABELL 19:	Andel radiolyssnare för olika kanaler 1985/86-1991 (procent).	41
TABELL 20:	Andel radiolyssnare inom olika grupper 1979-1991 (procent)	43
TABELL 21:	Andel radiolyssnare för olika kanaler inom olika grupper 1980-1991 (procent)	45
TABELL 22:	Andel TV-tittare olika veckodagar 1980-1991 (bland tittare i minuter och procent)	48
TABELL 23:	Andel TV-tittare inom olika grupper 1979-1991 (procent)	49
TABELL 24:	Genomsnittlig tittartid TV inom olika grupper 1988-1991 (bland tittare i minuter)	50
TABELL 25:	Andel tittare på olika former av TV inom olika grupper 1991 (procent).	51

TABELL 26:	Andel som använder video, ljudkassetter, grammonfonskivor och böcker i olika grupper 1979-1991 (procent)	56
TABELL 27:	Andel som kombinerar morgontidningsläsning med annan mediekonsumtion 1980-1991 (procent) . .	60
TABELL 28:	Andelen morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier 1988-1991 (procent)	61
TABELL 29	Andel morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier, uppdelat på kön 1988, 1989 och 1991 i procent.	63
TABELL 30	Andel morgonpressläsare i förhållande till konsumtion av andra massmedier, uppdelat på ålder 1988, 1989 och 1991 i procent.	64

FIGURFÖRTECKNING

FIGUR	1: Morgonpressläsning 1979-1991 (procent)	6
FIGUR	2: Morgonpressläsning olika veckodagar 1979-1991 (procent).	9
FIGUR	3: Morgonpressläsning i olika åldrar 1979-1991 (procent)	11
FIGUR	4: Lästid morgonpress i olika åldrar 1979-1991 (minuter bland läsare).	15
FIGUR	5: Kvällspressläsning 1979-1991 (procent)	17
FIGUR	6: Kvällspressläsning olika veckodagar 1979-1991 (procent)	19
FIGUR	7: Kvällspressläsning i olika åldrar 1979-1991 (procent)	21
FIGUR	8: Morgon- och kvällspressläsning 1982-1991 (procent)	23
FIGUR	9: Populärpressläsning 1980-1991 (procent)	26
FIGUR	10: Tidskriftsläsning 1980-1990 (procent)	33
FIGUR	11: Radiolyssnande 1979-1991 (procent)	40
FIGUR	12: TV-tittande 1979-1991 (procent)	47
FIGUR	13: Konsumtionen av video, ljudkassetter, grammo fonskivor och böcker 1979-1991 (procent)	53
FIGUR	14: Principmodell: olika faktorer som påverkar medieanvändningen	66
FIGUR	15: Grunddimensioner i mediesystemet	72

REFERENSER

- Anshelm, Magnus och Weibull, Lennart (1988): Läsvanestudien - Huvudresultat och metodjämförelse. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Anshelm, Magnus (1988A): Sverige-Nu - SOM 86 - en jämförelse av två undersökningar. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Anshelm, Magnus (1988): Massmediernas räckvidd 1986/1987: Avdelningen för masskommunikation: Göteborgs universitet.
- Anshelm, Magnus m fl (1989 B): Mediebarometern 1988/89: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Anshelm, Magnus (1989 A) Mediebarometern 1987/1988: Avdelningen för masskommunikation: Göteborgs universitet.
- Anshelm, Magnus och Strid, Jan (1989): Läsvanor och läsintressen 1979-1987: Avdelningen för masskommunikation: Göteborgs universitet.
- Björkqvist, Karin (1989) Det politiska tidningsvalet i Holmberg, S och Weibull, L (red) Samhälle Opinion Massmedia, ÅTTIOTAL Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.
- Björkqvist, Karin (1990) Studier av dagspressens spridning 1979-1988: PM från Dagspresskollegiet nr 6, Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Björkqvist, Karin och Weibull, Lennart (1989), Kvällspressens utveckling under åttiotalet: Holmberg, S och Weibull, L (red) Samhälle Opinion Massmedia, ÅTTIOTAL Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg
- Björkqvist, Karin (1990) Mediebarometern under åttiotalet Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet
- Björkqvist, Karin (1990) Studier av dagspressens spridning 1979-1991: PM från Dagspresskollegiet nr 19, Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Djerf, Monika (1986) Funktioner hos kabel-TV Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet
- Falck, Claes Radions Publik okt/nov 1988 -Lyssnandet i nio län ett år efter P4-starten: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm
- Filipson, Leni (1987) Små barnens kultur - och mediebarometer. Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm
- Gahlin, Anders (1986 A) TV-tittandet säsongen 1985/86: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm

- Gahlin, Anders (1986 B) TV:s publik - sommaren - 1986: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm
- Göteborgsmedia (1991) Göteborgsmedia 1991: Långedrag informationsskonsult AB, Göteborg
- Löfgren, Monica (1991) Studier av dagspressen 1979-1990 PM från Dagspresskollegiet nr 13 Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet
- Nordström, Bengt m fl (1986) :Radios publik nov/dec 1986: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm
- Orvesto (1990): Orvesto-konsument 1990: IMU-Testologen, Stockholm
- Reimer, Bo och Weibull, Lennart (1985) Dagspress på arbetsplatsen Avdelningen för Masskommunikation, Göteborgs universitet
- Roe, Keith (1987) Media and Social Life in Lund Two Years After the Start of Cable Transmissions Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet
- Strid, Ingela och Weibull, Lennart (1988): Mediesverige 1988: Avdelningen för masskommunikation: Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart (1983): Tidningsläsning i Sverige: Liber Stockholm
- Weibull, Lennart (1984): Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet
- Weibull, Lennart (1989): Dagstidningsläsning i Sverige 1979-1989, ett försök till att bestämma dagspressens roll i massmediesystemet i: Weibull, L och Björkqvist, K (red), Dagspressen och dess läsare, Almqvist & Wiksell
- Weibull, Lennart (1991) Förändringstendenser i mediasystemet i Sverige i: Carlsson, U (red) Medie Sverige 1990 :NORDICOM Göteborgs Universitet

MEDIEBAROMETERN

VÅREN 1991

EXTRAFRÅGOR

Rp 9-99 år är födda 1891-1981

Rp 3-8 år är födda 1982-1987

Ställs till samtliga rp 3-99 år
 Paket: 0115, 0131, 0211, 0215, 0306, 0317,
 0413, 0416, 0513, 0516
 Projektnummer: 91 01 010
 Projektledare: Bengt Nordström
 Tel:08/784 6237

... SVERIGES RADIO ÄR OCKSÅ INTRESSERAD AV ATT FÅ VETA HUR MAN ANVÄNDER ANDRA MEDIER ÄN TV. JAG VILL DÄRFÖR STÄLLA NÅGRA FRÅGOR OM BL A BANDSPELARE, CASSETTER OCH TIDNINGAR.1

1. (Rp 9-99 år)
 LYSSNADE NI PÅ GRAMMOFON (SPELADE SKIVOR) IGÅR ???
 (Om ja) UNGEFÄR HUR LÄNGE LYSSNADE NI PÅ GRAMMOFON IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
 LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ GRAMMOFON (SPELADE SKIVOR) IGÅR ???
 (Om ja) UNGEFÄR HUR LÄNGE LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ GRAMMOFON IGÅR ???
Ja, mindre än en 1/2 timme	85:1	85
Ja, 1/2 - 1 timme	85:2	
Ja, 1 - 2 timmar	85:3	
Ja, mer än 2 timmar	85:4	
Nej..... (→ 2)	85:0	
Vet ej/ej svar	85:9	
2. (= Om 85:0, samtliga åldrar)
 NÄR LYSSNADE NI ...(BARNET)... PÅ GRAMMOFON SENAST???
Senaste veckan.....	86:1	86
Senaste månaden.....	86:2	
Senaste halvåret.....	86:3	
Senaste året.....	86:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	86:5	
Vet ej/ej svar.....	86:9	
3. (Rp 9-99 år)
 LYSSNADE NI PÅ LJUDCASSETT (CASSETTBAND) IGÅR ???
 (Om ja) UNGEFÄR HUR LÄNGE LYSSNADE NI PÅ CASSETT IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
 LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ LJUDCASSETT (CASSETTBAND) IGÅR ???
 (Om ja) UNGEFÄR HUR LÄNGE LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ CASSETT IGÅR ???
Ja, mindre än en 1/2 timme	87:1	87
Ja, 1/2 - 1 timme	87:2	
Ja, 1 - 2 timmar	87:3	
Ja, mer än 2 timmar	87:4	
Nej..... (→ 4)	87:0	
Vet ej/ej svar	87:9	
4. (= Om 87:0, samtliga åldrar)
 NÄR LYSSNADE NI ...(BARNET)... PÅ LJUDCASSETT SENAST???
Senaste veckan.....	88:1	88
Senaste månaden.....	88:2	
Senaste halvåret.....	88:3	
Senaste året.....	88:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	88:5	
Vet ej/ej svar.....	88:9	

5. (Rp 9-99år)
LÄSTE NI NÅGON MORGONTIDNING IGÅR ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???

(Rp 3-8år)
LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I NÅGON MORGONTIDNING IGÅR ELLER VAR DET
NÅGON SOM LÄSTE UR EN SÅDAN FÖR ...(BARNET)... IGÅR???

Ja, en	89:1
Ja, två	89:2
Ja, tre eller fler	89:3
Nej	89:0
Vet ej/ej svar	89:9

89

6. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI MORGONTIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???

(Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I MORGONTIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???

Mindre än 15 minuter	90:1
15 minuter - 1/2 timme	90:2
1/2 - 1 timme	90:3
1 - 2 timmar	90:4
Mer än 2 timmar	90:5
Vet ej/ej svar	90:9

90

7. (Rp 9-99 år)
VILKEN (-A) MORGONTIDNING (-AR) LÄSTE NI IGÅR ???

(Rp 3-8 år)
VILKEN (-A) MORGONTIDNING (-AR) LÄSTE /TITTADE ...(BARNET)... I IGÅR ???

Storstadspress	91:1
(Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, Sydsvenska Dagbladet, Arbetet, Dagens Industri, Skånska Dagbladet, Dagen)	
Landsortspress	91:2
(alla andra morgontidningar)	
Både storstadspress och landsortspress	91:3
Vet ej/ej svar	91:9

91

8. (= Om 89:0, samtliga åldrar)
NÅR LÄSTE NI ...(BARNET)... NÅGON MORGONTIDNING SENAST???

Senaste veckan	92:1
Senaste månaden	92:2
Senaste halvåret	92:3
Senaste året	92:4
Längre tillbaka eller Aldrig	92:5
Vet ej/ej svar	92:9

92

9. (Rp 9-99 år)
LÄSTE NI NÅGON KVÄLLSTIDNING I GÅR ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???

(Rp 3-8 år)
LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I NÅGON KVÄLLSTIDNING IGÅR ELLER VAR DET
NÅGON SOM LÄSTE UR EN SÅDAN FÖR ...(BARNET)... IGÅR???

Ja, en	93:1
Ja, två	93:2
Ja, tre eller fler	93:3
Nej	93:0
Vet ej/ej svar	93:9

93

10. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI I KVÄLLSTIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE/TITTADE ...(BARNET)... I KVÄLLSTIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???
Mindre än 15 minuter	94:1	94
15 minuter - 1/2 timme	94:2	
1/2 - 1 timme	94:3	
1 - 2 timmar	94:4	
Mer än 2 timmar	94:5	
Vet ej/ej svar	94:9	
11. (Rp 9-99 år)
VILKEN KVÄLLSTIDNING LÄSTE NI IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
VILKEN KVÄLLSTIDNING LÄSTE/TITTADE ...(BARNET)... I IGÅR ???
Expressen	95:1	95
Aftonbladet	95:2	
Båda	95:3	
Annan kvällstidning, om ej Expressen och/eller Aftonbladet.....	95:4	
Vet ej/ej svar	95:9	
12. (= Om 93:0, samtliga åldrar)
NÄR LÄSTE NI ...(BARNET)... NÅGON KVÄLLSTIDNING SENAST???
Senaste veckan.....	96:1	96
Senaste månaden.....	96:2	
Senaste halvåret.....	96:3	
Senaste året.....	96:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	96:5	
Vet ej/ej svar.....	96:9	
13. (Rp 9-99 år)
LÄSTE NI NÅGON VECKOTIDNING IGÅR - JAG TÄNKER DÅ PÅ PÅ BÅDE VANLIGA VECKOTIDNINGAR OCH TIDNINGAR MED KONSUMENTINNEHÅLL SOM T EX ICA-KURIREN OCH TIDNINGEN VI ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???
- (Rp 3-8 år)
LÄSTE ELLER TITTADE ... (BARNET) ... I NÅGON VECKOTIDNING IGÅR - JAG TÄNKER DÅ PÅ PÅ BÅDE VANLIGA VECKOTIDNINGAR OCH TIDNINGAR MED KONSUMENTINNEHÅLL SOM T EX ICA-KURIREN OCH TIDNINGEN VI ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???
Ja, en	97:1	97
Ja, två	97:2	
Ja, tre eller fler	97:3	
Nej (→15)	97:0	
Vet ej/ej svar	97:9	
14. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI VECKOTIDNINGEN (-ARNA) ???
- (Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE/TITTADE ... (BARNET)... I VECKOTIDNINGEN (-ARNA) ???
Mindre än en 1/2 timme	98:1	98
1/2 - 1 timme	98:2	
1 - 2 timmar	98:3	
Mer än 2 timmar	98:4	
Vet ej/ej svar	98:9	
15. (= Om 97:0, samtliga åldrar)
NÄR LÄSTE NI ...(BARNET)... NÅGON VECKOTIDNING SENAST???
Senaste veckan.....	99:1	99
Senaste månaden.....	99:2	
Senaste halvåret.....	99:3	
Senaste året.....	99:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	99:5	
Vet ej/ej svar.....	99:9	

16. (Rp 9-99 år)
LÄSTE NI NÅGON SERIETIDNING/SERIEALBUM IGÅR - JAG MENAR DÅ INTE FÖR NÅGOT BARN
UTAN FÖR ERT EGET NÖJE ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???

(Rp 3-8 år)
LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I NÅGON SERIETIDNING/SERIEALBUM IGÅR ELLER VAR DET
NÅGON SOM LÄSTE UR NÅGON SERIETIDNING/SERIEALBUM FÖR ...(BARNET)... IGÅR??

Ja, en	100:1	100
Ja, två	100:2	
Ja, tre eller fler	100:3	
Nej	100:0	
Vet ej/ej svar	100:9	

17. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI SERIETIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???

(Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE/TITTADE ... (BARNET) ... I SERIETIDNINGEN (-ARNA) IGÅR ???

Mindre än en 1/2 timme	101:1	101
1/2 - 1 timme	101:2	
1 - 2 timmar	101:3	
Mer än 2 timmar	101:4	
Vet ej/ej svar	101:9	

18. (= Om 100:0, samtliga åldrar)
NÅR LÄSTE NI ...(BARNET)... NÅGON SERIETIDNING SENAST???

Senaste veckan	102:1	102
Senaste månaden	102:2	
Senaste halvåret	102:3	
Senaste året	102:4	
Längre tillbaka eller Aldrig	102:5	
Vet ej/ej svar	102:9	

19. (Rp 9-99 år)
LÄSTE NI NÅGON ANNAN TIDSKIFT IGÅR - JAG TÄNKER PÅ TIDSKRIFTER UTGIVNA AV
ORGANISATIONER, T EX FACKLIGA TIDNINGAR OCH ANDRA MEDLEMSTIDNINGAR, OCH
PÅ MÅNADSTIDNINGAR OCH FACKTIDSKRIFTER ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???

(Rp 3-8 år)
LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I NÅGON TIDSKRIFT IGÅR ELLER VAR DET
NÅGON SOM LÄSTE UR NÅGON TIDSKRIFT FÖR ...(BARNET)... IGÅR - JAG TÄNKER PÅ
TIDSKRIFTER UTGIVNA AV ORGANISATIONER, T EX FACKLIGA TIDNINGAR OCH ANDRA
MEDLEMSTIDNINGAR, OCH PÅ MÅNADSTIDNINGAR OCH FACKTIDSKRIFTER ???
(Om ja) HUR MÅNGA ??? ??

Ja, en	103:1	103
Ja, två	103:2	
Ja, tre eller fler	103:3	
Nej	103:0	
Vet ej/ej svar	103:9	

20. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI IGÅR TIDSKRIFTEN (-ERNA) ???

(Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE/TITTADE ... (BARNET) ... I TIDSKRIFTEN (-ERNA) IGÅR ???

Mindre än en 1/2 timme	104:1	104
1/2 - 1 timme	104:2	
1 - 2 timmar	104:3	
Mer än 2 timmar	104:4	
Vet ej/ej svar	104:9	

21. (= Om 103.0, samtliga åldrar)
NÄR LÄSTE NI...(BARNET)... NÅGON TIDSKRIFT SENAST???
Senaste veckan.....	105:1	105
Senaste månaden.....	105:2	
Senaste halvåret.....	105:3	
Senaste året.....	105:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	105:5	
Vet ej/ej svar.....	105:9	
22. (Rp 9-99 år)
LÄSTE NI NÅGON BOK IGÅR ???
(Om ja) HUR MÅNGA ???
- (Rp 3-8 år)
LÄSTE ELLER TITTADE ...(BARNET)... I NÅGON BOK IGÅR ELLER VAR DET
NÅGON SOM LÄSTE UR NÅGON BOK FÖR ...(BARNET)... IGÅR???
- (Om ja) HUR MÅNGA ???
Ja, en	106:1	106
Ja, två	106:2	
Ja, tre eller fler	106:3	
Nej	106:0	
Vet ej/ej svar.....	106:9	
23. (Rp 9-99 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE NI BOKEN (BÖCKERNA) IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
UNGEFÄR HUR LÄNGE LÄSTE/TITTADE ... (BARNET) ... I BOKEN (BÖCKERNA) IGÅR ???
Mindre än en 1/2 timme	107:1	107
1/2 - 1 timme	107:2	
1 - 2 timmar	107:3	
Mer än 2 timmar	107:4	
Vet ej/ej svar.....	107:9	
24. (Rp 9-99 år)
DEN BOK (BÖCKER) SOM NI LÄSTE - VAR DET SKOLBOK/KURSBOK ELLER VAR DET EN BOK
(BÖCKER) SOM NI LÄSTE FÖR ERT EGET NÖJES SKULL ???
- (Rp 3-8 år)
DEN BOK (BÖCKER) SOM ...(BARNET)... LÄSTE/TITTADE I - VAR DET SKOLBOK/KURSBOK
ELLER VAR DET EN BOK (BÖCKER) SOM ...(BARNET)... LÄSTE /TITTADE I FÖR EGET NÖJES SKULL ??
En bok för nöjes skull	108:1	108
Två böcker för nöjes skull	108:2	
tre eller fler böcker för nöjes skull	108:3	
Ingen bok för nöjes skull	108:4	
Vet ej/ej svar.....	108:9	
25. (= Om 106.0, samtliga åldrar)
NÄR LÄSTE NI...(BARNET)... NÅGON BOK SENAST???
Senaste veckan.....	109:1	109
Senaste månaden.....	109:2	
Senaste halvåret.....	109:3	
Senaste året.....	109:4	
Längre tillbaka eller Aldrig.....	109:5	
Vet ej/ej svar.....	109:9	

... OCH SÅ SKULLE JAG VILJA AVSLUTA MED NÅGRA FRÅGOR OM RADION.

26. (Rp 9-99 år)
LYSSNADE NI PÅ RADIO NÅGON GÅNG IGÅR ???
(Rp 3-8 år)
LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ RADIO NÅGON GÅNG IGÅR ???

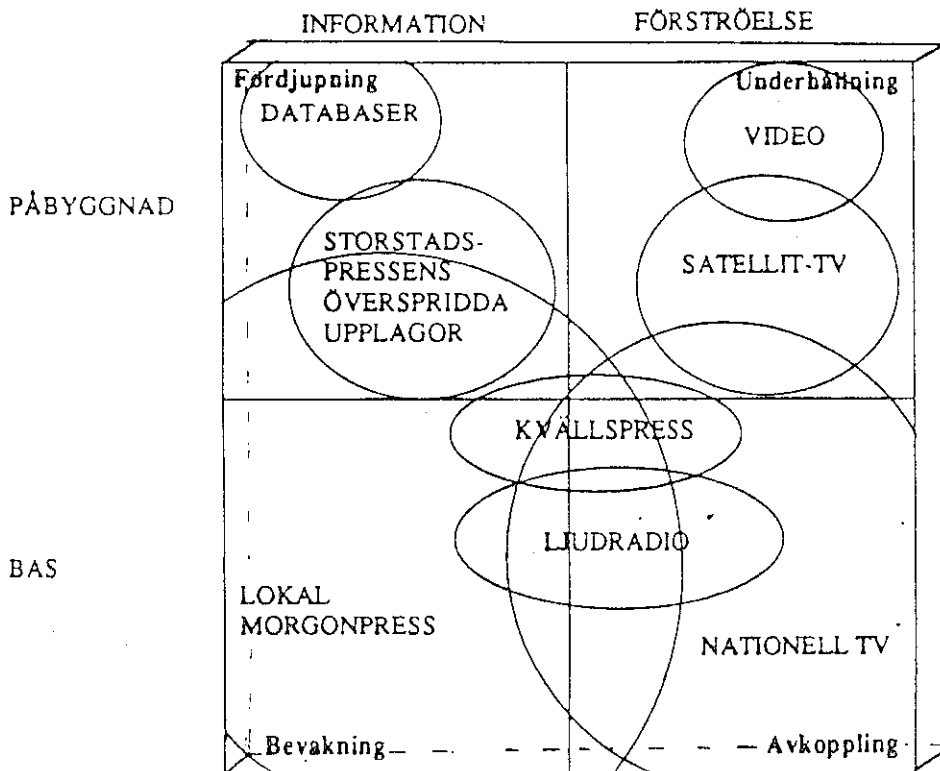
- Ja 110:1 **110**
 Nej.....(--> 31)..... 110:0
 Vet ej 110:9
27. (Rp 9-99 år)
 VILKEN ELLER VILKA KANALER LYSSNADE NI PÅ ???
 (Läs upp kanalerna)
- (Rp 3-8 år)
 VILKEN ELLER VILKA KANALER LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ ??? **111-115**
 (Läs upp kanalerna)
- P1 111:1
 P2 112:1
 P3 113:1
 P4/FM4/Lokalradions egna kanaler 114:1
 Ingen av P1,P2,P3,P4 115:0
 Vet ej 115:9
28. (Rp 9-99 år)
 NÄRRADIO FINNS IDAG PÅ MÅNGA HÅLL I LANDET. I NÄRRADION ÄR DET OLIKA FÖRENINGAR
 SOM SÄNDER PROGRAM, DET KAN T EX VARA RELIGIÖSA ORGANISATIONER, INTRESSE-
 ORGANISATIONER ELLER POLITISKA PARTIER. LYSSNADE NI PÅ NÅGON NÄRRADIOSÄND-
 NING IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
 NÄRRADIO FINNS IDAG PÅ MÅNGA HÅLL I LANDET. I NÄRRADION ÄR DET OLIKA FÖRENINGAR
 SOM SÄNDER PROGRAM, DET KAN T EX VARA RELIGIÖSA ORGANISATIONER, INTRESSE-
 ORGANISATIONER ELLER POLITISKA PARTIER. LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ NÅGON
 NÄRRADIOSÄNDNING IGÅR ???
- Ja, 116:1 **116**
 Nej 116:0
 Vet ej 116:9
29. (Rp 9-99 år)
 LYSSNADE NI PÅ NÅGON UTLÄNSK RADIOSTATION IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
 LYSSNADE ...(BARNET)... PÅ NÅGON UTLÄNSK RADIOSTATION IGÅR ???
- Ja 117:1 **117**
 Nej 117:0
 Vet ej 117:9
30. (Rp 9-99 år)
 LOKALRADION I ERT LÄN, DVS RADIO _____ SÄNDER PROGRAM UNDER
 OLIKA TIDER FRÅN MORGON TILL KVÄLL. LYSSNADE NI NÅGON GÅNG PÅ RADIO _____
 IGÅR ???
- (Rp 3-8 år)
 LOKALRADION I ERT LÄN, DVS RADIO _____ SÄNDER PROGRAM UNDER
 OLIKA TIDER FRÅN MORGON TILL KVÄLL. LYSSNADE ...(BARNET)... NÅGON GÅNG PÅ RADIO
 _____ IGÅR ???
- Ja 118:1 **118**
 Nej 118:0
 Vet ej 118:9
31. (= Om 110:0, samtliga åldrar)
 NÄR LYSSNADE NI ...(BARNET)... PÅ RADIO SENAST???
- Senaste veckan..... 119:1 **119**
 Senaste månaden..... 119:2
 Senaste halvåret..... 119:3
 Senaste året..... 119:4
 Längre tillbaka eller Aldrig..... 119:5
 Vet ej/ej svar..... 119:9

skapar stabili
medier som fyl
vilket visat s
talet. Även de
stabiliteten ge
information, or
vider. Som helh
av samspel mella

*Dessa är
ersatta av
nya ~~med~~ org.
kopier / RA*

let kan även de
stabila mönster,
lens under 1980-
ner bidrar till
ommande behov av
de flesta indi-
om olika typer

FIGUR 15: Grundd

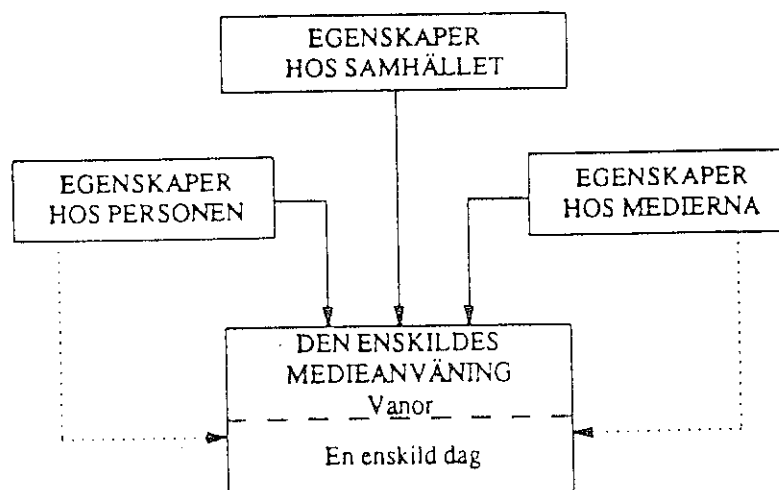

Några medier har en primär funktion och andra har en till-
valsfunktion. Vissa medier används till att få information
och att orientera sig, medan andra medier har en mer för-
ströelseinriktad funktion. Den tredje dimensionen i figuren
antyder att man kan använda mediet som en 'bakgrund'. Det kan
exempelvis gälla radion som står på utan att man aktivt tar
del av den. Den fungerar snarare som en ljudtapet. Eller TV:n
som står på utan att man för den skull tittar på något spe-
ciellt program.

10 MEDIEKONSUMTION - EN STABIL SOCIAL VANA OCH FÖRVÄNTADE FUNKTIONER

De föregående kapitlen har främst visat en sak; vår mediekonsumtion kännetecknas, under 1980-talet och 1990, av en slående stabilitet. I detta avsnitt kommer intrycken från tidigare kapitel att summeras och ett antal tänkbara faktorer bakom stabiliteten i medievanorna diskuteras. Dagspresskollegiets grundidé är att kontinuerligt analysera medieanvändningen genom att studera hur människor i olika sociala situationer, och med skilda intresseprofiler, tar del av olika medier. En av huvudtendenserna i analyserna under 1980-talet är vad som visat sig om de sociala vanornas stora roll för att förklara medieanvändningen. Samtidigt som vanorna är grundläggande för att förklara konsumtionen av massmedier anger intresseinriktningen vad man väljer att ta del av. Inom Dagspresskollegiet har successivt en grundläggande analysmodell utvecklats. Modellen anger en ram för vad som bestämmer läsvanor och läsintressen för dagstidningar (Fig 14).

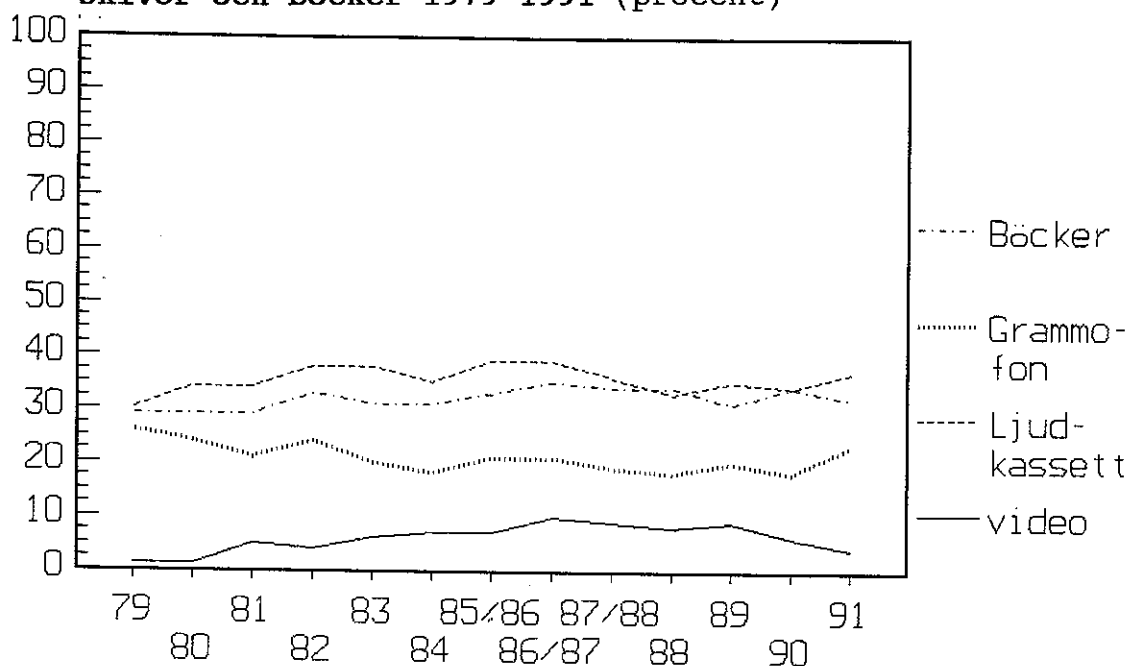
FIGUR 14 Principmodell: olika faktorer som påverkar medieanvändningen

(Källa Weibull, 1989).

Vid sidan av de stora etermedierna redovisar Mediebarometern även konsumtionen av video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker. I figur 13 ges en överblick av utvecklingstendenserna för dessa medier.

FIGUR 13: Konsumtionen av video, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker 1979-1991 (procent)

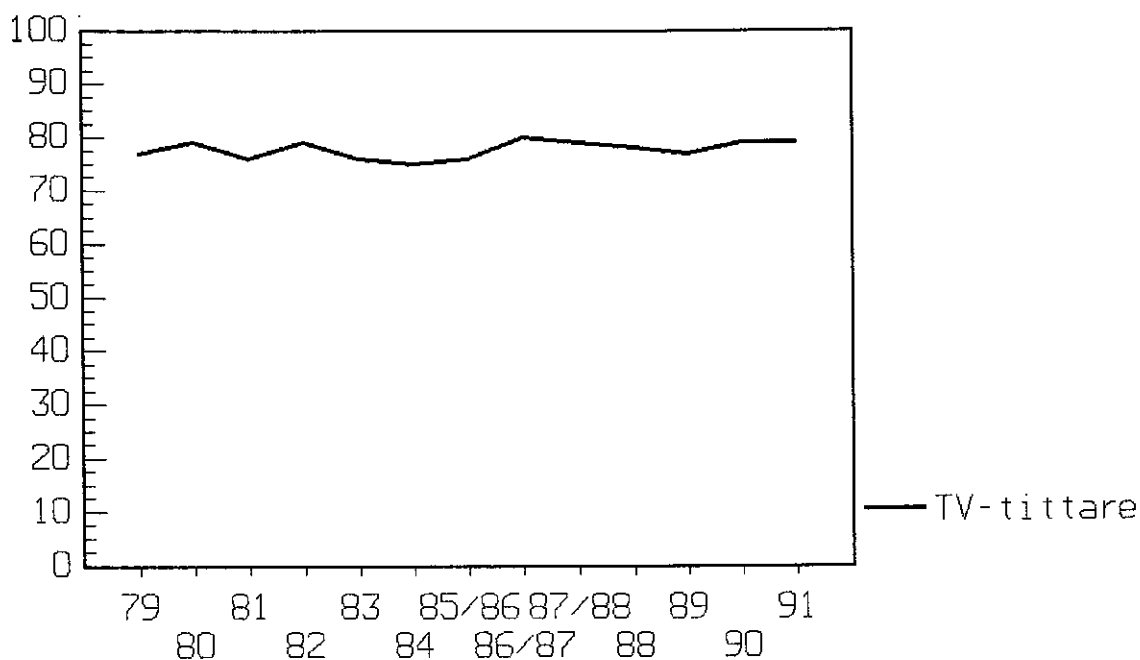
Videotittandet var i början av undersökningsperioden begränsat. Från och med 1981 ökar dock andelen videotittare något varje år fram till 1986/87. Då andelen video-tittare en genomsnittlig dag låg på 10 procent. I 1990 års Mediebarometer var andelen videotittare nere i 6 procent. En siffra som betraktades som låg eftersom innehavet ökat betydligt mer än tittandet under 1980-talet och med tanke på att 53 procent av hushållen hade tillgång till video senhösten 1990. I 1991 års undersökning har videotittandet återigen minskat. Andelen ligger nu endast på 4 procent. Videoinnehavarna använder m a o sin video mer sällan nu än för sex år sedan.

Andelen som lyssnar på ljudkassetter har sedan 1979 successivt ökat fram t o m 1986/87, sedan dess har konsumtionen minskat något. 1991 uppgår lyssnarandelen till 37 procent.

7.1 TV-tittande en genomsnittlig dag

Andelen TV-tittare en genomsnittlig dag uppgår 1991 till 79 procent av den svenska allmänheten. Siffran innefattar tittande på såväl KANAL 1 och TV 2 som satellitkanaler mm.

FIGUR 12: TV-tittande 1979-1991 (procent)

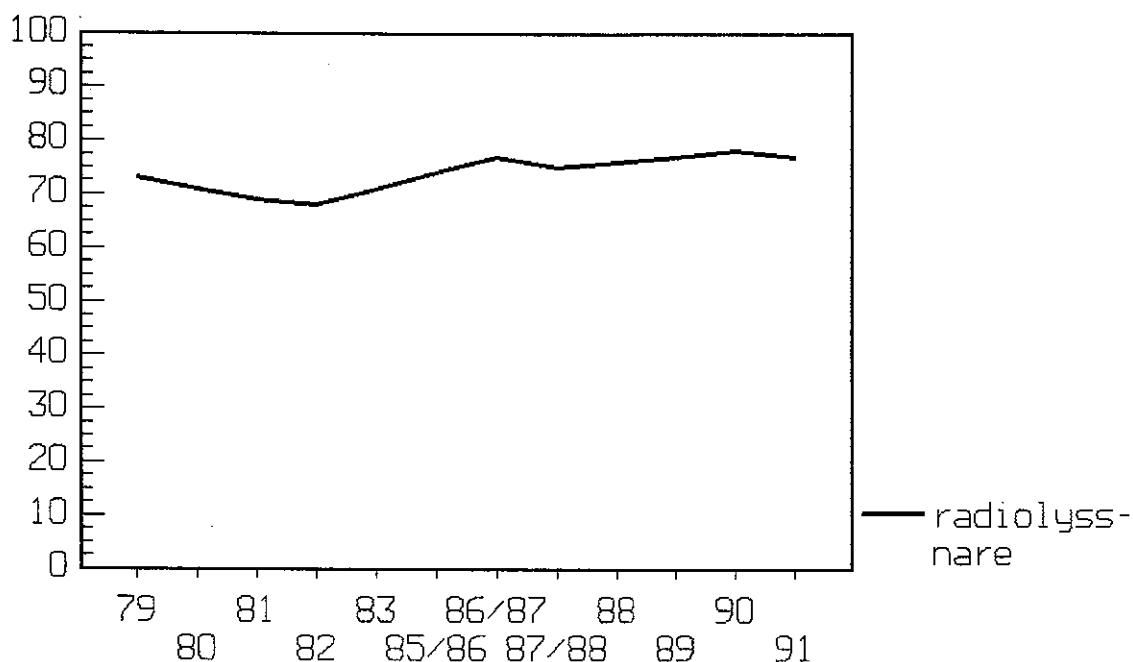

Andelen TV-tittare har i Mediebarometern varierat något från år till år. Med tanke på att även undersökningsperioderna varierat är det dock inte säkert att figur 12 uppvisar några faktiska upp- och nedgångar i tittandet. Nedgången 1983-84 sammanföll t ex med en övergång till analys av årsgenomsnitt, vilket delvis kan förklara den vikande tendensen. Tidigare hade resultaten byggts på intervjuer genomförda under hösten, vilket är högsäsong för TV-tittandet (Gahlin, 1986). Huvudintrycket av figur 12 blir därför att TV-tittandet ligger på en hög och stabil nivå över tid.

6.1 Radiolyssnande en genomsnittlig dag

Andelen av allmänheten som en genomsnittlig dag lyssnar på ljudradio, uppgår 1991 till 77 procent. Det är en ökning med tre procentenheter jämfört med 1985/86 års Mediebarometer. I åldersintervallet 15-70 år är andelen 82 procent, vilket är en ökning med tre procentenheter.

FIGUR 11: Radiolyssnande 1979-1991 (procent)

Beräkningsunderlaget för ljudradio ändrades något fr o m 1984. Jämförelserna över tid måste därför göras med försiktighet. Klart är emellertid att den nedåtgående tendens som fanns under början av 1980-talet, har brutits och vänts till en uppgång, vilket inte minst framkom i 1986/87 siffror. De fem senaste årens siffror ger en indikation på att andelen radiolyssnare har stabiliserats på drygt 75 procent.

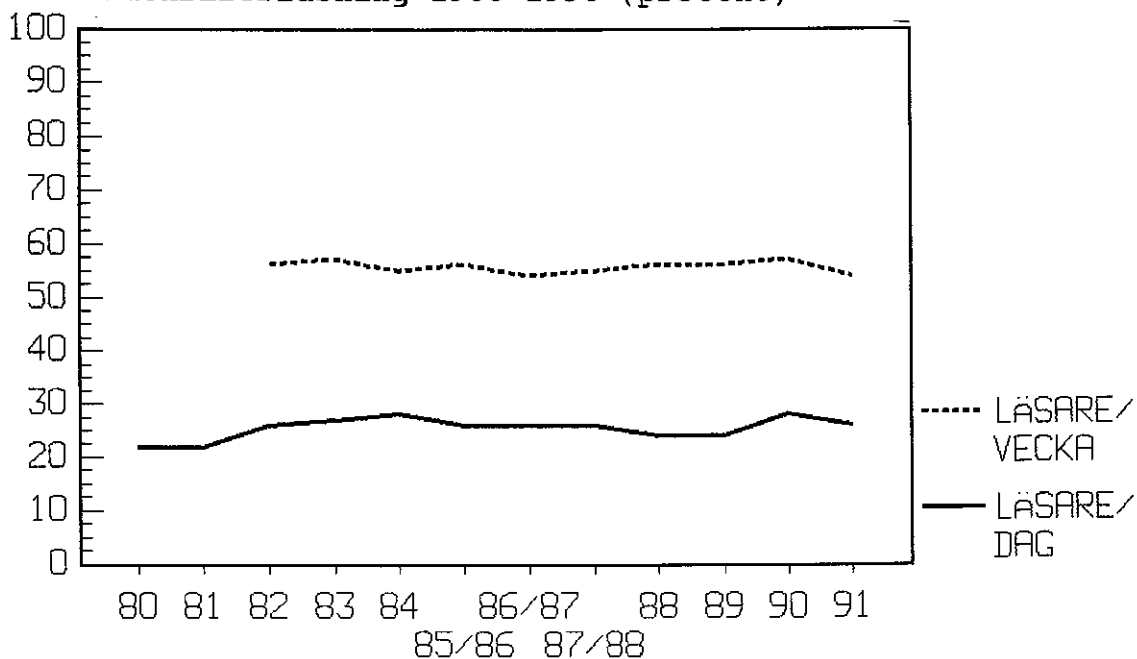
Mediebarometern började 1980 att undersöka lokalradiolyssnandet. Andelen lyssnare uppgår 1991 till 25 procent, vilket är en betydande minskning jämfört med 1986/87. Den nedåt-

5.1 Tidskriftsläsning en genomsnittlig dag

Tidskriftspress är ett samlingsnamn för en kategori tidningar som domineras av fack- och organisationspress. Här precis som för populärpress har frågan gällt tidsskrifter som samlingskategori (se bilaga 1). Några frågor om enskilda tidsskrifter har alltså inte ställts i denna studie.

I likhet med vad som gäller för populärpress, torde läsningen av tidsskrifter en genomsnittlig dag inte vara något bra mått för att bedöma räckvidden. I figur 10 redovisas därför både läsningen en genomsnittlig dag och läsningen en genomsnittlig vecka.

FIGUR 10: Tidskriftsläsning 1980-1990 (procent)

Andelen tidsskriftsläsare en genomsnittlig dag uppgår 1991 till 26 procent (inom åldersintervallet 15-70 år är andelen 31 %) och andelen veckoläsare ligger på 57 procent.

I början av 1980-talet satsades mycket resurser på olika slag av specialtidningar, vilket medförde att utbudet av tidningar kraftigt ökade. I figur 10 kan man utläsa hur detta avspeglar sig i en ökning av andelen läsare fr o m 1981. Andelen tid-

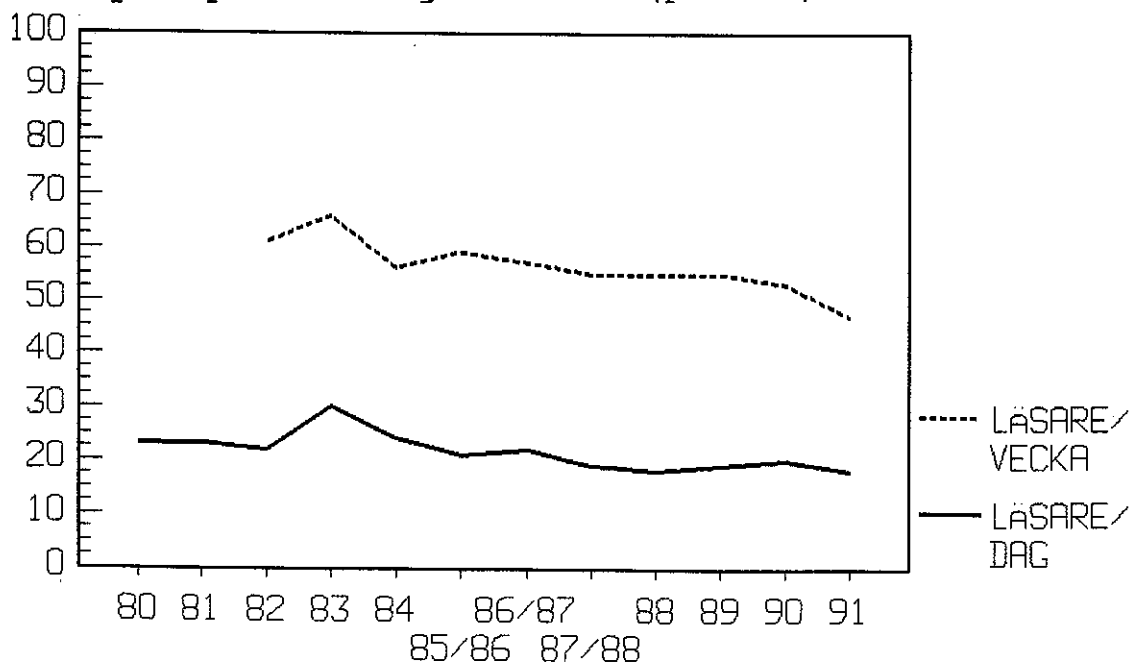
4 POPULÄRPRESS

4.1 Populärpressläsning en genomsnittlig dag

Populärpressen innefattar två huvudkategorier av tidningar. Den första är veckotidningar dvs familje-, dam- och herrtidningar. Den andra kategorin är konsumenttidningar som exempelvis ICA-kuriren och VI. Frågan som ställts avser populärpress som typ av tidning. Några frågor om enskilda tidningar har inte ställts.

Med tanke på att en stor del av populärpressen utkommer en gång i veckan, kan det anses vara något tveksamt att för populärpress endast redovisa andelen läsare en genomsnittlig dag. För en tidning som ges ut en gång per vecka torde läsning under en genomsnittlig vecka vara ett bättre mått på räckvidden. Använder man detta mått, finner man att populärpressen under en vecka når drygt hälften av allmänheten 1990. I figur 9 redovisas utvecklingstendensen för populärpressläsningen både en genomsnittlig dag från 1979 till 1991.

FIGUR 9: Populärpressläsning 1980-1991 (procent)

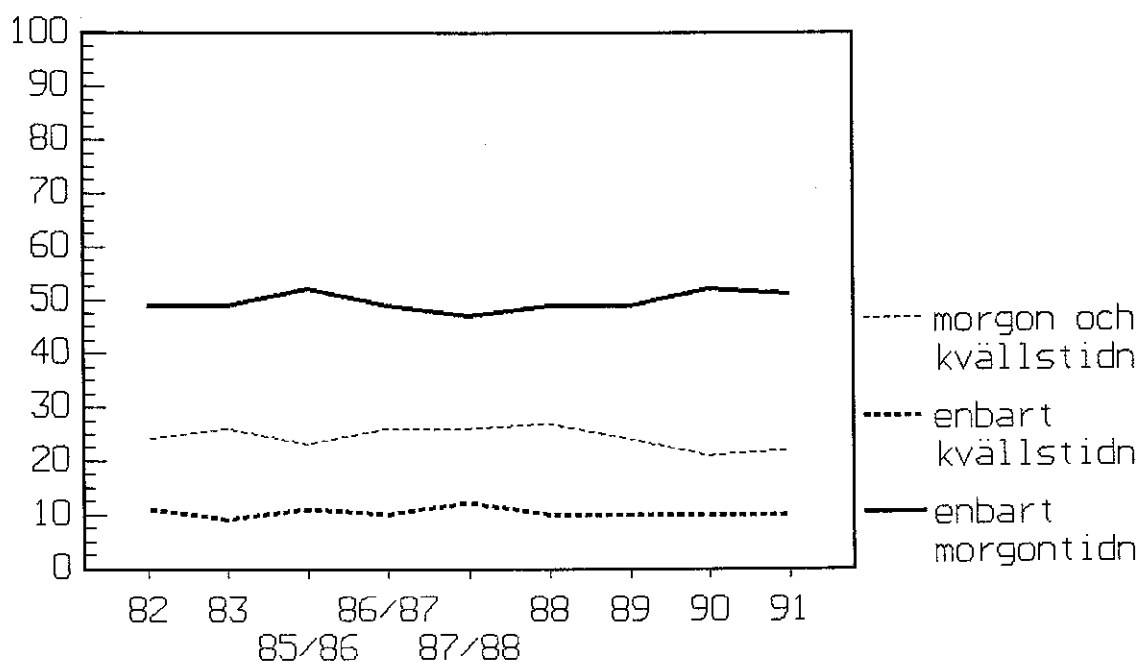

Populärpressen har haft en stegvis minskning från 1983, då andelen läsare en genomsnittlig dag var anmärkningsvärt stor (30%). Andelen som läser populärpress en genomsnittlig dag

3.5 Morgon- och kvällspressläsning

Kvällspressen i Sverige fungerar huvudsakligen som ett komplement till lokal morgonpress (Weibull,1983). För att kunna analysera kvällspressens funktion mer ingående riktas uppmärksamheten i detta avsnitt till kvällspressens förhållande till morgonpress. Det har under hela 1980-talet varit en relativt liten andel av befolkningen som en genomsnittlig dag läser endast kvällspress. Så är även fallet detta år, då endast tio procent av befolkningen läser kvällspress utan att ta del av morgonpress.

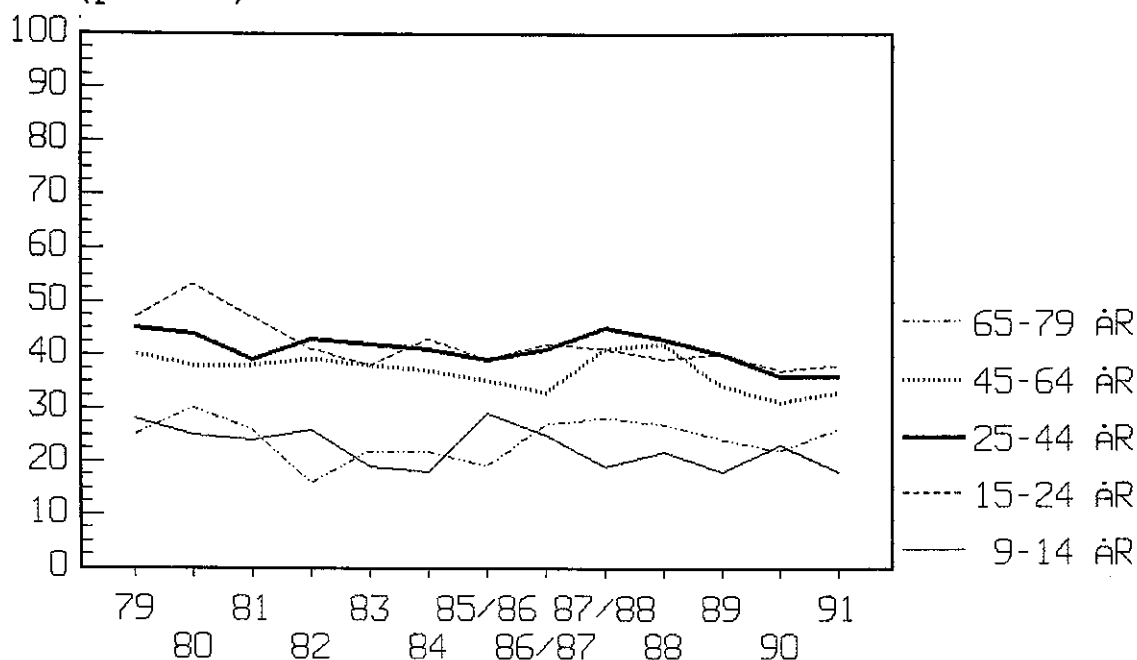
FIGUR 8: Morgon- och kvällspressläsning 1982-1991 (procent)

Figur 8 visar att differenserna mellan de undersökta åren är marginella. Mot slutet av 1980-talet kan två smärre förändringar urskiljas. Den ena är att andelen som endast läser morgonpress minskade något fram till 87/88 för att sedan öka svagt igen. Den andra är att andelen som läser både morgon- och kvällspress ökade svagt fram till 1988. I de senare årens undersökningar har andelen läsare av både morgon och kvällspress minskat något. Rent konkret visar sig ökningen av andelen kvällspressläsare mot slutet av 1980-talet på två sätt. De som tidigare enbart läste morgonpress började att läsa kvällspress som ett komplement till morgontidningen, en

Ålder är återigen den faktor som visar sig ha störst betydelse för skillnader i människors läsvanor och för att ytterligare belysa utvecklingstendenserna i olika åldersgrupper redovisas läsningen i figur 7.

FIGUR 7 Kvällspressläsning i olika åldersgrupper 1979-1991 (procent)

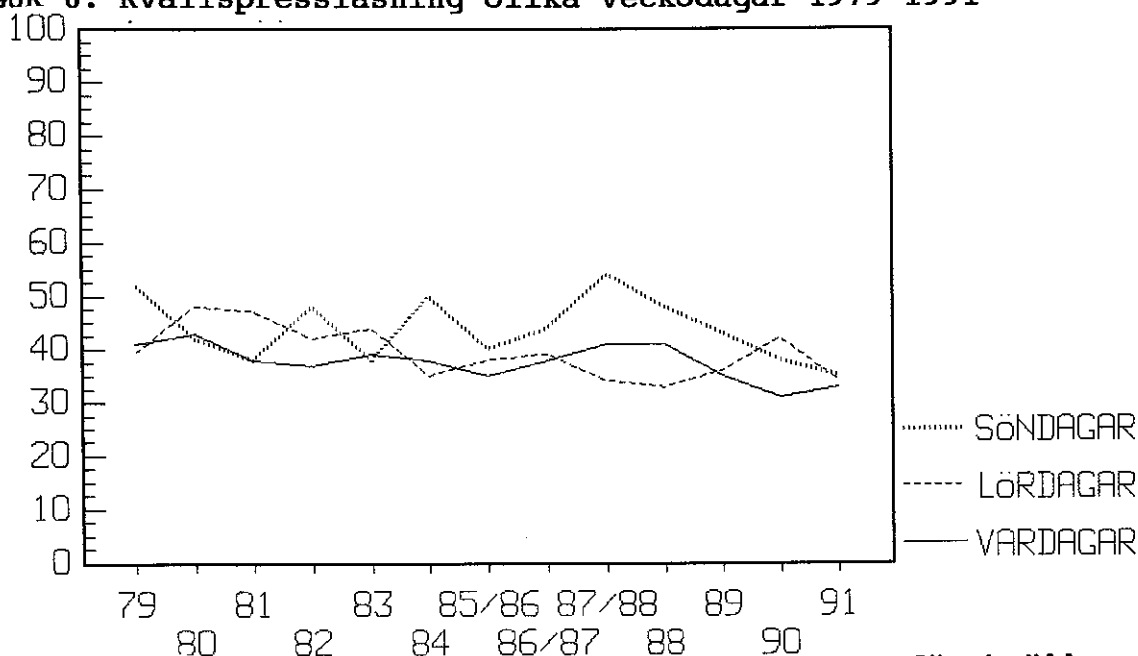
Huvudintrycket är att utvecklingstendenserna i samtliga åldersgrupper, i grova drag följer den totala utvecklingen för kvällspressen. Mer anmärkningsvärt är att det ökande kvällspressläsandet i slutet av 1980-talet, som tydligt framkommer, nästa uteslutande utgörs av en ökning i kvällspressläsandet bland de två äldsta grupperna och att det är gruppen 45-64 år som minskat sin läsning mest under de tre senaste åren. Bland de yngsta (9-14 år) är mönstret mer oregelbundet. Andelen läsare har i princip omväxlande gått upp och ned vart annat år.

3.4 Lästid för kvällspress

Lästiden för kvällspress har undersökts på samma sätt som för morgonpress. Den genomsnittliga lästiden har varit tämligen stabil sedan 1980. Knappt 30 minuter ägnar den genomsnittlige kvällspressläsaren åt sin tidning. Den genomsnittliga lästiden 1991 uppgår till 26 minuter. Vilket är en indikation på

läsningen är sporadisk, vilket gör den svårare att uppskatta för en svarsperson. Detta förhållande kan i sin tur leda till en viss överskattning av läsningen. I likhet med tidigare redovisningar av läsning enskilda veckodagar bör resultaten tolkas med försiktighet p g a det begränsade antalet svars-personer. För att få ökad säkerhet i jämförelsen kan åren delas upp i två sexårsintervall för jämförelser varje veckodag. Minskningen av läsare visar sig då vara störst på måndagar och minst mitt i veckan. Ett annat sätt att skapa ett bättre underlag till analysen är att dela in veckan i vardagar, lördagar och söndagar, en sådan analys redovisas i figur 6.

FIGUR 6: Kvällspressläsning olika veckodagar 1979-1991

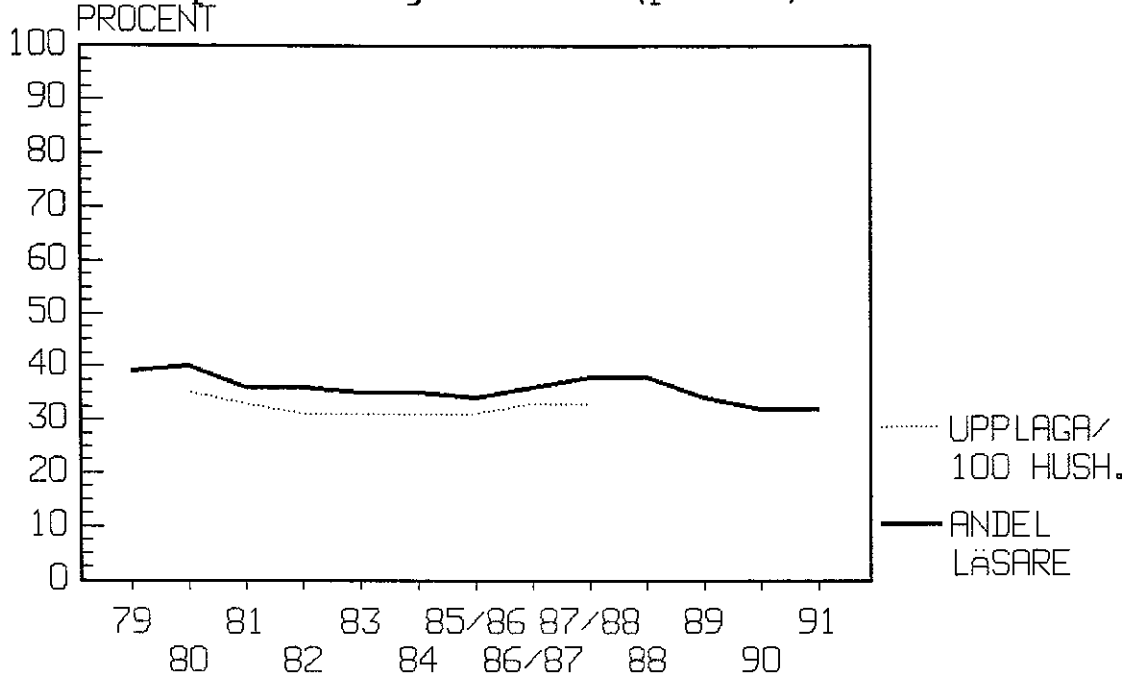
Vardagsläsningen följer i stort samma tendens som för kvällspressläsningen totalt sett (se figur 5). När det gäller helgläsningen framträder inga entydiga tendenser. Läsning av kvällspress på lördagar visar en nedgång fram till 1988 då en svag uppgång kan skönjas för att åter följas av en svag nedgång. Söndagsläsningen uppvisar en slående instabilitet. Detta kan vara en avspegling av utbudet, då vi vet att kvällspressen bitvis satsat stora resurser på att öka konsumtionen genom olika teman och bilagor.

3 KVÄLLSPRESS

3.1 Kvällspressläsning en genomsnittlig dag

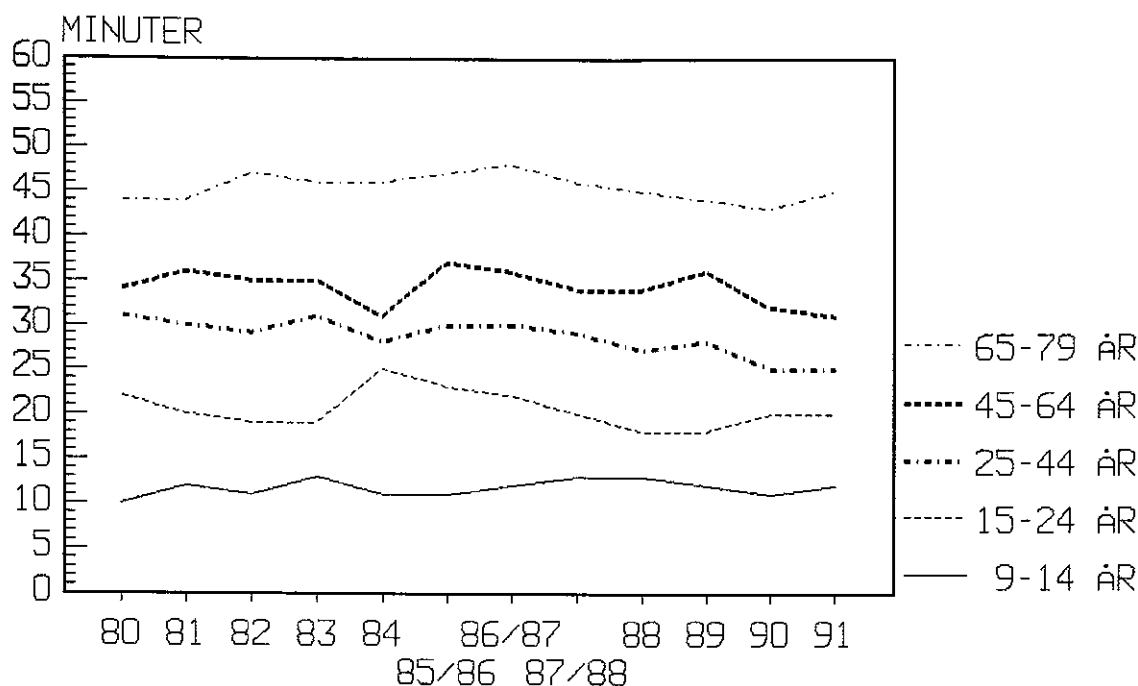
Efter att ha haft en upplagemässig minskning under första halvan av 1980-talet ökade kvällspressförsäljningen åter från 1986. Upplageökningen har med en viss fördröjning, slagit igenom på den faktiska läsningen (Strid-Weibull, 1988; Anselm, 1989B). Figur 5 visar utvecklingen av kvällspressens räckvidd under 1980-talet och de första åren på 1990-talet.

FIGUR 5: Kvällspressläsning 1979-1991 (procent)

Under den första delen av 1980-talet visade kvällspressläsningen på en svag nedgång. Efter 1985 vändes denna till en svag uppgång fram till 1988 för att sedan återigen sjunka något. Ett liknande mönster kan skönjas i Läsvanestudien (Jfr Löfgren, 1991 Björkqvist-Hellingwerf 1992). Andelen av allmänheten som en genomsnittlig dag uppger sig läsa en kvällstidning uppgick år 1988 till 38 procent, vilket var en ökning med två procent jämfört med 1986/87 och fyra procent jämfört med 1985/86 års Mediebarometer. 1989 hade andelen återigen sjunkit till en nivå jämförbar med 1986 års mediebarometer. År 1990 och 1991 redovisar de hittills lägsta andelarna när det gäller kvällspressläsningen. Skillanderna

FIGUR 4: Lästid morgonpress i olika åldrar 1979-1991 (minuter bland läsare).

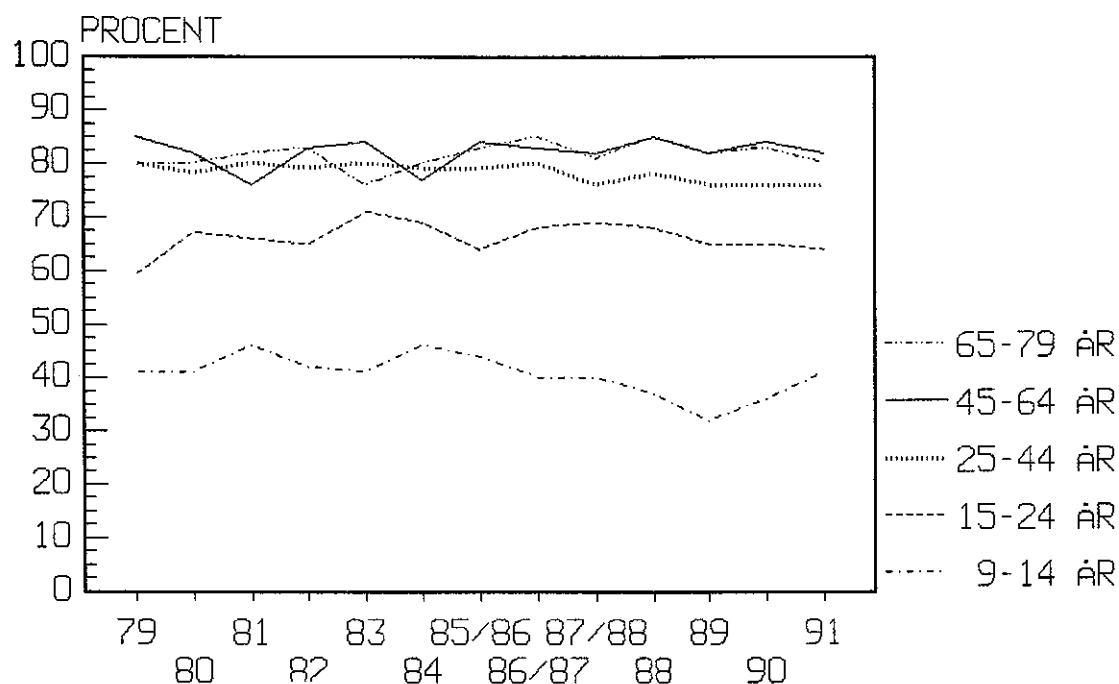
Samtliga åldersgrupper uppvisar en påfallande stabilitet genom åren även om lästiden bland ungdomar (15-24 år) och medelålders (45-65 år) pendlat något år från år. Figur 4 visar tydligt att ju äldre man är desto längre tid ägnar man åt sin morgontidning.

2.6 Summering

Morgontidningsläsningen ligger på en hög och stabil nivå under hela perioden 1979-1991. 74 procent av svenska befolkningen läser dagligen en morgontidning. En svag minskning av regelbundna läsare har dock kunnat konstateras i den yngsta åldersgruppen (9-14 år) under senare delen av 1980-talet. Denna minskning kan ha ett visst samband med yngre personers ökande konsumtion av andra medier (se kap 8) och kan på lång sikt innebära att tidningsläsningen får allt lägre prioritet hos de yngre mediekonsumenterna.

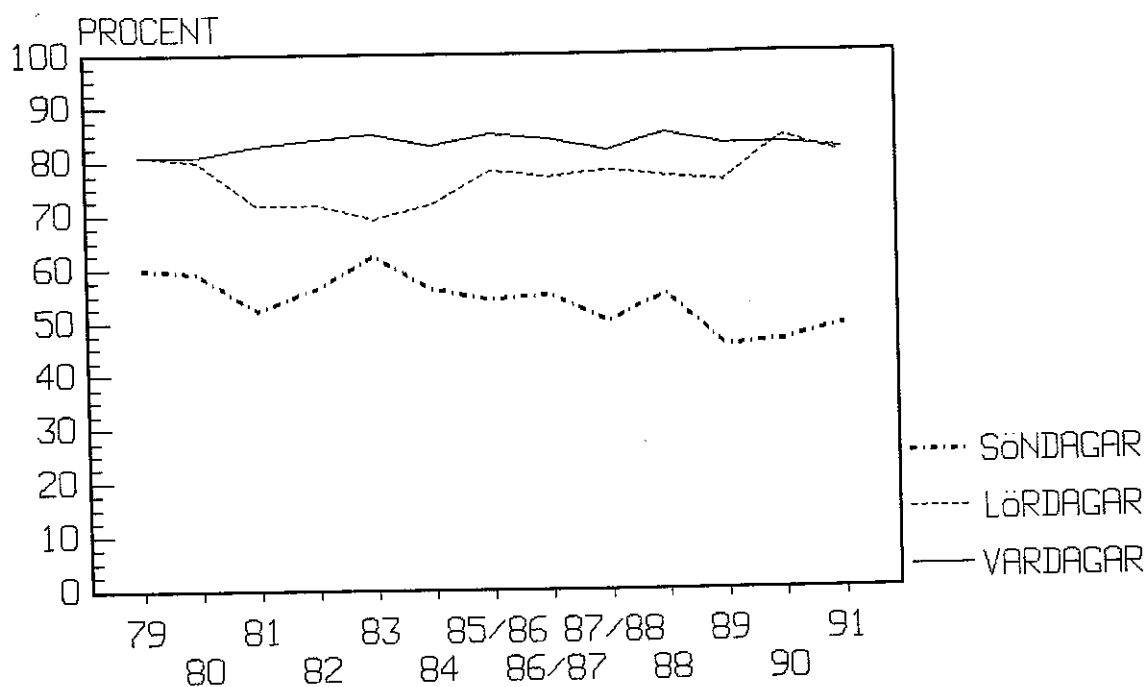
En viktig faktor för att man skall ta del av olika massmedier är också disponibel tid. De äldre har normalt mer tid att avsätta för medierna, vilket innebär att medierna inte behöver konkurrera med så många andra typer av sysselsättning. För att närmare studera hur de olika åldersgruppernas morgontidningsläsning utvecklats redovisas detta enskilt i figur 3.

FIGUR 3: Morgonpressläsning i olika åldersgrupper 1979-1991 (procent)

Barnen (9-14 år) visar en något minskande tendens, vilken kan tänkas uttrycka en ökande konkurrens från andra medier. Ungdomarna visar upp ett något annorlunda och 'ryckigare' mönster. Medelvärdena för de första respektive sista sex undersökningsåren är dock de samma, 66 procent, och någon generell nedgång under 80-talet bland ungdomarna kan således inte skönjas. I de två åldersgrupperna mellan 25-64 år finns en mycket stabil andel läsare över tid. Årets mediebarometer visar för tredje året i rad en något vikande trend bland personer i den äldsta gruppen. Denna minskning har även

FIGUR 2: Morgonpressläsning olika veckodagar 1979-1991 (procent).

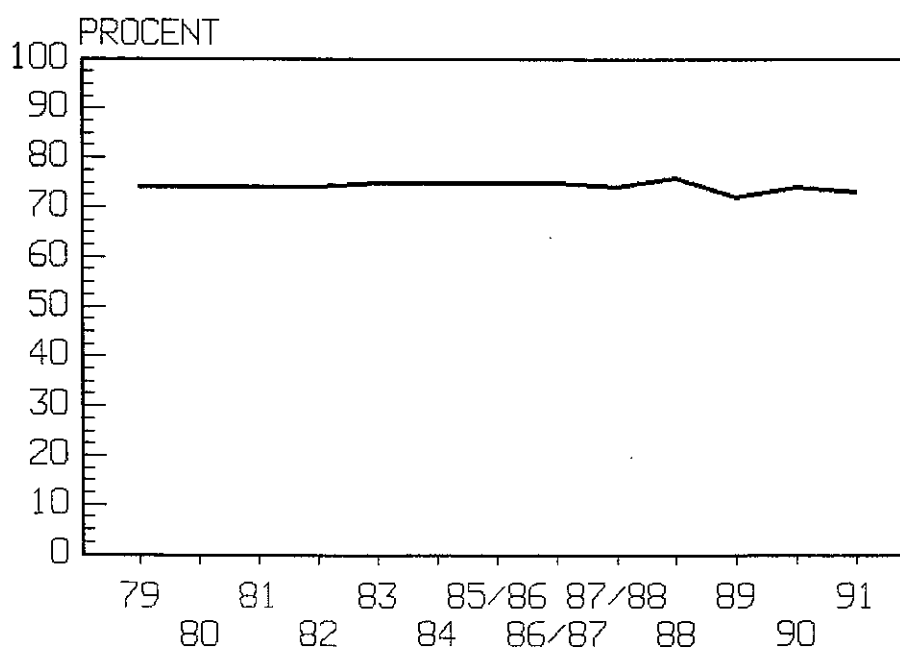
2.3 Morgontidningsläsning i olika grupper

Vi vet av erfarenheter från tidigare studier att morgonpressläsning är bunden till olika egenskaper hos läsarna, exempelvis sociala vanor och disponibel tid (se Anshelm, 1989A och Anshelm-Strid, 1989). Vi skall därför titta närmare på läsningen i olika grupper. I tabell 2 framgår att män läser morgontidningar i högre utsträckning än kvinnor. Dessutom är morgontidningsläsningen mer utbredd bland högutbildade personer i jämförelse med medel- och lågutbildade. Skillnaderna är dock marginella. Störst betydelse för skillnader i läsning visar sig ålder ha. Regelbundenheten i läsningen tenderar att öka med ålder. I den allra yngsta åldersgruppen (som inte ingår i Mediebarometern) läser omkring 12 procent dagligen en morgontidning (Filipsson, 1987).

2.1 Morgontidningsläsning en genomsnittlig dag

Andelen morgontidningsläsare en genomsnittlig dag bland den svenska befolkningen har i varje Mediebarometer varit omkring 75 procent och andelen för 1990 är 74 procent. Den nedgång som redovisades 1989 visade sig således vara en tillfällighet och morgontidningspridningen i Sverige ligger fortsatt på en hög och stabil nivå; skillnaderna mellan de olika åren är marginella. Någon nedåtgående trend för morgontidningsläsningen går inte att urskilja även om kurvan har tenderat till att vara en aning mer instabil under de senaste fem åren (figur 1).

FIGUR 1: Morgonpressläsning 1979-1991 (procent)

Siffrorna kan jämföras med vad som framkommit i den samtidigt genomförda studien av allmänhetens läsvanor (Björkqvist-Hellingwerf, 1992). Denna studie visar att 70 procent av allmänheten läser en morgontidning minst sex gånger i veckan. Andelen som läser en morgontidning minst en gång per vecka uppgår till 91 procent.